

Annett Arntzen og Jorun Ulvestad

Vestfold som velferdssamfunn

**Et kunnskapsgrunnlag for samarbeid mellom
Vestfoldsamfunnet og Høgskolen i Vestfold**

Programnotat, februar 2010

Notat 1 / 2010

Kontaktadresse:

Avdeling for samfunnsfag

Høgskolen i Vestfold

Postboks 2243, 3103 Tønsberg

Telefon 33 03 12 01, Telefaks: 33 03 11 05

Annett.Arntzen@hive.no

Notat 1 / 2010 Høgskolen i Vestfold

Copyright: Høgskolen i Vestfold / Annett Arntzen og Jorunn Ulvestad

ISSN: 0808-131x

Forord

Styringsgruppen for Samarbeid Stat/Næringsliv i Vestfold har erfart at kunnskapsgrunnlaget på en rekke områder som oppvekstvilkår, levekår, utdanning, helse, arbeidsliv, kriminalitet, osv. er mangelfullt. Problemer og utfordringer på disse områdene i Vestfoldsamfunnet synes også å være underkommunisert. Høgskolen i Vestfold (HiVe) har også fått innspill fra kommuner i Vestfold som er opptatt av å skaffe til veie et bedre kunnskapsgrunnlag for offentlig tjenesteyting. Høgskolen er på sin side opptatt av å styrke samhandlingen med Vestfoldsamfunnet og være et kompetansesenter for utfordringer som det sivile samfunn og offentlige sektor står ovenfor. Eksterne aktører opplever imidlertid HiVe som noe uoversiktlig når det gjelder hvilke fagmiljø eller hvem ved høgskolen som bør kontaktes i forbindelse med faglig dialog og samarbeidsprosjekter.

På denne bakgrunn har styringsgruppen og høgskolens ledelse tatt initiativ til en utredning om kunnskapsgrunnlaget for offentlig sektors virksomhet i Vestfoldsamfunnet og utarbeidelse av et program som kobler HiVe som regionalt kompetansesenter/FoU-miljø til sosiale utfordringer i Vestfold.

Førsteamanuensis Annett Arntzen og høgskolelektor/prorektor Jorun Ulvestad har på basis av møter med offentlige etater, samt diskusjon med medarbeidere på HiVe utarbeidet et notat som gir et faglig utgangspunkt for styrket samarbeid mellom Vestfoldsamfunnet og høgskolen.

Intensjonen er at notatet *Vestfold som velferdssamfunn* skal følges opp på flere måter. For det første gir det et underlag for arbeidet med en inngangsportal til Høgskolen i Vestfold for offentlige så vel som private aktører som søker kontakt og samarbeid med høgskolen som kompetansemiljø. For det andre gir notatet en faglig plattform for mer langsiktig strategisk samarbeid mellom høgskolen og offentlig sektor i bestrebelsene for å styrke kunnskapsgrunnlaget for politikkutforming og forvaltning.

Ved Høgskolen i Vestfold er det lange tradisjoner for samarbeid med Vestfoldsamfunnet. Det har gjennom årene resultert i mange mindre samarbeidsprosjekter. En åpenbar svakhet har imidlertid vært mangelfull intern samordning og institusjonell forankring av dette samarbeidet ved HiVe. For det tredje kan notatet på denne bakgrunn legge grunnlag for intern koordinering ved høgskolen som på en bedre måte sikrer kunnskapsakkumulering og kunnskapsutvikling. For det fjerde gir notatet et faglig utgangspunkt for programsatsinger innen området *Vestfold som velferdssamfunn* der høgskolen søker ulike finansieringskilder. Høgskolen i Vestfold utvikles videre gjennom intern faglig konsentrasjon og samarbeid og arbeidsdeling med andre høyere utdanningsinstitusjoner. For det femte kan notatet legge grunnlag for en regional samarbeidsarena for strategisk drøfting av høgskolens utvikling av mer konsentrerte faglige satsinger der høgskolen som kompetansemiljø og FoU-miljø kan hevde seg nasjonalt så vel som internasjonalt. Det vil styrke høgskolen som interessant samarbeidspartner for offentlig forvaltning og utviklingsaktører i Vestfoldsamfunnet.

Ledelsen ved Høgskolen i Vestfold vil takke forfatterne og alle som har bidratt under arbeidet med notatet for vel utført arbeid.

Bakkenteigen, februar 2010

Petter Aasen, Rektor

Innhold

1	Bakgrunn og formål	6
1.1	What's in it for.....	7
1.2	Begrunnelse.....	8
1.3	Mandatet.....	9
2	Møter med sentrale aktører	11
2.1	Innledning.....	11
2.1.1	Kort presentasjon av informantene	12
2.1.2	Utgangspunkt for intervjuene og framstillingen av disse	14
2.2	Kunnskapsformer	15
2.2.1	Ny kunnskap – et mulig utgangspunkt for nye perspektiver	15
2.2.2	Alternative problemforståelser gir ny retning for arbeidet	16
2.2.3	Å arbeide kunnskapsbaser	17
2.2.4	Ny kunnskap som grunnlag for endring av rammevilkår	18
2.2.5	Oppfølging av allerede dokumenterte utfordringer	19
2.2.6	Oppfølging av utfordringer som ikke er dokumentert.....	19
2.2.7	Myter i feltet.....	20
2.3	Tematiske innfallsvinkler.....	21
2.3.1	Frafall i videregående skole.....	21
2.3.2	Integreringstiltak i regi av offentlige og private aktører	22
2.3.3	Forebygging og kontroll.....	23
2.3.4	Samhandlingsreformen	25
2.3.5	Informasjon og kommunikasjon – med særlig fokus på ungdom	25
2.3.6	Intern kompetanseheving	26
2.3.7	Nye arenaer for samhandling.....	27
2.3.8	Framskrivning av Vestfoldsamfunnet.....	28
2.3.9	Samarbeid mellom regionen og Høgskolen i Vestfold	28
3	Forslag til prioriterte innsatsområder	31
3.1	Veien videre	32
	Vedlegg 1	35
	Vedlegg 2	63

1 Bakgrunn og formål

Styringsgruppen for Samarbeid Stat/Næringsliv ønsket å se nærmere på kunnskapsgrunnlaget for offentlig sektors virksomhet i Vestfoldsamfunnet. Styringsgruppen ba Høgskolen i Vestfold (HiVe) utarbeide et program som kobler HiVe som regionalt kompetansesenter/FoU-miljø til utfordringer som det sivile samfunn og offentlig sektor i Vestfold står overfor. HiVe har også fått innspill fra kommuner i Vestfold som er opptatt av å skaffe til veie et bedre kunnskapsgrunnlag for offentlig tjenesteyting.

Bakgrunnen for Styringsgruppens initiativ var en opplevelse av at kunnskapsgrunnlaget på en rekke områder som oppvekstvilkår, levekår, utdanning, helse, arbeidsliv, kriminalitet, osv. er mangelfullt, og at problemer og utfordringer er underkommunisert. I tillegg opplever de HiVe som noe uoversiktlig ved henvendelser av faglig karakter, f.eks. hvem de kan eller bør kontakte i forbindelse med mulige oppdrag og samarbeidsprosjekter.

HiVe er opptatt av å styrke samarbeidet med Vestfoldsamfunnet. Et slikt samarbeid har lange tradisjoner og er i dag omfattende, og alle enkeltstående og mindre samarbeidsprosjekter mellom HiVes medarbeidere og eksterne aktører er viktige både for HiVe og de eksterne oppdragsgiverne. Imidlertid innser HiVe at det er en mangelfull intern samordning og institusjonell forankring av slikt samarbeid. Kontinuitet og sammenheng mellom ulike initiativ og kunnskapsakkumulasjon er en utfordring mellom høgskolens avdelinger.

HiVe arbeider med å etablere organisatoriske rammer i form av en inngangsportal og en driftsorganisasjon for å styrke koblingen mellom HiVe og Vestfoldsamfunnet. Et ledd i denne satsningen er å etablere forskningsprogrammet *Vestfold som velferdssamfunn*. Fra HiVes side er ambisjonen med programmet å etablere en faglig ramme rundt sentrale problemstillinger som omhandler velferdssamfunnets utfordringer, og sette forespørsler fra offentlige aktører i Vestfoldsamfunnet inn i denne sammenheng. Hensikten med dette er å styrke høgskolens regionale forankring.

Rektor Petter Åsen tok initiativ til å starte arbeidet med å utarbeide en oversikt over Vestfoldssamfunnets utfordringer i offentlig sektor. Høgskolelektor/prorektor Jorun Ulvestad og førsteamanuensis Annett Arntzen fikk i oppdrag å innhente informasjon om ulike etaters behov og ønsker om samarbeid, samt gi en oversikt over Høgskolens kompetanse omhandler velferdssamfunnets utfordringer. På bakgrunn av dette er det utarbeidet et programnotat som er ment å gi et faglig utgangspunkt for programsatsing på "Vestfold som velferdssamfunn". Hensikten er å bedre kunnskapsgrunnlaget om oppvekst- og levekårsforhold i Vestfold slik at politiske, økonomiske og faglige ressurser på en best mulig måte treffer utfordringene det sivile samfunn og offentlig sektor står ovenfor i dagens velferdssamfunn.

Overordnet mål: Etablere en inngangsportal og organisatoriske rammer for å samordne og styrke samarbeidet mellom HiVe og Vestfoldsamfunnet.

Faglig mål: Bedre kunnskapsgrunnlaget om oppvekst- og levekårsforhold i Vestfold slik at politiske, økonomiske og faglige ressurser på en best mulig måte treffer utfordringene det sivile samfunn og offentlig sektor står ovenfor i dagens velferdssamfunn.

Fremdrift: Kartlegge hvilke utfordringer ulike etater står ovenfor, og deres forventninger til samarbeid med HiVe. Kartlegge hvilke type prosjekter/problemstillinger (pågående og ønskede) avdelingene ved HiVe arbeider med, som kan egne seg for samarbeidsprosjekter med eksterne aktører innenfor tematikken velferdssamfunnets utfordringer (møter og intervjuer mars 2009 til januar 2010).

Utarbeide programnotatet *Vestfold som velferdssamfunn*, som gir en oversikt over offentlige etaters utfordringer og høgskolens forskningsinteresser innen feltet. Dette skal danne et utgangspunkt for mulige innsatsområder og prosjekt- og forskningssamarbeid mellom Vestfoldsamfunnet og høgskolen.

Hensikten blir *videre* å akkumulere kunnskap innen de prioriterte områdene og sette utfordringene Vestfoldsamfunnet står ovenfor inn i en faglig, metodisk og teoretisk sammenheng. Slik informasjon vil kunne fungere som et beslutningshjelpemiddel. Data vil kunne sammenstilles og sammenlignes slik at det kan gis svar på om innsatsen står i forhold til problemets størrelse, og dermed også fungere som et styringsredskap. Er eksisterende tilbud egnet for å møte utfordringene? Finnes det andre sentrale utfordringer innenfor Vestfoldsamfunnet enn de som foreløpig er erkjent, men som ikke har fått den nødvendige oppmerksomhet? Ved å dokumentere hvor "skoen trykker" kan politikere få et mandat til å ta fatt på vanskelige oppgaver, forhåpentligvis med forsterket entusiasme.

1.1 *What's in it for...*

- Å samle/bygge opp et tverrfaglig kompetansemiljø med fokus på velferdssamfunnets mange utfordringer.
- Knytte tematikken til eksisterende undervisning og utvikle egne emner/fordypninger.
- Tilby oppdragsgivere forskningskompetanse på området.
- Tilby studenter tilgang på samarbeid, veiledning og reelle prosjekter (bacheloroppgaver/masteroppgaver) initiert av oppdragsgivere/ansatte.
- Utarbeide en søknad til Norges forskningsråd (NFR) programmet *Velferd, arbeid, migrasjon (VAM)* (februar 2010), samt regionale forskningsmidler (juni 2010).
- Videreutvikle søknader til Strategisk Høgskole Program (SHP evt. i 2011) der flere prosjekter (pågående og nye) inngår, men som har det til felles at de hver på sin måte sees i sammenheng med velferdssamfunnets utfordringer. (Skal ta utgangspunkt i deltakernes interesser, kompetanse og igangværende prosjekter, samt oppdragsgiveres "bestillinger". Det siste vil sikre at vi får "Vestfold som case").

1.2 Begrunnelse

Det er ønskelig å utvikle forskningsstrategier som kan belyse ulike områder, og den helhet tematiske områder og perspektiver er forankret i. Arbeidet med dette skal ses i sammenheng med HiVes ambisjon om å skape ny, bedre og relevant kunnskap om viktige utfordringer i Vestfoldsamfunnet, for å bidra til politikktutforming, tiltaksutvikling og allmenn samfunnsforståelse innenfor "Vestfold som velferdssamfunn". Det skal tilstrebes at prosjektene har en regional orientering og et langsiktig perspektiv, er målrettede og belyser konkrete utfordringer og muligheter av regional, nasjonal og strategisk betydning.

Ved å konkretisere sentrale kunnskapsutfordringer og temaer som er felles for forsknings- og politikkområder innen utdanning, arbeidsliv og velferd av mer områdespesifikk karakter, håper vi å bidra til en synliggjøring av satsningen overfor andre forskningsmiljøer, forvaltning og allmennhet, og forhåpentligvis skape synergier og samspill mellom anvendt og handlingsrettet forskning.

Når prioriteringer skal gjøres og tiltak iverksettes trengs ulike typer informasjon; probleminformasjon, årsaksinformasjon og handlingsinformasjon.

Probleminformasjon forteller noe om et problems størrelse, dets sannsynlighet, realistiske målsettinger og om avstanden mellom faktisk og ønsket tilstand. Forskning som gir denne informasjonstypen bidrar til å avklare hvordan problemet fordeler seg i befolkningen, noe som er av stor betydning når målgrupper skal defineres. Det tas ofte utgangspunkt i personer eller grupper som allerede har fått problemer, og man arbeider seg bakover i årsakskjeden for å finne ut hva som kunne vært unngått. Tiltakene går ut på å hindre at andre kommer i samme situasjon. Dette forutsetter at man kan generalisere erfaringer fra en gruppe til en annen, og fra en situasjon til en annen. Slike krav kan oppfylles når man arbeider med fenomener som er relativt stabile over tid.

Denne informasjonstypen gir imidlertid *ikke* svar på hvorfor noen rammes hardere eller er mer utsatte enn andre, eller hvorfor en type atferd varierer i befolkningen. For å få vite noe om dette, er det behov for *årsaksinformasjon eller informasjon om sammenhenger*. Det vil si at man har underbygde kausale teorier om hva en uønsket tilstand skyldes eller hvorfor folk handler forskjellig. Vi vet at Vestfold har mange unge uføretrygdede, men hvorfor? Vi vet at det å ikke lykkes i skolen og vanskelige familieforhold ofte er relatert til for eksempel rusmisbruk, men hvilken vekt har hver av disse faktorene, hvordan virker de sammen og forsterkes virkningen av hverandre? Mangler teoriperspektivet, eller er teoriene lite egnede, blir informasjonen som samles inn mangelfull. Dette kan igjen få konsekvenser for hvordan man tolker årsakene til et problem, og dermed også for de mulige tiltak som kan komme på tale.

Den tredje typen informasjon som trengs er *handlingsinformasjon*. Det gjelder å sortere ut informasjon som er tiltaksrelevant. Det vil si å fremskaffe kunnskap om forhold som kan påvirkes. Påvirkning er et sentralt begrep i alt forebyggende arbeid og handler ofte om å påvirke sosial fenomener. Da kreves også kunnskap om hvordan folk forstår og fortolker verden. I tillegg vil en påvisning og dokumentasjon av slike sammenhenger stille bestemte krav til selve forskningsdesignet (sammenligningsgrupper, design som forsøker å isolere effekter av intervensjoner og "forstyrrelser", osv.).

Forklaringsfaktorene må være reelle, teoriene må være holdbare og handlingsteoriene må i tillegg være anvendbare. En handlingsteori må både kunne si noe om hvilke forhold som må forandres, også med tanke på hvilke ressurser som kreves for å oppnå det en vil. Hvilket perspektiv man da velger får betydning for type tiltak (for eksempel en "ovenfra-og-ned" versus en "nedenfra-og-opp"-strategi). Her er det ikke nok å kartlegge utfordringene, man må i tillegg finne ut hva som kan gjøres. For å ha sosialpolitisk verdi, må kunnskapen gi *handlingsanvisninger*. Mange beslutninger og tiltak som iverksettes er verken dokumentert gjennom forskning eller bygger på en kjent eller anerkjent metodikk. I tillegg er det stor variasjon i hvilken kompetanse de som leverer tiltakene har.

Ambisjonen om å utvikle ny, bedre og relevant kunnskap om viktige utfordringer og løsningsmuligheter i Vestfoldsamfunnet er en ambisjon som mange vil kunne dele og ønske å bidra til. På sitt beste vil den kunne bidra til å *gjøre en forskjell* for Vestfold som velferdssamfunn. Den nye kunnskapen vi tar sikte på å utvikle skal derfor kjennetegnes ved høy kvalitet, den skal være empirisk forankret og teoretisk reflektert, kompetanseoppbyggende, kritisk og brukerrelevant.

Kunnskap er imidlertid ikke nøytral, heller ikke vitenskapsbasert kunnskap. Den kan være politisk gjennom *perspektivene* som legges til grunn, og til en viss grad tolkes som et uttrykk for *verdier*. Politikktutforming på grunnlag av forskningsbasert kunnskap er derfor ikke problemfritt, enten dette blir tematisert eller ei. Det innebærer at når prioriteringer skal gjøres og tiltak iverksettes, vil det være nødvendig å diskutere hvilke verdier den kunnskapen som legges til grunn representerer. Dette krever en bevisst deltakelse fra alle parter innenfor programmet Vestfold som velferdssamfunn - både fra de som etterspør og dermed er potensielle konsumenter av kunnskapen, og fra de som produserer den.

1.3 Mandatet

I april 2009 startet HiVe arbeidet med å innhente informasjon om framtidens utfordringer i Vestfoldsamfunnet. I løpet av 10 måneder ble det gjennomført 12 intervjuer/møter med representanter for offentlig virksomhet (Fylkesmannen, Fylkeslegen, Utdanningsdirektøren, Skatteetaten, Politietaten, NAV, Statens Vegvesen, Arbeidstilsynet, LO, NHO, Psykiatrien i Vestfold og 12 Kommunesamarbeidet). Vi ønsket informasjon fra ulike etater for å få best mulig oversikt over det mangefasettede feltet. Målet er å få til kvalitativt bedre og relevant forskning på nært beslektede tematiske områder, og å utvikle langsiktige strategier for å kunne møte utfordringene.

HiVe bevilget kr 300 000,- til arbeidet med forprosjektet "Vestfold som velferdssamfunn". Prosjektet er forankret i Avdeling for samfunnsfag (SA) og ledes av førsteamanuensis Annett Arntzen. En stipendiatstilling, øremerket SA sitt satsningsområde "Arbeidsliv og velferdspolitik i endring" med fokus på velferdsstatens utfordringer og Vestfold som case, ble lyst ut sommeren 2009. Seks personer søkte stillingen, hvorav fire leverte tilfredsstillende prosjektskisser. På bakgrunn av skissene og intervjuer fikk sosiolog Anita Rønningen tilbud om et fire års doktorgradstipend inkludert 20 % arbeidsplikt. Hun takket ja, og startet som dr.gradstipendiat ved avdeling for samfunnsfag 01.01.2010. Tematikken skal omhandle NAV. Hun blir formelt tilknyttet dr.gradsprogrammet ved Institutt for sosiologi, Universitetet i Bergen. I sin arbeidsplikt skal hun arbeide med relevante oppgaver som omhandler "Vestfold som velferdssamfunn".

Programmet har ingen økonomiske rammer utover de kr 300 000,- og stipendiatstillingen HiVe har bevilget.

Førsteamanuensis Annett Arntzen (SA) og høyskolelektor/prorektor Jorun Ulvestad (LU) har samarbeidet under hele prosessen med å innhente informasjon, systematisert kunnskapen og vurdert innspillene. På bakgrunn av dette foreslås noen innsatsområder og mulige strategier for videre forskning og samarbeid. Det dreier seg om forskning på bestemte, men svært omfattende områder. Hvordan dette skal videreutvikles for å komme frem til en mer helhetlig forståelse ligger utenfor mandatet til dette forprosjektet. Det samme gjelder hvordan samspillet mellom forskning og realisering av politiske målsettinger skal gjennomføres.

2 Møter med sentrale aktører

2.1 Innledning

Prosjektet Stat/Næringsliv ble etablert i år 2000 og har siden stått sentralt i samarbeidet mellom statlige etater, institusjoner og det private næringslivet i Vestfold. Foranledningen var at NHO-Vestfold på slutten av 90-tallet etterlyste et bedre samarbeid mellom statlige etater i saker som berørte næringslivet. Denne oppfordringen ga ideen til prosjektet Stat/Næringsliv hos Fylkesmannen. NHO la vekt på at de ønsket mer forutsigbarhet overfor næringslivet, god kompetanse hos saksbehandlerne og effektiv behandlingstid. Med utgangspunkt i Fylkesmannsembetets samordningsrolle og initiativretten som fylkesmannsinstruksen gir, fortsatte prosjektet over i driftsfase fra 2004 og ble organisert med en egen næringslivskoordinator internt hos Fylkesmannen. Et sentralt element i arbeidet har hele tiden vært dialog, bl.a i form av arenabygging, nettverk for allmøter, dialogkonferanser, brukerfora og/eller formidling av kontakt partene imellom. Øvrig offentlig sektor har også deltatt på aktiviteter der det har vært naturlig. Dette gjelder ikke minst kommunene.

Styringsgruppen for Samarbeid Stat/Næringsliv består av Fylkesmannen i Vestfold, 5 statlige etater (Statens Vegvesen, Arbeidstilsynet, Politiet, NAV og Skatteetaten), samt Høgskolen i Vestfold. Etatene og institusjonene er representert i styringsgruppa gjennom faste medlemmer:

- Fylkesmann Mona Røkke
- Ass. fylkesmann Bjørn Strandli
- Utdanningsdirektør Kari Evensen, Fylkesmannen i Vestfold
- Fylkesdirektør Trine Heibø Holm, NAV
- Politimester Marie Benedicte Bjørnland, Vestfold Politidistrikt
- Vegsjef Roar Gärtner, Statens vegvesen
- Avdelingsdirektør Skatt Sør Elisabeth Fischer, Skatteetaten
- Tilsynsleder Mona Bondevik, Arbeidstilsynet
- Høgskolerektor Petter Aasen, Høgskolen i Vestfold
- Partene i arbeidslivet, NHO og LO, deltar fast på møtene

Vi har intervjuet representanter for etatene i Styringsgruppen, hvorav tre samtaler med ulike representanter for Fylkesmannen (Avdeling for helse og sosial, Avdeling for oppvekst og opplæring og Fylkeslegen), samt NHO Vestfold og LO Vestfold som er sentrale samarbeidspartnere for styringsgruppen. I tillegg intervjuet vi representanter for 12 Kommunesamarbeidet og Psykiatrien i Vestfold (HF). Vi lykkes ikke med å møte Vestfold Sentralsykehus.

2.1.1 Kort presentasjon av informantene

Nedenfor følger en kort presentasjon av de 12 etatene/ avdelingene / institusjonene som ble intervjuet.

Fylkesmannen i Vestfold er den øverste offentlige representant i fylket og arbeider med oppfølging av Stortingets og Regjeringens vedtak, mål og retningslinjer. En sentral oppgave er å føre tilsyn med kommunene, og følge opp med råd og veiledning. Fylkesmannen har en formell samordningsrolle i den regionale statsforvaltningen og mellom denne og kommunene.

I sin oppgaveløsning er Fylkesmannen administrativt underlagt Fornyings- og administrasjonsdepartementet. Faglig er embetet underlagt Miljøverndepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Justis- og politidepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Kunnskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet.

Fylkesmannen i Vestfold har fem fagavdelinger: Avdeling for helse og sosial, avdeling for oppvekst og opplæring, avdeling for beredskap, bygg og bevilling, miljøvern avdelingen og landbruksavdelingen.

Fylkeslegen er integrert i fylkesmannsembetet, og opptrer som Helsetilsynet i fylket. Helsetilsynet i Vestfold tilhører fylkesmannsembetet administrativt, men er faglig uavhengig og direkte underlagt Statens helsetilsyn, som sorterer under Helse- og omsorgsdepartementet.

Helsetilsynet i fylket fører tilsyn med alt helsevesen og helsepersonell, gir råd, veiledning og opplysninger som medvirker til at befolkningens behov for helsetjenester blir dekket. De påser at alle som yter helsetjenester har etablert internkontrollsystem, og kontrollerer egen virksomhet for å forebygge svikt i helsetjenesten.

Helsetilsynet i fylket skal holde Statens helsetilsyn orientert om helseforholdene i fylket.

Statens Vegvesen er en fagetat under Samferdselsdepartementet som skal utvikle og ta vare på et sikkert, miljøriktig og effektivt transportsystem. De har ansvar for planlegging, bygging, drift og vedlikehold av riks- og fylkesvegnettet og tilsyn med kjøretøy og trafikanter. Etaten utarbeider bestemmelser og retningslinjer for vegutforming, vegtrafikk, trafikantopplæring og kjøretøy, og har ansvar for ferjetilbud på riks- og fylkesveger.

Stortingsmeldingen om Nasjonal transportplan (NTP) er en tiårsplan som revideres hvert fjerde år. Dette er det sentrale styringsdokumentet for Statens vegvesen (sammen med årlige budsjetter). Distriktskontoret i Vestfold har 4 enheter: Plan og forvaltning, Byggherre, Trafikant og Kjøretøy, med til sammen 127 ansatte (2008).

Arbeidstilsynet er en fagetat underlagt Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Etatens oppgave er å føre tilsyn med at virksomhetene følger arbeidsmiljølovens krav. Det overordnede målet er et fullt forsvarlig arbeidsmiljø for alle, med trygge tilsettingsforhold og meningsfylt arbeid for den enkelte. Arbeidstilsynet har også oppgaver i forhold til andre lover, hvorav ferieloven og deler av tobakkskadeloven er de viktigste. De fører tilsyn med elever og studenters læringsmiljø ved fagskoler, universitet og høyskoler.

Utlendingsloven og allmenngjøringsloven gir Arbeidstilsynet ansvar og myndighet i forhold til tilsyn med lønns- og arbeidsvilkår for utenlandske arbeidstakere. Departementets regelverk danner grunnlaget for Arbeidstilsynets virksomhet og legger premissene for tilsynsarbeidet. Etaten skal kontinuerlig vurdere om lov- og regelverket er hensiktsmessig og i tråd med arbeidsmiljølovens overordnede målsetting.

Vestfold politidistrikt er ett av 27 distrikter innenfor politi- og lensmannsetaten i Norge. Hvert politidistrikt ledes av en politimester som har ansvar for all polititjeneste, budsjetter og resultater, og har egen administrasjon og felles operasjonssentral. Politiet arbeider med et bredt spekter av oppgaver, alt fra etterforskning til ordenstjeneste, og har spesialister og spesialenheter innenfor ulike fagfelt. Antall oppklarte saker, oppklaringsprosent, saksbehandlingstid og forebyggende arbeid er eksempler på områder hvor resultatene måles. Justisdepartementet har det øverste ansvaret for politiets virksomhet, og legger rammene med sine planer, mål og bevilgninger.

Arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV) ble etablert 1. juli 2006. NAV har hele befolkningen som brukere, og forvalter om lag en tredel av statsbudsjettet gjennom ordninger som sykelønn, arbeidsledighetstrygd, attføring, pensjon, barnetrygd og kontantstøtte. Fylkesleddet i NAV Vestfold administrerer 14 NAV-kontor (et kontor i hver kommune). Kontorene varierer i størrelse, men alle skal tilby et likeverdig tilbud til brukerne. 5 av fylkets NAV-kontorer fungerer som ressurskontor (Holmestrand, Horten, Tønsberg, Sandefjord, Larvik) og bistår kontorene i nærområdet. I tillegg administrerer fylkesleddet spesialenhetene og forvaltningsleddet, arbeidslivssenteret, jobbservice og NAV ARK (arbeidsgiverkontoret).

Skatteetaten har som mål og hovedansvar å sikre at skatter og avgifter blir korrekt fastsatt og innbetalt. Skattekontorene er organisert i fem skatteregioner, er underlagt Skattedirektoratet og ledes av regiondirektører. Vestfold fylke tilhører regionen Skatt sør (Skien). De øvrige fire regionene er Skatt nord (Tromsø), Skatt Midt-Norge (Trondheim), Skatt vest (Bergen) og Skatt øst (Oslo). Denne organiseringen avløste tidligere organisering med ligningskontor, skattefogdkontor og fylkesskattekontor. Skattedirektoratet er underlagt Finansdepartementet og ledes av skattedirektøren.

Skatteetaten skriver ut skattekort, forskuddsskatt, kontrollerer selvangivelsene og har ansvar for folkeregisteret. Videre fastsetter og kontrollerer etaten folketrygdavgifter og merverdiavgift, krever inn merverdiavgift og en rekke andre avgifter og gebyrer for staten. Mer enn 80 prosent av de totale skatter og avgifter til stat og kommune kommer inn gjennom de skatte- og avgiftssystemer som etaten forvalter.

LO Vestfold distriktkontor ledes av en distriktsekretær som driver faglig virksomhet i samarbeid med LO Stat, forbundene og lokale organisasjonsledd. LO Stat er en hovedsammenslutning av LO-forbund som organiserer arbeidstakere i staten og i fristilte offentlige virksomheter. Ett sentralt mål er å virke for medlemmenes faglige, sosiale og økonomiske fellesinteresser i samsvar med Landsorganisasjonens vedtekter og retningslinjer – i tråd med arbeiderbevegelsens sosialdemokratiske idégrunnlag.

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) Vestfold er et lokalt servicekontor i Vestfold med fem ansatte og ledes av en regiondirektør. Hovedoppgaven er å drive lokalt opinionsskapende arbeid, påvirke lokale og regionale myndigheter og gi råd til medlemmer i nærområdet. NHO er den største

interesseorganisasjonen for bedrifter i Norge. Det er medlemmene som bestemmer hvilke saker som skal prioriteres. Representanter til NHOs styrende organer velges fra medlemsbedriftene. Alle viktige beslutninger i NHO-fellesskapet tas av de tillitsvalgte bedriftslederne. Formålet er å arbeide for at medlemmene får arbeidsvilkår og utviklingsmuligheter som styrker næringslivets konkurransedyktighet og lønnsomhet, og dermed skape grunnlag for en god leve- og livsstandard i et økonomisk sunt og vekstkraftig samfunn.

12 Kommunesamarbeidet (12K) er en organisert sammenslutning av kommunene i Vestfold (med unntak av Sande og Svelvik). Styret er deres øverste organ, og består av rådmennene og ordførerne i de 12 kommuner. Hovedtillitsvalgte har observatørplass i styret, sammen med fylkesordfører. Under 12K's styre sitter en rådmannsgruppe, som er saksforberedende til styret, og som dessuten styrer alle prosjektene og faggruppene i 12K. Formålet med samarbeidet er bedre utvikling av tjenestetilbudet, samordning av kommunenes plan-, areal- og næringspolitikk og å være talerør for kommunale fellesinteresser i Vestfold. 12K representerer totalt 210.000 innbyggere. 12K består av et nettverk som diskuterer og blir enige om felles standarder for de tjenestene som kommunene tilbyr, for eksempel innenfor drift av sykehjem. Det er etablert 8 faste nettverk, og 10 prosjekter drives kontinuerlig. Hvilke saker som skal settes på dagsorden er gjenstand for drøfting en gang pr. år. Alle formannskapene fra de 12 kommunene møtes til drøftinger, mens sakene utformes i en gruppe bestående av 2 rådmenn og 2 ordførere, assistert av daglig leder i 12K. Resultatet av disse drøftingene fungerer som innspill til kommunene.

Psykiatrien i Vestfold HF (PiV) er en spesialisthelsetjeneste som skal gi befolkningen et helhetlig behandlingstilbud for psykiske lidelser og rusmisbruk. PiV er etablert som et selvstendig helseforetak innenfor Sykehusområdet Vestfold-Telemark, som også omfatter Sykehuset i Vestfold HF og Sykehuset Telemark HF. Psykiatrien i Vestfold HF er bygget opp gjennom fem avdelinger som omfatter barne- og ungdomspsykiatri, distriktpsykiatriske sentre, sentrale dag- og døgnenheter og rustjenester. Pasientbehandling er foretakets kjerneoppgaver. Et vesentlig mål er å sikre og styrke samhandlingen med kommunene og nærheten til brukerne.

2.1.2 Utgangspunkt for intervjuene og framstillingen av disse

Intervjuene fant sted i de ulike etatenes lokaler (med unntak av ett), og ble gjennomført som en åpen samtale på ca. halvannen time. Antall respondenter på hvert intervju varierte fra en til tre personer. Alle representerte ledelsen i sine respektive etater/organisasjoner. Det er med andre ord lederspesspektivet på eksisterende kunnskap og på hvordan Vestfold som Velferdssamfunn bør møte regionens utfordringer i framtida som presenteres i det følgende. Perspektivene til øvrige ansatte er ikke dekket i denne fasen av prosjektet.

De ulike statlige etatene, institusjonene og partene i arbeidslivet har ulike oppgaver og ansvarsområder. Gjennom intervjuene kom det imidlertid fram at de har flere felles problemstillinger, temaer og interesser. Framstillingen nedenfor tar utgangspunkt i utfordringer som på ulike måter ble tematisert av de fleste, og belyser det som kan forstås som informantenes opplevelse av *felles* utfordringer i Vestfoldsamfunnet. I tillegg beskrives noe av det som kan forstås som *særegent* for den enkelte etat. Både det generelle og det spesielle blir illustrert gjennom eksempler informantene selv løftet fram i samtalene.

Vi har forsøkt å forholde oss lojalt til de begrepene og poengene informantene selv fokuserte på. Det er imidlertid alltid en utfordring å omsette muntlige samtaler til skriftlige presentasjoner, ikke minst fordi konteksten vanskelig lar seg gjenskape. Fra tid til annen har det derfor vært et poeng å trekke inn refleksjoner som bare antydningvis har vært til stede i samtale – i form av kommentarer. Hensikten med dette er å sikre at de ulike temaene blir plassert inn i bredere sammenhenger.

2.2 Kunnskapsformer

I det følgende presenteres hvilke former for kunnskap som eksisterer i feltet, hvilke former for kunnskap informantene etterspør og hvilke former for kunnskap som kanskje burde suppleres, kritiseres og videreutvikles.

Kunnskap blir også problematisert ut fra at kunnskap ikke nødvendigvis er ”sann viten”, men også innsikter framkommet gjennom mer tilfeldige erfaringer. Informantenes egne eksempler understreker at det å fokusere på eksisterende kunnskap om Vestfold aktualiserer en kritisk holdning til forståelsen av hva som er gyldig kunnskap.

2.2.1 Ny kunnskap – et mulig utgangspunkt for nye perspektiver

Alle informantene var opptatt av hvordan deres samfunnsoppdrag best kunne løses. De ønsket et bedre kunnskapsgrunnlag om Vestfoldsamfunnet for å kunne følge opp kunnskapsbaserte tiltak for hele eller deler av befolkningen.

Mange av informantene var først og fremst opptatt av behovet for *handlingsrettet kunnskap*, dvs. kunnskap om hvilke tiltak som virker. I forlengelsen av dette ble det understreket at det også er nødvendig å utvikle *velegnet metodikk* for de tiltakene som iverksettes.

Samtidig var informantene opptatt av at velmente tiltak også kan sementere forhold som man i utgangspunktet er opptatt av å endre. Det er med andre ord behov for kunnskap som kan gi grunnlag for å *vurdere konsekvenser* på individuelt og strukturelt nivå – både på kort og lang sikt.

Eksempel: Fylkesmannen i Vestfold uttrykte bekymring for om velferdsstatens mange og velmente ordninger, gitt gjennom institusjoner som bl.a. NAV, kan bidra til at mottakeren ”klientifiseres” og rollen som ’hjelpeløs’ sementeres. Det å bli fanget av et behandleresystem kan bidra til å opprettholde eller øke ulikheter, selv om tiltaket i utgangspunktet er ment kompensatorisk.

Kommentar: Å utvikle ny kunnskap dreier seg ikke bare om å svare på eksisterende utfordringer, men innebære også å utfordre velferdssamfunnets gjeldende og innarbeidede perspektiver, forståelser og praksiser ved å forholde seg kritisk og utviklende til disse. Hvor krevende og sammensatt denne utfordringen er, kan illustreres gjennom følgende eksempel:

Eksempel: Fylkesmannen i Vestfold, Vestfold Fylkeskommune og KS-Vestfold har sammen med statlige etater og partene i arbeidslivet utarbeidet handlingsprogrammet *God oppvekst 2008-2018. Et felles løft for barn og unge i Vestfold*. Behovet for handlingsrettet kunnskap er sentralt i programmet og intensjonen er å:

- Sikre et felles løft i Vestfold for god oppvekst

- Sikre at barn og unge mestrer livet
- Sikre at alle barn og unge i fylket får et tilpasset tilbud
- Forhindre frafall i skole
- Sikre at barn og unge blir rustet til å gå ut i arbeidslivet
- Sikre langsiktig innsats

Programmet tar sikte på å utvikle avtaler og rutiner gjennom forpliktende samarbeid mellom aktørene i ulike kommunale etater og mellom kommunene. Intensjonen er å bruke ressursene på en annen måte og unngå ”mer av det samme som ikke hjelper”. Målet er at alle unge i Vestfold skal kvalifiseres til arbeidsliv eller videre utdanning. Innen år 2018 skal:

- 1) 95% som påbegynner videregående utdanning fullføre utdanningen
- 2) Leseferdigheten på 5. trinn i Vestfold skal være blant de fem beste fylkene i landet
- 3) Levekårsindeksen skal være bedre enn landsgjennomsnittet

En felles utfordring innenfor de tre målsetningene er behovet for kunnskap som begrunner handling. For problemområdet frafall i skolen ble dette i intervjuet formulert som: ”Vi vet hvem som faller fra og mye om hvorfor dette skjer, men mindre om hva som skal til for å forhindre frafallet”. Denne formuleringen illustrerer et omfattende behov for mer kunnskap om årsaker, sammenhenger og metoder for å forhindre frafall.

Kommentar: Ny kunnskap på dette feltet vil kunne bidra med andre perspektiver enn de tilvante, og sette andre problemer på dagsorden. Kanskje vil ny kunnskap føre til at spørsmålene endres, og for eksempel dreies mer i retning av om samfunnet tilbyr ”den rette” videregående utdanning? Kanskje vil dette i sin tur aktualisere spørsmål om hvorvidt frafall fra de eksisterende skoletilbudene utelukkende er et onde, og i neste omgang dreie interessen i retning av om det finnes andre måter å sikre unge menneskers framtidige deltakelse i samfunns- og arbeidsliv? Disse refleksjonene illustrerer hvordan ny kunnskap vil kunne gi andre forståelser, som i sin tur vil kunne utfordre og utvikle velferdssamfunnets gjeldende og innarbeidede perspektiver og praksiser.

Uansett, frafall i videregående skole må forstås som et komplekst felt som både har faglige og politiske implikasjoner. Vi kommer tilbake til frafall i videregående skole i siste del av kapittelet.

2.2.2 Alternative problemforståelser gir ny retning for arbeidet

De fleste informantene var opptatt av å utvikle gode tiltak med utgangspunkt i eksisterende problemforståelser. De ønsket å avdekke hva som ikke fungerer som det skal, og deretter sette kreftene inn for å avhjelpe dette. Dette er imidlertid ikke gjennomgående. I møte med Psykiatrien i Vestfold ble det fremhevet hvordan *endring av tradisjonelle problemforståelser* har gitt ny retning for arbeidet:

Eksempel: Psykiatrien i Vestfold (PiV) er en desentralisert spesialisthelsetjeneste som både gjør poliklinisk arbeid og arbeider med integrering på lokalt nivå. Vestfold er i forkant når det gjelder å ha

fokus på det at brukerne primært bør leve sine liv i samfunnet. Andre fylker har mest fokus på det å øke antall sengeplasser. PiV ser derfor veiledning av kommunene som en sentral oppgave, noe som innebærer arbeid i spenningsfeltet mellom spesialist-helsetjeneste og desentralisering. Dette er en krevende balansegang, og de politiske signalene er ikke entydige. Utfordringene ligger i samhandlingsflaten mellom PiV og kommunene, der det ikke bare dreier seg om samarbeid på institusjonsnivå, men også på samfunnsnivå.

En desentralisert helsetjeneste stiller store krav til lokalmiljøene, og forebygging blir viktig – noe som ikke er definert som PiVs ansvar. En desentralisert helsetjeneste forutsetter også integrering, og lokalmiljøene må akseptere ”mer av det som skiller seg ut”. Dette har PiV definert som en særlig oppgave, og arbeider med å endre forutsetningene for integrering gjennom å bidra til *befolkningens aksept av det som skiller seg ut*. PiVs innsats innebærer å bidra til å utvide normalitetsbegrepet og til endring av holdninger og normer i befolkningen. Dette gjøres bl.a. gjennom åpne foredrag om for eksempel lærings- og mestringstiltak, ME, angst og psykoser.

Kommentar: Innenfor spesialisthelsetjenesten vil det kunne være gevinster å hente gjennom supplerende kunnskap om hvordan kommunikasjon og samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og det enkelte lokalsamfunn best kan gjennomføres. *Samhandlingsreformen* (St.meld. 47 (2008-2009) gjør dette til en særlig aktuell utfordring. Der legges det opp til å etablere nye strukturer og samhandlingsmodeller innenfor helsefeltet som etter hvert vil få konsekvenser nettopp for samhandlingen mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene.

2.2.3 Å arbeide kunnskapsbaser

Mange informanter er opptatt av å gjennomføre kunnskapsbaserte tiltak på flere områder enn tilfelle er i dag. Systematikk og erfaring fra de gode eksemplene har lagt grunnlag for en rekke vellykkede tiltak der dette har blitt gjennomført. Eksemplene under viser både til ambisjoner og erfaringer:

Eksempel: Fylkeslegen er opptatt av løsningsorienterte tiltak, og retter blikket mot det som skal til for å sikre velferdssamfunnets fortsatte eksistens. I denne sammenhengen står *God oppvekst* sentralt: ”Vi vet mye om hvem som ikke har det godt. Viktig å få fram gode eksempler på hva som virker. Det gode må løftes fram – og det må bli uetisk ikke å gjennomføre det. Det bør være en ambisjon å få dette inn i kommunevalgkampen. Samfunnsvalgene bør være, tiltak iverksettes, evalueres og dokumenteres”.

Eksempel: Statens vegvesen har siden 2005 arbeidet kunnskapsbasert, først og fremst i forhold til dødsulykker i trafikken. Disse blir grundig analysert. Det stilles spørsmål om hva slags ulykker som skjer, hvem er involvert og på hvilken måte – og ikke minst - hva kan vi lære av dette? Alle iverksatte tiltak blir nøye vurdert i forkant, evalueringer skjer fortløpende og sammenliknes med nasjonalt nivå. Arbeidet med Trygge Lokalsamfunn i kommunene har på denne måten en tydelig kunnskapsbasert profil i kombinasjon med vekt på langtidsplanlegging.

Eksempel: Politiet i Vestfold understreker at de vektlegger å jobbe kunnskapsstyrt. De ønsker å bygge på positive erfaringer fra tidligere vellykkede tiltak. I arbeidet med gjengangere og vanekriminelle har det gitt god effekt å arbeide gjennom *residivistprinsippet*, dvs. at vanekriminelle tas ut av sirkulasjon på et tidlig tidspunkt før de rekker å involveres i et stort antall saker. I den siste tiden har 12-13 kriminelle nettverk blitt identifisert, mange er pågrepet og vinningskriminaliteten er

reduisert med 30% siden 2004. Erfaringsbasert kunnskap kan på denne måten danne grunnlag for mer målrettet arbeid.

Eksempel: NAV arbeider med å utvikle og implementere ny arbeidsmetodikk, bl.a. i forbindelse med arbeidsevnevurdering. Kunnskap om den enkeltes arbeidsevne (kunnskap på individnivå) skal danne grunnlag for hvilke tiltak som kan tilbys. Samtidig vektlegges behovet for kunnskap på samfunnsnivå. I løpet av de 15 siste årene har NAV Vestfold samlet et stort datamateriale fra bedriftsundersøkelser (både offentlig og privat), og har dermed kunnet etablere mer treffsikre prognoser for utviklingen på arbeidsmarkedet. Data om utsiktene de kommende år, arbeidsgivernes vurderinger av endringer, behov for antall ansatte, rekrutteringsproblemer, satsninger etc., benyttes til å planlegge aktiviteter og tilby kurs i forhold til etterspørsel og behov. Ny og mer omfattende kunnskap på disse feltene, både på individ- og samfunnsnivå, vil etter NAVs forståelse kunne danne grunnlag for et mer målrettet arbeid.

Kommentar: Disse eksemplene viser hvordan systematisk kunnskapsutvikling og systematiske analyser av god praksis blir forstått som helt sentralt. De viser også hvordan en slik tilnærming bidrar til å skape et sikrere fundament for arbeidet, og understreker betydningen av å utvikle mer kunnskap – bl.a. om det særegne ved Vestfold. Samtidig kan det legges til at i flere sammenhenger vil det være behov for å se nærmere både på tilsiktede og utilsiktede konsekvenser av ny praksis. Her som ellers vil imidlertid de perspektivene som legges til grunn for slike konsekvensanalyser ha betydning for resultatene.

2.2.4 Ny kunnskap som grunnlag for endring av rammevilkår

Samfunnet endres raskt, men det offentlige arbeider ofte innenfor rammer og problemforståelser som har eksisterer i feltet over noe tid. Samfunnsendringer reflekteres ikke nødvendigvis inn i de kategoriene og modellene som danner basis for ressurstildeling. Slike etterslep gjør det vanskeligere å gjøre noe med dagens utfordringer.

Eksempel: Politiet viser til at Vestfold skårer høyt på levekårsindikatorene (problemene er mange og omfattende), mens det er skapt et bilde av Vestfold som en velfungerende gullkyst. Samtidig arbeider Politiet i Vestfold med "storbyproblematikk", uten at dette reflekteres i den nasjonale budsjettfordelingsmodellen. Spørsmålet er om indikatorene budsjettene hviler på er gode nok, dvs. om de fanger opp det de burde og om den ressursmessige tildelingen står i forhold til de utfordringene det enkelte politidistrikt har. Et typisk dilemma er at psykiatri ikke inngår som en av indikatorene i modellen, samtidig som politiet bruker mye tid og ressurser på dette. Indikatorene oppleves som relevante, men modellen er for rigid, og det burde vært tillagt større grad av skjønn. Kompleksiteten er stor i Vestfold, med sine 5 tettliggende byer nær Oslo, økt urbanisering, økende tilflytting, mange skjenkesteder og mye vold.

Eksempel: Fylkesmannen understreker at nasjonale budsjettfordelingsmodeller gir skjevfordeling av statlige midler for kommunene i Vestfold på mange felt. Konsekvensene er manglende ressurser for å møte utfordringene. Fylkesmannen understreker at det bør arbeides videre med å synliggjøre Vestfolds "spesielle utfordringer". En slik oversikt har stor verdi for de det angår.

Kommentar: Å dokumentere kunnskap om hvilke utfordringer som eksisterer i Vestfold, handler ikke utelukkende om å utvikle bedre tiltak. Ny kunnskap kan også anvendes på et annet nivå, ved å gi det

nødvendige utgangspunktet for utvikling av nye kategorier og modeller på nasjonalt nivå. Dette vil i sin tur kunne fungere som grunnlag for ressurstildeling som er bedre tilpasset de reelle utfordringene.

2.2.5 Oppfølging av allerede dokumenterte utfordringer

Det kom fram under intervjuene at Vestfold har noen særegne utfordringer som er spesifikke for fylket. Noen av disse kan dokumenteres, men er likevel ikke allment kjent. En del av dette materialet gir grunnlag for å stille nye spørsmål og gå dypere inn i materien.

Eksempel: NAV er kjent med at Vestfold har et høyt antall ledige ungdom og et høyt antall unge uføre (under 30 år). I tillegg er det flere på attføring enn i landet forøvrig og det er en høy andel sykemeldte. Disse utviklingstrekkene er særlig tydelige i Nord-fylket og i Sandefjord. At Vestfold totalt sett "skårer dårlig" på disse områdene sammenlignet med andre fylker er ikke noe nytt, men man vet fortsatt ikke hvorfor det er slik. Forklaringsmodellene som eksisterer er ikke gode nok, og det er ikke gjort studier som kunne avdekket sentrale sammenhenger.

NAV understreker behovet for kunnskap om hvorfor Vestfold kommer dårlig ut på de nevnte områdene, særlig i forhold til ungdom. Kan det ha sammenheng med at frafallet i videregående skole i Vestfold er stort? Kommer det av at Vestfold er et populært fylke hvor mange uføre bosetter seg? Hvordan har stønadsutviklingen vært? NAV peker på at de har mye data som er interessant å studere nærmere i relasjon til kunnskap om Vestfoldspesifikke fenomen.

Eksempel: NAV's system med meldekort som registrerer hva tidligere attføringsklienter gjør 6 mnd etter endt attføringsløp, viser at en stor andel (større enn i landet forøvrig) er tilbake i arbeid eller aktivitet på det gitte tidspunktet. De har imidlertid ikke data om disse forblir yrkesaktive og hva suksessfaktorene er? eller om hva årsaken(e) er til at de slutter i jobb? eller hva de gjør nå? Dette er av interesse å få vite både for å kunne tilpasse tiltakene bedre og få kunnskap om hva som kjennetegner tiltak som gir best effekt på ulike brukergrupper – og dermed lære av det som viser seg å være vellykket.

2.2.6 Oppfølging av utfordringer som ikke er dokumentert

Det kom også frem at Vestfold har noen særegne utfordringer som ikke er godt dokumentert.

Eksempel: I Skatteetaten eksisterer en forståelse av at Vestfold har en kultur for statussymboler (dyre hus, biler og båter) uten at det nødvendigvis eksisterer privatøkonomisk grunnlag for slike anskaffelser. Samtidig er det avdekket påfallende mange ulovlige prosjekter som har til hensikt å skaffe lett-tjente penger, bl.a. T5PC, VGA, TA-invest, andre pyramidespill og O.C. Back-saken. Privatpersoners kjøp av svart arbeid inngår også i dette. Svart økonomi er derfor en sentral utfordring i Vestfold. Problemet er økende, flere enkeltpersoner og grupper enn tidligere er involvert og kreativiteten på feltet synes ikke ha noen grenser. Skatteetaten arbeider med slike utfordringer bl.a. gjennom å aktivere bestemmelsen om *medvirkningsansvar* gjennom ulike aksjoner. I samarbeid med Kystvakta på Tjøme har Skatteetaten reist rundt for å kontrollere svart arbeid på en rekke hytter på øya, noe som fikk stor oppmerksomhet i media. Det intenderte budskapet var at de som kjenner til at naboen (eller andre) kjøper svart arbeid, blir medvirkende til ulovlighetene. Om denne ukulturen er mer utbredt i Vestfold enn andre steder er imidlertid ikke undersøkt grundig.

Eksempel: Politiet viser til at det er stor forskjell på kriminalitetsmønsteret i de fem Vestfoldbyene. Sandefjord har den tyngste kriminaliteten i fylket, med sterke innslag av grov vold og råskap, og en dreining mot trusselbruk. Ikke-vestlige innvandrere er i stor grad involvert gjennom nettverk. Dette utgjør slik politiet ser det et mønster, uten at dette mønsteret har vært gjenstand for nærmere undersøkelser. Å studere dette nærmere kan gi grunnlag for å forstå problemet i sin fulle bredde.

2.2.7 Myter i feltet

Noe av kunnskapen som eksisterer kan forstås som myter. Mytedanninger har i større eller mindre grad sammenheng med faktiske forhold. I møte med noen av informantene ble det tematisert at myter kan innebære fordreining av virkeligheten. Det kan være problematisk å tro på eller la seg styre av myter hvis ikke den mytebaserte kunnskapen er undersøkt grundig. På enkelte områder kan det derfor være behov for kunnskap som i større grad danner et *faglig* grunnlag for videre arbeid.

Eksempel: I møte hos Fylkeslegen ble det pekt på at (noen) helsesøstre hevder at de på fireårskontrollen kan identifisere de barna som kommer til å droppe ut av videregående skole. På den ene siden kan denne forståelsen, hvis den er gyldig, bidra som grunnlag for å arbeide systematisk med barns tilpasning, mestringsevne, livssituasjon og skolekarriere nettopp med utgangspunkt i helsestasjonens fireårskontroll. Samtidig kan kunnskapen forstås som myter som bæres oppe av (enkelte) helsesøstres særlige problemforståelser, der egne normative holdninger til hvordan livet skal leves fungerer som grunnlag for en slik oppfatning av noen barn og eventuelt barnas foreldre, familie og oppvekstmiljø. På denne måten vil myter, i gitte sammenhenger, kunne komme til å fungere som sannheter som legges til grunn for forståelse av hvilke tiltak som bør settes inn.

Noen samfunnsgrupper er mer utsatt for mytedanning enn andre, gjennom generaliseringer og stereotypier. "Innvandrere" er en slik gruppe. I møte med Skatteetaten ble følgende forhold problematisert:

Eksempel: Skatteetaten ser en rekke utfordringer knyttet til at vi har blitt et flerkulturelt samfunn. Mange innvandrere starter egen virksomhet. Det er imidlertid uklart for skatteetaten om de etter hvert befinner seg innenfor eller utenfor regelverket og den hvite økonomien. For eksempel kan en hårklipp hos noen frisører koste kr 150,- og hos andre kr 400,-. Konkurransen kan dermed bli skjev. Spørsmålet skatteetaten stiller seg er om innvandrerne klarer seg med mindre penger eller om det er en form for uryddighet her? Kan denne eventuelle uryddigheten forstås som et særtrekk ved innvandrere? Og trengs det da en spesiell innsats?

Skatteetaten peker også på utfordringer som at mange innvandrere har erfaringer fra sine tidligere hjemland med korrupte offentlige etater. Dette kan forklare hvorfor mange innvandrere har vanskelig for å stole på norske offentlige etater, eller også enkeltes negative holdninger til samarbeid med det offentlige.

Kommentar: Vi vet ikke om disse forestillingene om innvandrere er gyldige, men det vil kunne undersøkes. Ved å framskaffe faglig basert kunnskap kan det bli tydeligere hvordan man eventuelt kan møte disse problemene.

Eksempel: I møte hos Utdanningsdirektøren (Fylkesmannen, avdeling for oppvekst og opplæring) ble spørsmålet om kunnskap forstått som "sann viten" problematisert. På alle felt som konsumerer

kunnskap er det et stigende behov for kvalitetssikring. Behovet for en kritisk holdning til hva som er kunnskap og hva som er myter ble understreket.

2.3 Tematiske innfallsvinkler

I det følgende beskrives ulike *problemområder* som informantene tematiserte, og som i større grad kan forstås som substansielle utfordringer Vestfoldsamfunnet står overfor.

2.3.1 Frafall i videregående skole

Barn og unge var et gjennomgående tema under samtalene, og flere tok opp det store frafallet i videregående skole. Fra fylkesmannens side ble dette særlig løftet fram gjennom fokus på programmet *God oppvekst 2008-2018* og målsettingen om å motvirke dette frafallet gjennom forebyggende arbeid, oppfølging og felles ressursinnsats på tvers av etater og kommuner. NHO var på sin side opptatt av å komme lenger ned i materien og etablere ny kunnskap – ikke minst i forhold til hva som er særegent for Vestfold i forbindelse med frafallet.

Eksempel: NHO Vestfold fremhever Fylkesmannes prosjekt *Ungdom og livsmestring* og er opptatt av problemstillinger rundt dette: At ungdom mestrer livet er viktig for ungdommen selv, for arbeidslivet som trenger dem og for samfunnet for øvrig. Høyt frafall i videregående skole i Vestfold er en stor utfordring, fordi det innebærer at mange ungdommer går over i ledighet og trygd framfor jobb. Dette understreker behovet for å gå bak tallene om "drop out". Hvorfor slutter ungdommene; hvordan blir livene for disse ungdommene; hva er skolens motivasjon for å la dem slutte; og hva styrer skolens adferd for å holde på elevene? Det får ikke økonomiske konsekvenser for skolen hvis elever slutter i løpet av året, i og med at ressursene tildeles etter antall registrerte elever i oktober. Betydningen av finansieringsordningene er sentralt hvis skolen skal granskes i forhold til for eksempel hvorfor skolen slipper elevene når de ikke vet hva de går til? NHO fremhever at mye dreier seg om nødvendigheten av å ta vare på hverandre, om inkludering og et meningsfylt liv for den enkelte. "På dette området må vi lenger ned i materien og etablere ny kunnskap – ikke minst i forhold til hva som er særegent for Vestfold."

Andre informanter har synspunkter både på hvordan de eksisterende utfordringene best kan løses med utgangspunkt i eksisterende kunnskap – og hvilke perspektiver som bør legges til grunn for det videre arbeidet med kunnskapsutvikling på dette feltet:

Eksempel: Frafall i videregående skole er et sentralt interesseområde også for LO-Vestfold. Gjennom deltakelse i *Arbeidsgruppe 2* i handlingsprogrammet har de, på linje med øvrige samarbeidspartene i Styringsgruppen Stat/Næringsliv, engasjert seg i *God oppvekst 2008-2018*. LO-Vestfold betrakter frafall i videregående skole som et komplekst problem, som har sammenheng både med eleven selv, skolen, foreldrene og utdanningssystemet. Samarbeid mellom skolene og arbeidslivet er mangelfullt, og lærerne er ikke tilstrekkelig engasjert i et slikt samarbeid. Rådgiverne møter disse problemene daglig. Partene i arbeidslivet burde komme tidligere inn i skolene, allerede i barne- og ungdomskolen – for å informere om ulike yrker og de kravene arbeidslivet stiller. Det ble vektlagt at de unge måtte møtes med noen forventninger; stå opp om morgenen; og at de har en jobb å gjøre. Samtidig må de unge begeistres – det er viktig å ikke fokusere på det negative. Det burde også være mulig å gi elever

flere praktiske og erfaringsnære eksempler på ulike yrker. Slik praktisk tilrettelegging i tillegg til forpliktende skriftlige samarbeidsavtaler burde etter LOs forståelse prioriteres.

Eksempel: Utdanningsdirektøren hos Fylkesmannen er opptatt av at frafall i videregående skole er et problem som må forstås og settes inn i en større sammenheng - utviklingen starter allerede i barnehagen og må betraktes i et langsiktig perspektiv. Hva som hindrer frafall er en *faglig* debatt, der vi trenger mer kunnskap på *mange* områder. Språkutvikling og språkstimulering er eksempel på et område. Ledelse av skoler og klasseledelse fra lærernes side er et annet.

Kommentar: Det eksisterer med andre ord en omforent forståelse fra informantenes side om at frafall i videregående skole er en kompleks utfordring som aktualiserer behovet for mer kunnskap både på individ- og systemnivå – både i forhold til det norske samfunn generelt og Vestfold spesielt. Effektevalueringer av ulike tiltak er en mangelvare.

2.3.2 Integreringstiltak i regi av offentlige og private aktører

Integrering av marginaliserte grupper var en tematikk som flere fokuserte på. Det ble vist til ulike tiltak som har gitt positive resultater, som representerer erfaringer som kan bygges videre på.

Eksempel: *START i Vestfold* er et nytt etablerernettverk som gir tilbud til etablerere og småbedrifter i utvikling. Dette er et tiltak som bl.a. retter seg mot innvandrere som ønsker å starte egen bedrift. Et nettverk av koordinatorene tar i mot henvendelser og skal være veiledere, diskusjonspartnere og døråpnere for etablererne. Prosjektet er unikt i den forstand at det er gjort avtaler med både private og offentlige hjelpere om å stille opp for gratis samtaler med etablerere og bedrifter som trenger veiledning. Skatteetaten deltar direkte i dette arbeidet. Siden enhver etablering er unik vil *START*, i samarbeid med etablereren, skreddersy veien til en ny bedrift. *START* viser den enkelte hvilke instanser som bør - og må - kontaktes i oppstarten. De sju koordinatorene i nettverket er lokalisert i de fem Vestfold-byene, men gir også tilbud til etablerere/bedrifter fra de seks landkommunene som er med i prosjektet.

Eksempel: Fylkesmannen peker på at frivillige organisasjoner kunne tenkes å ha en viktig rolle i arbeidet med integrering og normalisering, for eksempel med vekt på tiltak som ikke er preget av en ovenfra-og-ned holdning, men som kan forstås som mer likemannsrettet. De viser i den sammenhengen til Røde Kors og deres drift av *Flyktningeguiden*, der det arbeides med tiltak som har til hensikt å drive opplæring av innvandrere i organisasjonskunnskap og samfunnsforståelse. Slike tiltak er ment å gjøre det lettere å være deltaker og medvirker innefor det samfunnet innvandrerne skal være en del av. På samme måte løftes leksehjelp fram som et tiltak som også kan gjennomføres i regi av frivillige organisasjoner, og som under gitte forutsetninger kan bidra til mer enn at barn får gjort lekser.

Eksempel: Fylkeslegen påpekte at god integrering handler om muligheter for å være deltakere på samfunnsnivå. Lærings og mestringssenteret i Sandefjord (Hvidtgården) er et senter på kommunalt nivå som hjelper frivillige organisasjoner (bl.a. alle diagnoseforeningene) i forhold til mestring, og da med fokus på mestring på hjemmenivå – ikke på sykehus. Fylkeslegen vektla også hvor viktig innsats gjennom andre aktører enn det offentlige er. De var opptatt av at frivillig arbeid gjennom Røde Kors bidrar til at innvandrere lærer organisasjonskunnskap. "Det er viktig at også andre enn det offentlige gjør noe, og få fram at velferd ikke bare handler om offentlige midler".

Kommentar: Integrering ble i stor grad tematisert med utgangspunkt i forholdet mellom offentlig, privat og frivillige organisasjoners innsats. Ressursknapphet var også en tematikk, og det samme var hvilke instanser som egnet seg best for hvilke formål og type innsats. Innvandrernes behov for kunnskap om det norske samfunnet ble framhevet.

2.3.3 Forebygging og kontroll

De fleste vi snakket med definerer deler av sitt mandat som å motvirke problemer gjennom forebyggende arbeid.

Kommentar: Det er imidlertid ikke alltid lett å skille mellom forebyggende, kontrollerende eller andre tiltak, eller å nå ut med informasjon om hvordan disse ulikhetene skal forstås. Forebygging kan dessuten defineres både vidt og smalt, og tar mange former.

Hva som defineres som et problem varierer dessuten over tid og mellom ulike områder avhengig av konteksten problemet befinner seg innenfor. Dette kan være utslagsgivende for hva som blir definert som viktig å forebygge og hvordan eventuelle forebyggende tiltak iverksettes. Det som ikke tematiseres som problematisk vil unndra seg samfunnets oppmerksomhet og dermed også forebyggende tiltak. I lys av dette blir det viktig å arbeide systematisk for å utvikle ny kunnskap som gir aktuelle og dekkende problemforståelser.

Eksempel: Arbeidstilsynet gjør et klart skille mellom *veiledning* og *tilsyn*. Veiledning retter seg inn mot forebygging, mens tilsyn har fokus på kontroll og reaksjon. Allmennheten er beviste på Arbeidstilsynets tilsynsrolle, men arbeidet med veiledning og forebygging er ikke så kjent. Dette forsøker de å endre gjennom økt bruk av media, konferanser og lignende. Det forebyggende arbeidet er i stor grad rettet mot mobbeproblematikk og ulykker, og dreier seg om *å forhindre at problemer skal oppstå*. Dette forutsetter bl.a. å utvikle mer kunnskap om hvilke type ulykker som skjer i arbeidslivet og hvordan mobbing på arbeidsplassen skjer, hvem som er involvert og på hva som kjennetegner de ulike situasjonene.

Eksempel: Politiet arbeider mye med forebygging gjennom enkeltstående prosjekter. I Sandefjord er *Ungdomsgruppa* etablert med utgangspunkt i engasjerte medarbeidere som er dedikert til dette arbeidet. Samarbeidet med barnevernet er tett. Risikobedømming og innsats spisses inn mot individer. Det gjøres avtaler med ungdommer, for eksempel om å møte på skolen, holde seg unna bykjernen på sein kveldstid osv. Belønning tas også i bruk. Ungdomsgruppa jobber ut fra en etablert metodikk som kalles *Blåmandag*.

I Horten har politiet nylig gått i gang med det som har fått navnet *Mentor-prosjektet*. Initiativet til dette prosjektet kommer fra Kriminalitetsforebyggende råd (KRÅD) og ble omsatt til et konkret prosjekt med utgangspunkt i entusiastiske enkeltaktører i politiet og deres erfaringer og motivasjon.

Forebygging innenfor politiet tar også andre former. Tradisjonelt har politiets arbeid vært rettet mot *gjerningsmannen*. Nå er dette fokuset delvis dreiet mot *offer* og *gjerningssted*. Dette innebærer forebygging gjennom en ansvarliggjøring av publikum, der den enkelte blir oppfordret til å tenke seg om: I hvilke situasjoner burde unge jenter la være å drikke alkohol, på hvilken måte burde huseier selv sørge for å ta vare på sine materielle eiendeler gjennom å sikre dører og vinduer osv.

Kommentar: Politiets endrede fokus innebærer en ny innfallsvinkel både til politiets og publikums rolle. Politiets forebyggende arbeid slik det er beskrevet over vil bl.a. forutsette innsikt på en rekke problemområder i samfunnet, at de er i stand til å peke på hva den enkelte innbygger kan bidra med, og dessuten er i stand til å kommunisere dette til allmennheten på en god måte. Dette innebærer tematisering av normer som har varierende støtte i befolkningen. Avhengig av hvilken støtte som oppnås vil forebygging kunne fungere mer eller mindre vellykket som kriminalitetsdempende strategi. Økt satsing på denne formen for forebygging aktualiserer behovet for kunnskapsutvikling innenfor politietaten, både når det gjelder samfunnsutviklingen generelt, om sammenhengen mellom menneskelig atferd og problemsituasjoner, og om hvilke normer som faktisk kan finne gjenklang eller kan utvikles i befolkningen - og i sin tur bidra til endret atferd. I tillegg er arbeid med normendringer en styringsstrategi som utfordrer grensen mellom det offentlige og det private på nye måter. Kriminalitetsforebyggende arbeid er med andre ord en kompleks utfordring, både faglig og politisk.

Også innenfor NAV arbeides det med forebygging:

Eksempel: NAVs kvalifiseringsprogram retter seg mot de som er lengst unna arbeidslivet. Målet er å forhindre at flere blir sosialstønadsmottakere, og kan i den forstand forstås som et forebyggende program. Folk skal settes i aktivitet, og det skal utvikles ulike og individuelle løsninger. For enkelte kan det være snakk om for eksempel aktivitet på et treningssenter 1 time i uka, mens for andre kan det være snakk om aktivitet 37,5 t i uka.

Innenfor arbeidet med kvalifiseringsprogrammet er det viktig å utvikle nye løsninger. NAV oppfordrer saksbehandlerne til å dele sine erfaringer, ved "skulder til skulder" opplæring og å diskutere hvordan saker kan løses. Fra sentralt hold understrekes det at "ingen skal få smekk for å ha gått for langt". NAV oppfordrer ansatte å våge å tilnærme seg de svakeste brukerne på mer utradisjonelle måter. Flere gode case etterlyses.

Noen forebyggingsprogram legger stor vekt på kartlegging av faktiske hendelsesforløp:

Eksempel: Veitrafikken defineres som den største utfordringen i Fylkesmannens risiko- og sårbarhetsanalyse for Vestfold. Statens Veivesen jobber bl.a. med det skadeforebyggende arbeidet gjennom *Trygge lokalsamfunn* i samarbeid med Fylkeslegen og kommunelegene på Nøtterøy, Stokke og Andebu. Dette innebærer å innføre ulykkesregistrering, der alle fastleger, tannhelsetjenesten, legevakten og akuttmottaket ved sykehuset (alle involverte etter ulykker med skader) fyller ut et skjema med utfyllende opplysninger om alle ulykker for å innhente mer bakgrunnsinformasjon. Mange ulykker rapporteres ikke, og politi og legevakten opererer for eksempel med ulike tall. Innenfor rammen av folkehelsearbeidet blir denne modellen betraktet som en spennende innfallsvinkel til lokalt trafikksikkerhetsarbeid.

Vestfold har kommet langt i dette arbeidet sammenlignes med landet forøvrig. Re utpekes som en kommune som fungerer svært godt. Det arbeides for at alle kommunene i Vestfold skal få til et tettere samarbeid om Trygge lokalsamfunn, og Fylkestrafikkutvalget legger sine møter til ulike kommuner for å motivere til slikt arbeid.

Eksempel: Fylkesmannen har et klart fokus på forebygging, ikke minst i forhold til barn og unge. I handlingsprogrammet *God oppvekst* blir forebygging forstått som en av de viktigste investeringer et

samfunn kan gjøre – først og fremst ut fra menneskelige hensyn, men også ut fra et samfunnsøkonomisk perspektiv. Forebygging innbefatter alt fra det som gjøres for å skape gode og trygge lokalsamfunn til innsats som spesielt retter seg mot å begrense, stanse eller snu en negativ utvikling. Forebygging handler både om å tilrettelegge for en positiv utvikling uten at et konkret problem er identifisert, og om å stanse en negativ utvikling som er identifisert eller har utviklet seg. Forebyggende arbeid rettet mot barn og unge har ofte fokus på utfordringer knyttet til fysisk- og psykisk helse og lærevansker eller negativ atferd knyttet til vold, kriminalitet, mobbing og rus. Behovet for bred forebyggende innsats finnes i alle kommuner, men det finnes ingen enkel oppskrift på hvordan arbeidet lokalt skal organiseres. Lokale hensyn og behov, utfordringer og særtrekk spiller inn. Fylkesmannen understreker imidlertid at med utgangspunkt i kunnskap fra utviklingsarbeid og forskning kan *tidlig innsats, tiltak basert på kunnskap og samordning og samarbeid* trekkes frem som prinsipper som bør vektlegges i det forebyggende arbeidet.

2.3.4 Samhandlingsreformen

Samhandlingsreformen (St.meld.nr.47) kom opp som et tema i flere av intervjuene. Denne retter seg inn mot dagens og framtidens helse- og omsorgsutfordringer, med vekt på oppgavefordeling og koordinerte og rasjonelle måter å gjennomføre oppgavene på. Hovedutfordringene er knyttet både til et pasientperspektiv og et samfunnsøkonomisk perspektiv. Meldingen legger vekt på behovet for å forbedre samarbeidet mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene, der kommunene skal sørge for en helhetlig tenkning med forebygging, tidlig intervensjon, tidlig diagnostikk, behandling og oppfølging. Intensjonen er at de lovforslag som dette krever og som omtales i stortingsmeldingen, vil bli fremmet overfor Stortinget i løpet av 2010.

Eksempel: Fylkeslegen peker på den store spenningen som knytter seg til Samhandlingsreformen; hvordan blir den oversatt og iverksatt? Fylkeslegen mener det vil være interessant å følgeevaluere implementeringen av denne reformen. Spørsmålet blir om kommunene vil klare å iverksette reformen, særlig med bakgrunn i de begrensede økonomiske ressursene som følger med. Hvilke konsekvenser vil reformen føre til, og hvordan vil de krevende ledelsesutfordringene som reformen innebærer takles? For Vestfold vil muligens denne reformen være enklere å følge opp enn for andre fylker, fordi det allerede drives et utstrakt samarbeid mellom kommunene gjennom 12K.

2.3.5 Informasjon og kommunikasjon – med særlig fokus på ungdom

Flere informanter peker på at informasjons- og kommunikasjonsarbeid er en sentral og krevende oppgave. De ulike etatene utarbeider både rapporter, informasjonsmaterieell og systematiske programmer som retter seg mot ulike grupper i samfunnet, og opplever i varierende grad at de lykkes med dette arbeidet.

Eksempel: Arbeidstilsynet har i den siste tiden satt et økende fokus på om den informasjonen og kommunikasjonen som rettes mot samfunnet er god nok – i betydningen om de blir forstått. Spørsmålet har bl.a. blitt aktualisert med utgangspunkt i at Næringsforeningen løftet fram dette som et mulig problem. Rapporter fra ulike deler av arbeidslivet er utformet ulikt – særlig i forhold til språk. For eksempel er det forskjeller mellom rapporter som omhandler tekniske forhold versus helse og omsorg, der de første gjerne er skrevet i et kortfattet og presist språk mens de siste er langt mer ordrike. Dette kan ha sammenheng både med fagtradisjoner og tematikk. Det er imidlertid vanskelig

å bedømme hvordan ulike fagtermer og sjangere slår inn når det gjelder forståelsen hos mottakerne, og vil nok også variere mellom ulike mottakergrupper. Informasjon som retter seg mot unge arbeidstakere står sentralt i denne sammenheng og blir forstått som et spesielt utfordrende område.

Eksempel: Skatteetatens informasjonsarbeid i forhold til svart økonomi og svart arbeid har blitt fokusert gjennom ulike programmer. *Spleiselaget* er et undervisningsopplegg som omfatter alle elever i 1. klasse på videregående skole i Vestfold, og inkluderer undervisningsmaterieell som er spesielt utviklet for dette formålet. Dette undervisningsopplegget er rettet mot holdningsskapende arbeid, informasjon om rettigheter og plikter og virkninger av skattpenger på velferdssamfunnet. Intensjonen er å gi elevene grunnleggende kunnskap om skattens betydning og ansvaret for fellesgodene i et moderne samfunn. Det er Skatteetaten ved Samarbeidsforum mot svart økonomi (SMSØ) som står bak satsingen (se www.spleiselaget.no). Skatteetaten er opptatt av at dette er et tema som burde inn i skolens lærerplaner.

I tillegg til informasjons- og kommunikasjonsarbeidet som den enkelte etat retter mot allmennheten og utvalgte grupper, er det også etablert samarbeid på tvers mellom ulike etater og nettverk.

Eksempel: Skatteetaten samarbeider bl.a. med *Ungt Entreprenørskap*, som har utviklet informasjonsprogrammer for hele utdanningsløpet (grunnskole, ungdomskole, videregående skole og universitet og høyskoler). Alle programmene har fokus på entreprenørskap.

Eksempel: Statens Vegvesen deler sin kunnskap med hele landet, og arbeider med ulike grupper på flere områder, bl.a. 1. søndag i januar "*Lys til ettertanke*", "*Si i fra*" og "*Det er ikke tøft å være død*". Det arbeides mye med trafikkultur i forhold til unge gutter og innvandrere, og med øvelseskjøring fra 16 år. Dessuten har Statens Vegvesen satset på trafiksikkerhetsopplegg for russeren, der Trygg Trafikk tilbyr gratis test av russebiler. Nedslagsfeltet er bredt, de jobber med unge og eldre, er ute i skolene, samarbeide med politikere, fagetater m.m., og har jevnlige møter i ulike samarbeidsutvalg.

En del av kommunikasjonsprogrammene utformes internt, mens de i andre sammenhenger kjøper tjenester utenfra. Et tilbakevendende spørsmål er om de klarer å gjøre seg forstått overfor publikum. Forstår for eksempel de som mottar svarbrev fra Statens Vegvesen innholdet i dette og de begrunnelsene som blir gitt?

Eksempel: Også NAV er opptatt av informasjon og kommunikasjon med brukerne, og opplever dette som en særlig utfordring i forhold til ungdom. Mye av arbeidet som rettes mot ungdom i Vestfold er også NAV delaktig i. Dette arbeidet burde imidlertid etter etatens egen forståelse vært mer fokusert, og aktivitetene burde vært bedre planlagt og koordinert. Det er dessuten nødvendig med kompetanseheving i hvordan kommunisere med ungdom.

2.3.6 Intern kompetanseheving

De ulike informantene beskriver hvordan det ligger et forbedringspotensial i forhold til kompetanseheving blant ansatte innenfor egen organisasjon, og hvordan dette henger sammen med varierende og stadig nye oppgaver etatene stilles ovenfor.

Eksempel: NAV peker på at deres eget regelverk i mange sammenhenger har fungert konserverende på arbeidet med å etablere gode tiltak for enkeltbrukere. Det har vist seg vanskelig å spreng

etablerte grenser, forstått som å velge utradisjonelle løsninger. Kreativiteten og bredden av tilbud til brukerne reduseres når saksbehandlerne på grunn av manglende kompetanse ikke våger å spreng de tradisjonelle grensene. Erfaringen er at regelverket ikke behøver å fungere begrensende, tvert i mot. Med god kjennskap til ulike muligheter innenfor regelverket vil man for eksempel kunne bli dristigere i bruk av skjønn. Etter sammenslåingen (sosial, arbeid, trygd) er det i større grad åpnet for bruk av kompetent skjønn. Bredden på tilbudene som blir gitt varierer imidlertid mellom kommunene. NAV arbeider for tiden med å lage solide nettverk rundt ressurskontorene, som kan bidra til at NAV ansatte får den nødvendige kompetanseheving.

Ansatte i NAV kommer fra ulike institusjoner med ulike kulturer, og bringer med seg ulike forståelser av hvordan arbeidet skal innrettes. De som tidligere arbeidet i staten (arbeid og trygd) er vant med å forholde seg til måltall. Tidligere kommunalt ansatte (sosial) synes ofte dette fokuseres for mye, og ønsker et sterkere fokus på selve tilbudet og oppfølgingen. Inntrykket i NAVs ledelse er at dette nå i ferd med å gå seg til. Erfaringskunnskap overføres gjennom skulder til skulder opplæring og kursing. Her går det gjennom gode case, dvs. valg av nye løsninger som har blitt innvilget. Samtidig gjenstår det mye når det kommer til faglig utvikling og opplæring, og det å implementere en helt ny arbeidsmetodikk. Intensjonen er at det skal jobbes og tenkes på nye måter i forhold til brukerne.

2.3.7 Nye arenaer for samhandling

Samarbeid mellom ulike etater i Vestfold har etter hvert blitt mer vanlig. Arbeidstilsynet er bl.a. involvert i fortløpende samarbeider både med Politiet, NAV og Skatteetaten. Flere informanter er imidlertid opptatt av at det er stort behov for å videreutvikle samarbeidet, som et ledd i kunnskapsutvikling på tvers av etater og miljøer.

Eksempel: Maktutjevning og demokratiutvikling står sentralt innenfor 12K. Ett hovedfokus for tiden er samhandlingsreformen; organisering, samhandling og koordinering. Andre fokus er nivået mellom statlig og kommunal tjenesteyting, der diskusjonen bl.a. retter seg inn mot spørsmålet om både sykehusene og kommunene trenger flere nivåer. Det eksisterer imidlertid ikke noe sted for strategiske og prinsipielle samtaler, der sentrale spørsmål kan diskuteres. Hva er for eksempel en utskrivningsklar pasient og hvem har definisjonsmakten på dette?

12K framhever at det trengs nye arenaer som kobler aktører og forskning, for eksempel

”forskerfrokost” og ”forskertreff”. Her kan aktørene i regionen informeres om hva som skjer av forskning i Vestfold. Med utgangspunkt i slike arenaer vil ulike miljøer lettere kunne ta kontakt med aktuelle samarbeidspartnere.

Kommentar: Kunnskapsutvikling, forstått som deling av kunnskap på tvers av etatsgrenser, er også svært aktuelt. Flere etater er opptatt av at Statens Veivesen har et spennende kunnskapstilfang med statistikk på ulykkesfrekvens som kunne vært koblet til annen kunnskap og informasjon, som igjen ville hevet det generelle kunnskapsnivået om Vestfoldsamfunnet. I dag oppleves dette som vanskelig fordi det hverken er utviklet arenaer eller systemer for slik kunnskapsdeling.

Et annet forhold er at ulike aktører gjerne bruker de samme begrepene, selv om de ikke snakker om det samme – bl.a. fordi de ikke har den samme problemforståelsen.

Eksempel: PiV pekte på at når politiet er opptatt av hvilket antall og type psykiatriske pasienter vi bør regne med i framtida, er det en annen oppmerksomhet på psykiatriske pasienter enn den PiV har. Samtidig er det de samme menneskene det snakkes om; de med psykiske lidelser. Det vil være meningsfylt om de ulike aktørene blir bedre kjent med hverandres forståelser.

Eksempel: Avdeling for helse og sosial hos Fylkesmannen var opptatt av at fagfolk som møter og ser barn tidlig (eksempelvis ansatte ved helsestasjon og tannhelsetjenesten), bør utvikle en arena for samhandling som innebærer at de barna som trenger ekstra innsats kan fanges opp på et tidlig tidspunkt.

2.3.8 Framskriving av Vestfoldsamfunnet

Det er en utbredt oppfatning blant informantene om at beslutningstakerne sentralt mangler interesse for, eller innsikt i, utfordringene Vestfoldsamfunnet står overfor. De er opptatt av behovet for å utvikle forståelse for hvordan Vestfold som fylke kan komme til å se ut i framtida. Flere nevner behovet for et samlet dokument som beskriver nå-situasjonen

(demografi, levekår, kriminalitet, antall bekymringsmeldinger til barnevernet, antall psykiatriske pasienter, integrering osv), og som gir grunnlag for å utvikle scenarioer fram mot år 2020 – ”fremskrevne temperaturmålinger av Vestfold”.

Eksempel: Politiet ser det som interessant å framskrive Vestfoldsamfunnet med 10-30 år. Hva blir det mest problematiske? Hvilket antall og type psykiatriske pasienter bør vi regne med? Hvordan blir tilflyttingen? Hvor mange uføre vil det være i Vestfold? Hva vil Barnevernet kunne bidra med? Kort sagt, et fokus på Vestfoldsamfunnet slik dette kan tenkes å bli om noen år. I denne sammenhengen kan det bli særlig interessant å fokusere på barn og unge fra ikke-vestlige land. Erfaringen er at ikke-vestlige innvandrerbarn (gutter under 18 år) er marginalisert, og er overrepresentert i forhold til alle typer kriminalitet. Dette bør etter politiets mening være et sentralt fokus i tiden som kommer.

Eksempel: Det å framskrive Vestfoldsamfunnet gjennom en scenario-tenkning er også interessant for Psykiatrien i Vestfold – særlig med tanke på hvilken kompetanse det blir behov for i tiden framover. Både standardiserte utdanninger og videreutdanningene bør være mer opptatt av hva som trengs av spesialistkompetanse. PiV mener de ikke har vært flinke nok til å formidle hvilken kompetanse de trenger fra høgskolen. Konsekvensene har vært at nyutdannede, spesielt innenfor videreutdanning i psykisk helse, har andre forestillinger om *hva* de skal arbeide med og *hvordan* de skal arbeide enn det som er realiteten. Dette gjelder også i forhold til helsemyndighetene og deres retningslinjer, og særlig i forhold til kunnskap om hvilket regelverk og styringssystem som gjelder. Virkeligheten rammer disse nyutdannede som et sjokk (praksissjokket). Kunnskapsbasert arbeid i kombinasjon med standardiseringer er sentralt og nødvendig for PiVs virksomhet. Disse signalene må i større grad formidles til utdanningsinstitusjonene.

2.3.9 Samarbeid mellom regionen og Høgskolen i Vestfold

Alle informantene er opptatt av at Høgskolen i Vestfold både *bør* og *kan* bidra til utvikling av ny kunnskap om Vestfoldsamfunnet. Et slikt samarbeid blir foreslått å kunne skje på ulike måter, for eksempel:

- ved å etablere nye arenaer for samhandling der flere etater og institusjoner, inkludert Høgskolen i Vestfold, deltar.
- ved å tilby ulike temaer og "forskbare" problemstillinger til studentoppgaver på bachelor- eller masternivå ved Høgskolen i Vestfold. Ønsket om å bidra til et slikt samarbeid ble tydelig uttrykt gjennom utdanningsdirektørens formulering om at "Dette ønsker vi å bidra i forhold til – både for dere, for saken og for oss".
- ved å etablere bedre oversikt over hvem de skal henvende seg til med egne definerte behov for forsknings- og utviklingsarbeid, og samarbeide om å utvikle ny fag- og forskningsbasert kunnskap.

Kommentar: Samarbeid om kunnskapsutvikling vil med andre ord kunne skje på en rekke områder og ta mange former.

3 Forslag til prioriterte innsatsområder

Med utgangspunkt i arbeidet som til nå er gjennomført innenfor programsatsingen "Vestfold som velferdssamfunn", vil vi peke på noen mulige *innsatsområder* med tanke på videre prosjekt- og forskningssamarbeid mellom Vestfoldsamfunnet og Høgskolen i Vestfold. Her tar vi hensyn til utfordringene som har blitt fremhevet under intervjuene, forventningene etatene har til et samarbeid med høgskolen, samt forskningsinteressene og problemstillingene ansatte ved HiVe har meldt inn. (se Vedlegg 1)

Innsatsområdene må betraktes som foreløpige forslag, og bør gjennomgå både justeringer, konkretiseringer og utvikling over tid – også av hensyn til høgskolens ansatte som står foran en omorganisering som får konsekvenser for faglige prioriteringer. På et senere tidspunkt vil det kunne gjennomføres en mer fullstendig kartlegging av ansattes forskningsinteresser- og kompetanse direkte tilknyttet programmet.

I forbindelse med HiVes omorganiseringsprosess står vi overfor noen retningsvalg, og da vil Vestfoldsamfunnets behov og forventninger kunne fungere som en viktig premiss.

Innsatsområdene som trekkes fram i det følgende vil derfor, i tillegg til å peke ut tematiske områder for faglig samarbeid, også fungere som utgangspunkt for en videre dialog mellom regionen og høgskolen.

- Frafall i videregående skole – særegne utfordringer for Vestfold
- Språk, tekst og læring i barnehagen
- Lesning og skriving i alle fag i grunn-, ungdoms- og videregående skole
- Klasseledelse i skolen
- Omstilling – lederes utfordring i offentlig sektor
- Regionale innovasjonsprosesser
- Forebyggende arbeid på oppvekstfeltet
- Faglige og politiske spenninger i oppvekstfeltet – konsekvenser av ulike valg
- Offentlige etaters kommunikasjon med brukergrupper, med fokus på ungdom
- Samarbeid, nettverk og tillit mellom ulike etater, offentlige og private aktører
- Nettverkskriminalitet – med fokus på ikke-vestlige innvandrere/unge gutter
- Integrering av marginaliserte grupper i Vestfold – fokus på kunnskapsbygging
- Følgeevaluering av Handlingsprogrammet God oppvekst
- Unge uføre og ledige i Vestfold

- Sammenhenger mellom sykemelding og attføring i Vestfold, med fokus på ungdom
- Attføringstiltak for ulike grupper ledige
- Pleie og omsorg – økende antall eldre med pleiebehov
- Følgeevaluering av implementeringen av samhandlingsreformen i Vestfold
- Modeller for samhandling mellom kommuner og spesialisthelsetjenesten i Vestfold
- Kommunikasjon og samhandling mellom spesialisthelsetjenester og lokalsamfunn
- Medienes rolle gjennom kommuniserte forventningene til Vestfold som velferdssamfunn (på ulike områder)

I tillegg til disse og andre tematiske områder som etter hvert kommer til, vil samarbeid relatert til de ulike profesjonsutdanningene ved Høgskolen i Vestfold stå helt sentralt.

3.1 Veien videre

Intensjonen med programområdet "Vestfold som velferdssamfunn" er å bidra til å styrke koblingen mellom HiVe og Vestfoldsamfunnet. Rapporten vil bli presentert på HiVes ledermøte i februar, for Styringsgruppen Stat/Næringsliv i mars, og deretter danne grunnlag for en bredere dialog. Det skal arbeides videre med å kartlegge høgskolens forsknings- og utviklingsarbeid i tilknytning til velferdssamfunnets utfordringer og organiseringen rundt dette. Det blir viktig at involverte parter tar fatt i innsatsområdene som er presentert ovenfor, for å utvikle og konkretisere planer om mulig prosjektsamarbeid.

I tilknytning til denne programsatsningen har vi tatt initiativ til å utarbeide en søknad til Forskningsrådets program: Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM, 2009-2018) – et program som skal fremme ny kunnskap om velferdssamfunnets grunnlag, virkemåter og prosesser. Søknadsfristen er 17. februar 2010. Alle HiVes fagmiljøer, samt Avdeling for økonomi, språk og samfunnsfag ved Høgskolen i Østfold (HiØ), ble invitert til å bidra i søknadsprosessen. I prosjektskissen berøres flere av innsatsområdene nevnt ovenfor, og alle har Vestfold og Oslofjordregionen som case.

Det er alltid usikkert om en søknad utløser midler. Uansett, vi vil følge opp det avdelingsovergrepene samarbeidet, videreutvikle søknaden og søke Forskningsrådet ved senere anledninger – samt andre mulige finansieringskilder. Den nærmeste anledningen til å følge opp høgskolens forskningsinteresser med fokus på Vestfoldsamfunnet blir å søke midler fra det nyetablerte regionale forskningsfondet "Oslofjordfondet". Søknadsfristen her er juni 2010.

På avdeling SA, der dette programmet er forankret, er det avtalt møter med bachelorstudenter i sosiologi og masterstudenter i tverrfaglig samfunnsvitenskap i februar og april, for å formidle mulige problemstillinger og kontakt med etatene i forbindelse med bacheloroppgaver (vår 2010) og masteroppgaver (vår 2011). På master for Tverrfaglig samfunnsvitenskap tilbyr SA en fordypning i "Velferdsstatens utfordringer – sosial ulikhet i helse" og benytter bl.a. Vestfold og Vestfoldhelse som case. I tråd med avdelingens prioriterte område innen "Arbeidsliv og velferdspolitik i endring" samarbeider sosiologi og historie-miljøet tett med høgskolens senter for regional innovasjon

(REGINN). F.o.m. høsten 2010 blir de tre fagmiljøene samlet i et eget institutt - som i tillegg til ordinære studietilbud vil utvide og videreutvikle oppdrag, forskning og utviklingsprosjekter innenfor dette og nærliggende område. Sentrale stikkord i den forbindelse blir innovasjoner, arbeidsliv, nettverk og tillit, trivsel og kultur på arbeidsplassen. Dette vil gjenspeiles i to stillinger som skal lyses ut i løpet av våren. Oppdrag og forskning som fokuserer på innovasjoner i offentlig sektor og skaper bærekraftig samarbeid mellom offentlige og private aktører blir vektlagt. Stipendiaten som ble ansatt i januar skal gjøre en studie om "Unge uføre i Vestfold" som skal inngå i avhandlingen. I tillegg skal hun gjøre en studie om medienes rolle i brukernes oppfatninger av NAV i Vestfold.

Høgskolen i Vestfold har lange tradisjoner når det gjelder arbeid med spørsmål som angår velferd. Gjennom mange år har dette vært en sentral del av virksomheten innenfor alle våre avdelinger, både i relasjon til utdanning, forsknings- og utviklingsarbeid. Vi ser fram til å følge opp dette samfunnsmandatet i tiden som kommer. Samarbeidet med sentrale aktører innenfor regionen er helt avgjørende for hvordan høgskolen vil lykkes med dette. Samtidig er det vår forståelse at dette samarbeidet også vil være av stor betydning for hvordan Vestfold vil kunne lykkes som velferdssamfunn.

VEDLEGG 1

**Forskningsinteresser i høgskolens avdelinger
om "Velferdsstatens utfordringer"**

Vedlegg 1

Vedlegg 1

Innledning.....	39
1. Avdeling for samfunnsfag.....	40
1.1 "Arbeidsliv og velferdspolitik i endring".....	40
Innledning.....	40
1.2 Indre og ytre press mot velferdsstaten.....	40
Globalisering og internasjonal handel.....	40
Interne endringer og målkonflikter.....	41
Omlegging av velferdsordninger.....	42
Sosial ulikhet.....	42
Demokratisering.....	43
Medialisering.....	44
Den norske modellen og nettverk på arbeidsmarkedet.....	44
Den norske styringsmodellen og nettverk.....	45
Nye samarbeidsformer i velferdsstaten.....	45
Alternative eieformer.....	46
Nettverk og tillit.....	46
1.3 Referanser.....	47
1.4 Kontaktpersoner.....	49
2. Avdeling for helsefag.....	50
2.1 Utvikle kompetanse og ressurser hos utsatte og sårbare grupper.....	50
Praksisnær forskning – en sentral del av både prosess og kartlegging.....	50
Kontaktpersoner.....	50
2.2 "Unge mødre".....	50
Faglig tilnærming og tiltak.....	51
Kontaktpersoner.....	51
2.3 Lærende virksomheter.....	51
Tiltak.....	52
Kontaktperson.....	52
2.4 Videregående skole – en helsefremmende samfunnsaktør.....	52
Utvikling av konseptet Helsefremmende skoler for videregående skole.....	52
Prosjektide.....	52
Kontaktperson.....	53
3. Avdeling for lærerutdanning.....	54
3.1 Senter for pedagogisk tekstforskning og læreprosesser.....	54
Learning Resources and Writing in Educational Textual Cultures.....	54
Lesing av fagtekstar som grunnleggende ferdighet i fagene.....	54
Valg og vurdering av lærebøker og andre læremidler.....	54
Det flerkulturelle perspektivet i lærebøker og læremidler,.....	54
Læremiddelutvikling i kunst- og håndverksfagene.....	54
Vestfold som case.....	55
Kontaktperson.....	55
3.2 Barnehagesenteret.....	56
Barnehagen i velferdssamfunnet.....	56
Barnehagesenteret i "Vestfold som velferdssamfunn": praksisnær og relevant forskning.....	56
Førskolelæreren som profesjonsutøver.....	57
Kartlegging og vurdering av skandinavisk barnehageforskning i 2008.....	58
Språk og tekst i barnehagen.....	58
Barnehagens rom og materialitet.....	59
3.3 Annet fra avdeling for lærerutdanning.....	60
Kunnskap og samarbeid i det regionale oppvekstfeltet.....	60

Vedlegg 1

Innledning

Høgskolen i Vestfold (HiVe) er inne i en omorganiseringsprosess, men i skrivende stund er HiVe organisert i 5 avdelinger og en fellesadministrasjon. Avdeling for helsefag (HE), Avdeling for lærerutdanning (LU), Avdeling for maritime fag (MA), Avdeling for real og ingeniør fag (RI), Avdeling for samfunnsfag (SA). Til sammen har HiVe ca 4000 studenter og 400 ansatte. I tillegg til ca 150 studietilbud, drives det et bredt spekter av forskning og utviklingsarbeid og omfattende kurs og oppdragsvirksomhet.

Mange ansatte er involvert i forskning innenfor ulike tema som er relevante for programmet *Vestfold som velferdssamfunn*. Å gi et fullstendig bilde av hele den relevante forskningsaktiviteten i dette dokumentet var imidlertid ikke mulig innenfor rammene i denne fasen av prosjektet. De ulike avdelingenes studieporteføljer og mye av forskningsaktiviteten kan finnes på høgskolens hjemmesider på nettet (se www.hive.no - selv om vi vet at dette er uoversiktlig, noe styringsgruppen Stat/Næringsliv også har gitt uttrykk for).

I samtaler med sentrale representanter fra avdelingene ved HiVe, som ikke har levert bidrag til dette dokumentet, kom det tydelig fram at de anså det som mest hensiktsmessig å vente til den nye organiseringen av HiVe er på plass, og til innsatsområdene (se kapittel 3) ble tydeligere. De som valgte å levere noen innspill, ønsker å arbeide videre med dokumentene og knytte de mer direkte til innsatsområdene når disse foreligger. Høgskolen vil derfor arbeide videre med en tydeligere kobling mellom de nye instituttene og innsatsområdene, der instituttene i samarbeid med eksterne aktører utarbeider konkrete forskningsprosjekter. Finansieringen av slike prosjekter må avklares.

1. Avdeling for samfunnsfag

1.1 ”Arbeidsliv og velferdspolitik i endring”

Innledning

I takt med at velferdsstaten vokste fram i det forrige århundre ble det gjort store framskritt i folks leve- og arbeidsforhold. Sikkerheten knyttet til arbeid og inntekt, folkehelse, levealderen og boforhold ble voldsomt forbedret i løpet av en kort tidsperiode. Ved at individuell risiko på mange områder ble gjort kollektiv, opplevde befolkningen en økonomisk trygghet og en sosial sikkerhet som ingen generasjon før hadde opplevd. Dermed ble også oppslutningen omkring velferdsstaten sterk blant folk flest.

Velferdsstaten representerer imidlertid ikke et endelig og uforanderlig resultat av års arbeid med sosiale, økonomiske og politiske reformer. Både ytre og indre påvirkninger gjør at velferdsstaten er i stadig endring (Barth m.fl., 2003; Dølvik, m.fl., 2007). Ytre påvirkninger henger sammen med internasjonale prosesser som gjerne knyttes til begrepet globalisering. Indre påvirkninger er knyttet til politiske, sosiale og økonomiske endringer som har funnet sted internt i det norske samfunnet.

1.2 Indre og ytre press mot velferdsstaten

Globalisering og internasjonal handel

Globalisering og internasjonal handel medfører store økonomiske gevinster for det norske samfunnet (Bjorvatn m.fl., 2007). Globalisering og stadig tøffere internasjonal konkurranse setter samtidig store krav til omstillinger når det gjelder bedriftsorganisering, lokalisering og teknologi. Dette reiser spørsmålet om økende globalisering er forenlig med et inkluderende arbeidsliv og trygghet for arbeid og inntekt – slik den norske velferdsmodellen i stor grad har kunnet tilby fram til i dag?

Økt internasjonal konkurranse og friere bevegelse av kapital gjør det også vanskeligere enn før å finansiere kollektive velferdsordninger (Rodrik, 1997). Når land konkurrerer om å tilby de beste rammebetingelsene for bedrifter og næringsliv fører dette lett til en nedadgående spiral med stadig lavere skatter og avgifter. Resultatet kan lett bli at kapitalen bidrar med mindre til samfunnets felleskasse, og at finansieringsgrunnlaget for velferdsstaten dermed blir svekket. Er økende globalisering forenlig med en fortsatt sjenerøs velferdsstat?

Endelig kan globalisering også føre til viktige endringer i styrkeforholdet mellom ulike interessegrupper i samfunnet. Den norske arbeidslivsmodellen har vært preget av en maktbalanse mellom arbeid og kapital. Denne maktbalansen har blant annet hatt betydning for organisering av lønnsdannelsen og utfallet av lønnsforhandlingene. Sentrale lønnsoppgjør og solidarisk lønnspolitikk er ordninger som har produsert små lønnsforskjeller og lite konflikt i det norske arbeidsmarkedet. Internasjonalisering av produksjon og faktormarkeder, og spesielt friere bevegelse av kapital, setter maktbalansen mellom arbeid og kapital under press (Stephens og Huber, 1998; 2001). Er mer makt til

Vedlegg 1

kapitalen og integrering i en verdensøkonomi med økende ulikhet forenlig med sammenpressede lønnsforskjeller og sentrale lønnsoppgjør?

Det omfattende samarbeidet mellom arbeid og kapital i Norge har også inkludert styrende myndigheter. Dette trepartsamarbeidet har blant annet vært viktig for myndighetenes evne til å sikre tilnærmet full sysselsetting gjennom makroøkonomisk stabiliseringspolitikk (Notermans, 2000). Endring i relativ forhandlingsstyrke, der kapitalen får mer makt i forhold til arbeidstakerinteresser, kan føre at myndighetene i sterkere grad blir et redskap for kapitalens interesser framover. Dette kan svekke trepartssamarbeidet på lenger sikt, og blant annet gjøre det vanskeligere for myndighetene å utøve makroøkonomisk politikk. Endelig kan en tenke seg at kravet til fleksibilitet og omstillingsevne som følger av økt internasjonal konkurranse fører til at både arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonenes makt i arbeidslivet blir redusert. I så fall vil det innebære en vesentlig endring av den norske arbeidslivsmodellen. I hvilken retning en kan tenke seg at modellen beveger seg kan være vært å utforske nærmere.

En varig svekkelse av organisasjonenes makt i arbeidslivet vil også kunne få betydning for mer lokale og regionale samarbeidskoalisjoner. På lokalt og regionalt nivå foregår det omfattende samarbeid mellom næringsliv, offentlige utviklingsaktører og arbeidstakerinteresser. Disse samarbeidsnettverkene kan sees på som avspeilinger av samarbeidsordninger på mer nasjonalt nivå. Vil en svekkelse av trepartsamarbeidet på nasjonalt nivå også kunne føre til at mer lokale og regionale samarbeidsnettverk forvitrer?

Interne endringer og målkonflikter

Spørsmålene ovenfor dreier seg om å forstå hvor robust den norske velferds- og arbeidslivsmodellen er ovenfor ytre påvirkninger? Vel så viktig er det å studere hvordan endringer internt i det norske samfunnet kan påvirke systemet. I hvilken grad vil endringer på ett område medføre økonomiske og politiske endringer som gjør det vanskelig å vedlikeholde andre viktige ordninger som til sammen utgjør den norske velferds- og arbeidslivsmodellen? Utdanningsekspløsjonen og veksten i middelklassen i Norge kan tjene som eksempel (Barth m.fl., 2003). Vekst i andelen av befolkningen med høyere utdanning har vært en sentral målsetting i den norske velferdspolitikken. Samtidig har det vært en målsetting å jevne ut inntektsforskjeller. Sentrale lønnsoppgjør og solidarisk lønnspolitikk har vært et viktig virkemiddel for å oppnå det siste. Flere tiår med sentrale lønnsoppgjør har ført til at de laveste lønningene har blitt presset opp, mens de høyeste lønningene har blitt presset ned. Taperne i dette systemet har vært de høyst kvalifiserte arbeidstakerne, særlig de med høy utdanning. Så lenge denne gruppen har vært i mindretall har det imidlertid vært mulig å vedlikeholde systemet med sentrale lønnsforhandlinger og sammenpressing av lønnsforskjeller. Men hva skjer når middelklassen etter hvert er i flertall? Vil de fortsette å støtte et forhandlingssystem som gjør at de selv kommer tapende ut av lønnskampen? Trolig ikke. Målet om høyere utdanning til en stadig større andel av befolkningen vil altså lett kunne føre til mindre oppslutning omkring ordninger som er vesentlig for å realisere et annet mål, nemlig utjevning av inntektsforskjeller.

Et press i retning av mer desentralisert lønnsfastsetting og større lønnsforskjeller vil også kunne virke inn på den politiske oppslutningen om velferdsstaten mer generelt. I utgangspunktet skulle en kanskje tro at store lønnsforskjeller skapt i arbeidsmarkedet vil føre til større politisk oppslutning omkring velferdsstaten. Store lønnsforskjeller skaper et behov for omfordeling via velferdsstaten.

Vedlegg 1

Sammenligninger mellom land viser imidlertid at land med store lønnsforskjeller omfordeler mindre gjennom velferdsstaten enn land med små lønnsforskjeller. Paradoksalt nok er altså slik at velferdsstaten omfordeler minst i land hvor lønnsforskjellene i utgangspunktet er størst (Barth og Moene, 2008).

Endringer på et område vil altså lett kunne føre til uønskede endringer på andre områder. For å forstå slike sammenhenger er det nødvendig å bringe inn både politikk og økonomi. Til syvende og sist er utformingen av den norske velferds- og arbeidslivsmodellen et resultat av politiske beslutninger og prioriteringer. Hvilken politikk som får oppslutning er igjen bestemt av velgernes preferanser, preferanser som formes av de omgivelsene velgerne står ovenfor.

Omlegging av velferdsordninger

I Norge har det skjedd til dels store endringer innenfor velferdsstatens kjerneområder de siste tiårene. Dette gjelder både innenfor utdanning, helse og omsorg samt hele det offentlige trygde og stønadssystemet (Wahl, 2009). Hvorvidt disse endringene har oppstått som følge av indre eller ytre press kan være verdt å studere nærmere. Kanskje mer interessant er det å imidlertid å undersøke hvilke konsekvenser omleggingen av velferdsstatsordningene har for de grunnleggende forholdene som i bunn og grunn utgjør selve grunnlaget for velferdsstaten:

- Begrense individuell risiko knyttet til ulykker, sykdom og arbeidsledighet
- Øke muligheten til å utvikle egne evner og ferdigheter
- Utjevne forskjeller i inntekt og helse
- Øke mulighetene til å påvirke arbeidslivets innhold og organisering

For å kunne analysere og vurdere velferdsstatens utvikling og endring er det nødvendig å legge an et bredt perspektiv. I lys av de generelle utviklingstrekkene som vi har skissert ovenfor vil vi nå beskrive nærmere noen sentrale områdene som vi ønsker å studere nærmere innenfor et større forskningsprogram knyttet velferdsstatens utvikling og utfordringer – både nasjonalt og regionalt. (Norges forskningsråd (NFR) sitt programområde Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM) og regionale forskningsmidler fra NFR).

Sosial ulikhet

Det er et språk mellom de velferdspolitiske ambisjonene og de levekårsmessige resultatene. Hvorfor klarer vi ikke å redusere de sosiale ulikhetene ytterligere? Hvorfor faller så mange ut av arbeidslivet? Er det noe ved den norske velferdsmodellen som kan virke mot sin hensikt med hensyn til å redusere forskjellene? Enten det dreier seg om innvandrere, personer med rusproblemer, unge med lav utdanning eller ulike funksjonsnedsettelse. Er vi på vei mot en ny type frasorteringssamfunn der utdanning i langt større grad enn tidligere fungerer som en kjoordner til arbeidslivet og der de med dårligst skoleforutsetninger havner sist i køen?

Utdanning henger nøye sammen med *helse*. En styring av samfunnsressursene med henblikk på større utdanningskapital i befolkningen vil være en investering som jevnt over ikke bare vil ha økonomiske virkninger, men som også får konsekvenser på en rekke sosiale områder, deriblant

Vedlegg 1

generelle helseforbedringer. Men, hvordan virker utdanningspolitikken på helse? Hva slags prosesser fører til at helseforholdene generelt er bedre jo høyere man er på utdanningsstigen? Hvordan og hvorfor oppstår sammenhengen mellom utdanning og helse? Andre aktuelle problemstillinger innenfor dette feltet kan være knyttet til at skolen betraktes som en produsent av helseproblemer, eller sosiale forskjeller i rekruttering til utdanning og frafallsproblematikk.

Velferdspolitikken skal fremme *likestilling*. Finner man imidlertid empirisk grunnlag for at de tradisjonelle kjønnsrollene er endret i utdanning, arbeids- og familieliv? Hva kjennetegner forholdet mellom velferdsstat og familie? Norge som et multietnisk samfunn utfordrer velferdsstatsmodellen som er utviklet for å håndtere norske familietyper og levekårsproblematikk.

Etnisitet er også et viktig aspekt ved levekårsforskjeller generelt og utdanning, arbeid og helseforskjeller spesielt.

Å stå utenfor arbeidslivet får økonomiske og sosiale konsekvenser både på samfunns- og individnivå. Gjennom NAV-reformen integreres og samordnes arbeidsmarkedsetaten og trygdeetaten med den kommunale sosialtjenesten. Gode relasjoner mellom NAV og utdanningssystemet er derfor avgjørende for å nå målsettingene i velferdspolitikken. Det er særlig tre arrangementer for "utsatte grupper" som peker seg ut når relasjonen mellom NAV og utdanningssystemet skal studeres (1) den fylkeskommunale Oppfølgingstjenesten, (2) opplæringstiltak knyttet til yrkesrettet attføring og (3) introduksjonsprogrammet for flyktninger.

Det er behov for løpende kunnskap om hvordan slike kompensatoriske programmer virker og hva myndighetene eventuelt kan gjøre for å bedre tilbudet til brukerne av slike programmer.

Demokratisering

Å lykkes som menneske i et livsløpsperspektiv handler om å definere sin egen rolle og å utvikle forutsetninger for å delta i arbeid med globale utfordringer. Økende globalisering forutsetter bedre kommunikasjon og samhandling på tvers av språk, fagområder, kulturer, religioner og livssyn. Medvirkning er et vesentlig prinsipp, og utvikling av faglig kyndighet og demokratisk myndighet er forutsetning. Yrkesutøvelse i kommunale-, fylkeskommunale og statlige organiseringsformer er basert på hva de ulike sektorene mener er optimal tjenesteyting gitt gjennom en avgrenset ressursmengde.

Velferdsstatens yrker fordeler goder og byrder med store konsekvenser for den enkelte og uten *medvirkning* fra dem det gjelder. Det ideelle demokratiet legger til grunn at alle personer skal ha fullstendig og lik mulighet til å delta i beslutninger og innflytelsesprosesser, og derfor bare er mulig å gjennomføre i små grupper mennesker. Prinsippet om medbestemmelse kan likevel gjøres gjeldende hvis forholdene legges til rette for at hvert enkelt menneske kan bidra effektivt i felles beslutningsprosesser slik at den enkelte får muligheten til å delta i en felles problemdefinering og viljesdannelse, og kontroll med vedtakene som iversettes.

Medvirkningsbegrepet legger til grunn et menneskesyn som er positivt. Det er imidlertid den enkelte yrkesutøver og den enkelte virksomhetsleder, som i det daglige må legge arbeidet til rette på en slik måte at innbyggerne får anledning til å medvirke i prosesser som gjelder dem selv. Dette kan skje i ulike typer organer som er innrettet på å belyse og løse kontroversielle verdi- og normspørsmål

Vedlegg 1

gjennom medvirkning i alle ledd. Ved utvikling av kommunenes organisasjonsformer, samarbeid og medvirkning i og mellom offentlige organisasjoner, og samordning av offentlige tjenester og mobilisering av nærmiljøer, kan deltakelse fra berørte parter og prinsippene om åpenhet og fri, fornuftig kommunikasjon realiseres. Poenget er å få fram alle relevante synspunkter i en sak. Diskusjonene skal føre til opplysning og refleksjon, og til å finne løsninger på beslutningsproblemer.

Medialisering

På linje med industrialisering og urbanisering er medialisering blitt brukt for å beskrive hvordan mediene er blitt en sosial kraft i samfunnsutviklingen (Hjarvard 2008). Hvilken rolle mediene kan spille i forhold til velferdsstatens utfordringer og utvikling vil derfor være et aktuelt perspektiv.

Mediene spiller en viktig rolle i omdømmebygging. Det vil derfor være interessant å undersøke hvordan "velferdsstatens historie" fortelles i mediene? Hva forteller disse historiene om hvem som har rett til og hvem er "misbrukere" av velferdsstatens goder? Er mediene med på å undergrave velferdsstatens legitimitet? En studie av pressens dekning av velferdsstaten viser at avisenes rapportering handler om mangler innenfor helse- og omsorgssektoren (Bay og Saglie 2003). Siden dette er tjenester som betyr mye for innbyggerne, er det også viktig for deres holdninger og stemmegivning. Dynamikken mellom mediens dekning av velferdsstaten og individers holdninger til velferdsstaten vil være et interessant spørsmål.

For de som arbeider med å utføre velferdsstatens oppgaver har det blitt et økt mediepress. Hvordan kan dette ha fått konsekvenser for de som arbeider i velferdsstaten? I flere avisoppslag går ansatte i velferdsstaten ut i mediene og kritiserer ulike forhold på sin arbeidsplass. Et spørsmål som kan stilles er hvorvidt de ansatte bruker mediene til å gå imot sine ledere? Og hvordan dette igjen kan få betydning for arbeidsmiljøet? Hvordan er det å være ledere i bedrifter som er utsatt for høyt (negativ) medieoppmerksomhet? Utvikles det strategier for å håndtere mediene? Fører dette igjen til at informasjon blir holdt utenfor offentligheten?

I argumentasjonen for pressestøtten kommer det frem at avisene har en viktig samfunnsrolle, og lokalavisene er tillagt en særstilling i lokaldemokratiet (NOU 2000:15, Elvestad 2009). Kan enkelte medier, som for eksempel lokalavisene, betraktes som velferdsgoder? Hva slags konsekvenser får det for lokaldemokratiet at enkelte kommuner ikke har egne lokalaviser? Hvilken betydning har medialiseringen av politikken (jfr. Jenssen og Aalberg 2007) for rekruttering av lokalpolitikere og for lokaldemokratiet? Hvilken rolle kan nye medier få for velferdsstatens utvikling?

Den norske modellen og nettverk på arbeidsmarkedet.

Mange studier (ikke minst i USA) har funnet at nettverk er viktig på arbeidsmarkedet: nettverk påvirker for eksempel mobilitet på arbeidsmarkedet, lønn, avansement og arbeidstakeres produktivitet (for oversikter se Granovetter 2005; 1995). USA er blitt beskrevet som et nettverkssamfunn av "selskapssyke individualister" (Moen 2006), men studier indikerer at nettverk også har stor betydning på det norske arbeidsmarkedet (se for eksempel NOU 2008, 6: Kjønns og lønn; Støren 2008; Hagtvedt 2005). Dette bør imidlertid undersøkes mer systematisk. For det første bør spesifikke aspekter ved selve nettverksrelasjonene og nettverksstrukturer undersøkes nærmere (ikke bare om nettverk er viktig, men mer presist hva det er ved nettverk som er viktig), og for det

Vedlegg 1

andre bør dette ses i lys av sentrale trekk ved det norske samfunnet og "den norske modellen" (en mer egalitær kultur og betydningen av kollektive arrangementer).

Spørsmål som vil være aktuelle å belyse er: Hvilke typer nettverksrelasjoner er viktige på arbeidsmarkedet? Hvilke nettverkstrukturer er viktige? Hvilke variasjoner (for eksempel mht. ulike segmenter av arbeidsmarkedet, ulike bransjer, ulike geografiske regioner og ulike sosiale grupperinger) finnes mht. betydningen av sosiale nettverk? Hva preger marginaliserte grupper på arbeidsmarkedet mht. nettverksressurser? Har trekk ved "den norske modellen" (for eksempel betydningen av fagforeninger) innvirkning på betydningen av nettverk? Beveger vi oss mot et nettverkssamfunn og hvilke effekter har i så fall dette på den norske modellen?

Den norske styringsmodellen og nettverk

Korporatisme har lenge blitt sett på som et karakteristisk trekk ved den norske modellen. Flere studier indikerer imidlertid at dette er trekk ved det norske styringssystemet som er under press (Christiansen 2005; Rommetvedt 2005; Nordby 1994). Konkrete nettverk framstår som et viktig element i denne sammenhengen, men et element som i liten grad har vært systematisk analysert ved hjelp av samfunnsvitenskapelig nettverksanalyse. Dette kan undersøkes på ulike nivåer (staten som helhet, sektor/departementsnivå, fylke/kommune, spesifikke offentlige/private aktører), og et konkret inntak til denne typen nettverksstudie kan være nettverk som dannes på basis av offentlige styrever, råd og utvalg. Både de veldokumenterte skiftene i retning av en mer liberalistisk politikk siden slutten av 1970-tallet, og den pågående økonomiske krisen er relevant i en slik sammenheng.

Mulige problemstillinger er: Hvilke typer nettverk ses på som viktige blant private og offentlige aktører? Hva preger nettverksstrukturene mellom offentlige og private aktører, og hvordan har disse endret seg i løpet av de siste tiårenes markedsorienterte transformasjoner? Hvordan påvirkes slike nettverk av de pågående markeds-krisene? Finnes det regionale variasjoner med hensyn til slike nettverk, og hva kan eventuelt forklare disse variasjonene (lokale kunnskapsmiljøer, industrielle distrikter)?

Nye samarbeidsformer i velferdsstaten

Den nordiske samarbeidsmodellen trekkes ofte fram som vesentlig for å forklare den høye produktiviteten og vekstkraften i de nordiske økonomiene (Hernes, 2006). Blant annet er det blitt pekt på at demokratiske medvirkningsprosesser, små lønnsforskjeller og forholdsvis flate hierarkiske nivåer har gitt et godt grunnlag for læring, omstilling og innovasjon i arbeidslivet. Disse trekkene ved den nordiske modellen har frem til nå vært ivaretatt gjennom sentrale avtaler og forhandlinger mellom arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene og staten. Stadig økende internasjonalisering av produksjon og faktormarkeder påvirker styrkeforholdet mellom ulike interessegrupper i samfunnet. De høye kravene til fleksibilitet og omstillingsevne som følger av økt internasjonal konkurranse kan på sikt føre til at de sentrale arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonenes makt svekkes. Hvordan vil lokale og regionale samarbeidskoalisjoner påvirkes av en varig svekkelse av de sentrale organisasjonenes makt i arbeidslivet? En nedbygging av sentrale samarbeidsformer medfører ikke automatisk at eksisterende arbeidsformer og verdier overføres til nye samarbeidsformer på det regionale nivået. Stat, lokal og regionale aktører sammen med næringslivet må finne nye løsninger på regionale utfordringer. Nettverk og koalisjoner fremstår i denne

Vedlegg 1

sammenheng som lovende arbeidsformer for å fremme regional utvikling. Hvilke utfordringer skaper regionalisering av trepartssamarbeidet for regional utvikling og muligheter? Hvem deltar i nettevverkene og hvem deltar ikke? I hvilken grad blir demokratiske medvirkningsprosesser videreført som samarbeidsform i disse nettverkene?

Alternative eieformer

Hvorfor er fagforeninger mer utbredt enn arbeidereide bedrifter? Endringer som har funnet sted i arbeidsmarkedet de siste tiårene har aktualisert dette spørsmålet (Moene og Ognedal, 1990; Dow, 2003). Fagforeningenes viktigste virkemiddel har tradisjonelt vært å ta lønna ut av markeds konkurransen. Globalisering og økt kapitalmobilitet har imidlertid svekket fagforeningenes forhandlingsmakt. Det er vanskelig å ta lønna ut av markeds konkurransen når bedriftene som skal bære lønnskostnadene i økende grad konkurrerer mot utenlandske bedrifter. Problemet forsterkes av at kapital kan flyttes fritt mellom land. I tillegg kommer det at det er vanskeligere enn før myndighetene å drive tradisjonell motkonjunkturpolitikk. I mange land har dette ført til høy arbeidsledighet. Også dette svekker fagforeningene som instrument for de ansattes interesser.

Utviklingstrekkene ovenfor tilsier at det er behov for å vurdere nærmere eiendomsrett kontra forhandlingsrett til de ansatte. En vurdering av eiendomsrett i stedet for forhandlingsrett reiser en rekke spørsmål: Hvorfor er det slik at fagforeninger i mange land er skeptiske til å tilrå og støtte eiendomsrett til de ansatte. Hva er de økonomiske konsekvensene av at de ansatte i sterkere grad blir involvert på eiersiden av bedriften? Vil sysselsettingen blir mer eller mindre stabil, og hvordan påvirkes den samlede inntektsfordelingen? Selveie innebærer at de ansatte får hele resultatet av sin innsats. Isolert sett trekker dette i retning av økt effektivitet. Men hva forteller tidligere erfaringer når det gjelder produktiviteten til selveide bedrifter sammenlignet med mer tradisjonelle bedrifter? Hovedsvakheten til selveieformen er antakeligvis risikokonsentrasjon. Selveie innebærer at de ansatte knytter både inntekt og formue til samme usikre inntektskilde. Hvordan kan dette problemet møtes? Hva kan myndighetene gjøre for å stimulere til økt innslag av selveie?

Nettverk og tillit

Studier av nettverk og tillit rommer et stort tverrfaglig potensial.

Eksempler på eksisterende prosjekter innenfor rammen av nettverk og tillit:

- *Tillit og velferdsstaten:*
  - Velferdsstaten er et forsikringssystem. Velferdsstaten forminsker mulig tap ved å vise tillit og dermed utsette seg selv for risiko. Velferdsstaten reduserer individuell sårbarhet.
  - Problemene i NAV skaper problemer på mange nivåer. Tilliten til viktige velferdsstatsordninger svekkes. Dette kan ha konsekvenser for det generelle tillitsnivået i samfunnet.
- *Nettverk, sosiale bevegelser og tillit*

Vedlegg 1

- Sosiale (protest)bevegelser, næringsklynger, kommunesamarbeid, overlappende styreverv.
- Hvordan formes tillit innenfor slike nettverk og hvordan kommer denne tilliten til uttrykk?
- *Organisasjonsendring og tillit*
  - Fra regulering til marked (Telenor, el.forsyning/kraftsektoren): Konsekvenser for tillit internt, og tillit mellom store samfunnsinstitusjoner og samfunnets innbyggere.
- *Tillit, risiko og globalisering*
  - "Graden av spesialisering er bestemt av markedets størrelse"
  - Lokal samhandling reduserer risiko men begrenser det økonomiske mulighetsrommet.
  - Global samhandling øker det økonomiske handlingsrommet men øker samtidig risikoen.
  - Hvordan håndteres slike dilemmaer i praksis? Hvordan påvirkes etablerte nettverk av at "outside option" øker?
- *Digitale media og tillit*
  - En tillitsgiver utsetter seg selv for fare og gjør seg sårbar. Hva en vet om andre påvirker denne sårbarheten.
  - Hvilken rolle spiller digitale media for spredning av informasjon som indikerer noe om pålitelig, og hvilken betydning har dette for dannelsen av tillit mellom aktører?

1.3 Referanser

Barth, E. og K. Moene. 2008. Likhet og åpenhet, *Tidsskrift for velferdsforskning*, 11 (1): 5-16

Barth, E. og K. Moene og M. Wallerstein. 2003. Likhet under press. Utfordringer for den skandinaviske fordelingsmodellen. Oslo: Gyldendal.

Bay, A. H. og J. Saglie. 2003. I verdens rikeste land. Pressens dekning av velferdsstaten 1969-99. Nova-rapport 25/03.

Bjorvatn, K., V.D. Norman, L. Orvedal og S. Tenold. 2007. Globetrotterne – Norsk økonomi i en verden med fri handel, arbeidsvandring og internasjonaliserte bedrifter. Rapport 11/07. SNF-Bergen.

Christensen, T. 2005. The Norwegian State Transformed? *West European Politics*, 28:721-739.

Dow, G.K. 2003. *Governing the Firm. Workers' Control in Theory and Practice*. Cambridge. Cambridge University Press.

Vedlegg 1

- Dølvik, J.E., T. Fløtten, G. Hernes og J.M. Hippe. 2007. *Hamskifte. Den norske modellen i endring*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Elvestad, E. 2009. *Lokalmedier, lokaldemokrati og kjønnslikestilling i en ny tid*. Rapport 2/2009, Tønsberg: Høgskolen i Vestfold.
- Granovetter, M. 2005. The Impact of Social Structure on Economic Outcomes, *Journal of Economic Perspectives*. 19 (1): 33–50.
- Granovetter, M. 1995. Reconsiderations and a New Agenda, i Granovetter, M, *Getting a Job: A Study of Contacts and Careers*. Chicago: University of Chicago Press.
- Hagtvet, H. 2005. *Undersøkelse om rekruttering av arbeidskraft*, Aetat – Arbeidsdirektoratet, Rapport 1/2005.
- Hernes, G. 2006. Den norske mikromodellen. Virksomhetsstyring, partssamarbeid og sosial kapital. Fafo-notat 2006:25.
- Hjarvard, S. 2008. The Mediatization of Society. A theory of Media as Agents of Social and Cultural Change. *Nordicom review*, 29 (2): 105-134.
- Moen, O. O. 2006. USA – en nasjon av selskapssyke individualister?, i Marthinsen, K. (red.), *Tenk nettverk*. Oslo: Vidarforlaget
- Moene, K. og T. Ognedal. 1990. Marked uten kapitalisme. Økonomisk demokrati med selveide bedrifter. Oslo: Ad Notam.
- Nordby, T. 1994. *Korporatisme på norsk: 1920-1990*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Notermans, T. 2000. Money, markets and the State. Social Democratic Economic Policies since 1918. Cambridge: Cambridge University Press.
- NOU. 2000. *Pressepolitikk ved et tusenårsskifte*. Oslo: Statens forvaltningstjeneste, Informasjonsforvaltning.
- NOU. 2008. *Kjønn og lønn*. Oslo: Statens forvaltningstjeneste, Informasjonsforvaltning.
- Rodrik, D. 1997. *Has Globalization Gone Too Far?* Washington DC: Institute for International Economics.
- Rommetvedt, H. 2005. Norway: Resources Count, But Votes Decide? From Neo-corporatist Representation to Neo-pluralist Parliamentarism, *West European Politics*, 28:740-763.
- Stephens, J. og E. Huber. 2001. "Globalization, Competitiveness, and the Social Democratic Model", *Social Policy and Society*, 1 (1): 47-57.
- Stephens, J. og E. Huber. 1998. "Internationalization and the Social Democratic Model", *Comparative Political Studies*, 31 (3): 353-397.

Vedlegg 1

Støren, L. A. 2008. *Høyere utdanning og arbeidsmarked – i Norge og Europ.*, Oslo: Nifu Step Rapport 6/2008.

Wahl, A. 2009. *Velferdsstatens vekst – og fall?* Oslo: Gyldendal.

1.4 Kontaktpersoner

Førsteamanuensis Annett.Arntzen@hive.no

Dr.gradstipendiat Thomas.Brekke@hive.no

Førsteamanuensis Eiri.Elvestad@hive.no

Professor Jens.B.Grogaard@hive.no

Førsteamanuensis Trond.Loyning@hive.no

Førsteamanuensis Jon.Reiersen@hive.no

Førstelektor Sidsel.K.Solbrakke@hive.no

Dekan Ansgar.Odegard@hive.no

2. Avdeling for helsefag

2.1 *Utvikle kompetanse og ressurser hos utsatte og sårbare grupper*

Vår forskning viser at flere utsatte og sårbare grupper i Vestfold har bruk for særskilt oppmerksomhet og tiltak fra offentlige virksomheter. Det pekes spesielt på ungdom som står i fare for å falle utenfor samfunnsaktivitet pga drop-out fra skolen. Tiltak rettet mot disse gruppene bør samtidig fortsterke og utvikle gruppenes kompetanse og ressurser.

Praksisnær forskning – en sentral del av både prosess og kartlegging

Praksisnær/handlingsorientert forskning kjennetegnes av å forske *sammen med* aktørene i felten, og hensikten er felles kunnskapsutvikling og forbedring av situasjonen.

Praksisnær forskning involverer ofte ikke bare ansatte, men også aktører fra utsatte grupper, for eksempel rusmisbrukere, boligløse, pasienter, ungdom med atferdsproblemer og kriminelle. Aktørene fungerer som medforskere i slike prosjekter, og de anerkjennes som viktige bidragsytere til kunnskapsutvikling på feltet, på lik linje med andre. Prosessen med å forske sammen er like viktig som sluttproduktet, og gir ofte resultater i form av nye samarbeidsmønstre, nye metoder og styrket nettverk. Det er også erfaring fra at forskningsbasert kunnskap som aktørene har medvirket til, i større grad blir tatt i bruk enn kunnskap som er utviklet av andre. I tillegg til tradisjonelle forskningsmetoder benytter praksisnær forskning medvirkningsbaserte og dialogfremmende metoder (Participatory Learning and Action (PLA) metodikk).

Drammen kommune benytter dialogbasert følgeforskning for å styrke *barnevernets ettervern* (Prosjekt 17-23). Førstelektor Grete Eide Rønningen følgeforsker dette prosjektet, som har metodeutvikling som mål. Unge barnevernsklienter deltar aktivt i prosessen. Førstelektor Liv Hanson Ausland benyttet på samme måte praksisnærforskning i et boligtiltaksprosjekt for rusmisbrukere i Skien (På vei til egen bolig). Både rusmisbrukere, forskere, frivillige og profesjonelle samarbeidet om felles mål i dette prosjektet. Henær-senteret (Senter for helsefremmende nærmiljø) har mer enn 10 års erfaring med praksisnær/handlingsorientert forskning i Vestfoldsamfunnet. Det finnes mange eksempler på prosjekter hvor Høgskolen i Vestfold har tatt i bruk praksisnær forskning og involverende metodikk, som har vist seg egnet i forhold til samarbeid om og med utsatte grupper.

Kontaktpersoner

Liv Hanson Ausland   Grete Eide Rønningen   Steffen Torp

2.2 *”Unge mødre”*

I Vestfold er det avdekket et behov for å forebygge graviditeter hos elever i den videregående skolen. Antall unge mødre er økende. Det er spesielt alvorlig at så mange avbryter sin utdanning. Dette både for eleven selv og for samfunnet. Unge, uten fullført utdanning, har problem med arbeidsløshet. Det er påkrevd med en betydelig mer gjennomtenkt strategi både på nasjonalt nivå, lokalt og på den

Vedlegg 1

enkelte skole for å redusere drop-out i videregående skole knyttet graviditet hos unge kvinner i alderen 14-18 år. Som eksempel kan nevnes at det i Horten kommune er omkring 20 slike tenåringsgraviteter per år og at antallet synes å øke. Helsesøstre og jordmødre rapporterer at lignende tendenser finnes i andre kommuner i Vestfold.

Forskning viser at visse grupper, for eksempel elever med foreldre som har et lavt utdanningsnivå, er særlig utsatt for å avbryte sin utdanning. Graviditet kan oppleves som alternativ "karrierevei" for jenter. Unge foreldre har behov for psykiatrisk hjelp, og depresjon hos mor ikke er uvanlig. Mange unge foreldre overraskes av at de reagerer som de gjør, og på sin reduserte evne til å takle våkenetter og tålmodighetsprøvende amming. Engstelige og deprimerede unge mødre er heller ikke sensitive for barnets signaler. Resultatet innvirker på barnets utvikling, spesielt påvirkes guttebarns kognitive evner negativt.

Faglig tilnærming og tiltak

I første omgang er det et behov for å kartlegge hvordan det nå arbeides i kommunene for å forebygge graviditet i aldersgruppen 14- 20 år, samt hvordan det arbeides med å støtte de unge mødrene som velger å fortsette sitt svangerskap.

Avdeling for helsefag, Høgskolen i Vestfold, har en samarbeidsavtale med helsestasjonen i Horten kommune. Horten fremmet ønske om et prosjekt rettet mot unge gravide med målsetting om å redusere antall tenåringsgraviteter i kommunen. Prosjektet er knyttet til det nyetablerte forskningssenteret for Kvinner, familier og barns helse på Avdeling for helsefag, som ledes av professor Elisabeth Severinsson. Jordmødre og helsesøstre fra Tønsberg, Sandefjord og Holmestrand kommune har uttrykt interesse for å delta.

Samarbeidsmøter har det vist at problematikken er kompleks og at tilnærmingene på de ulike helsestasjonene varierer og er lite dokumenterte. Jordmødre, helsesøstre og forskere på Høgskolen har i fellesskap planlagt en pilotstudie. Resultatene fra kartleggingsstudien vil danne grunnlag for en senere studie som tar sikte på en intervensjon i målgruppen. Det er lagt opp til et tett forskningssamarbeid gjennom hele prosessen, der kommunenes representanter deltar som medforskere.

Prosjektet har i dag ikke finansiering.

Kontaktpersoner

Elisabeth Severinsson, Anne Mari Fredriksen, Anne Lyberg

2.3 Lærende virksomheter

Helsesektoren forandrer seg så fort at det er store krav til både institusjon og enkeltmennesker om omstilling og innovasjon. Utdanningsforskning som forskningsfelt spenner over et vidt temafelt med problemstillinger relatert til læring. Læring foregår kontinuerlig både i skole, arbeid og på fritid. Å utvikle evnen til å lære både som personer og som institusjoner/arbeidsplasser (lærende virksomheter) er vesentlig for å "henge med" i utviklingen. Målet for utdanningsforskning er å forstå hvordan kunnskaper og ferdigheter kan utvikle seg i positive retninger.

Tiltak

Det er viktig å styrke sammenhengen mellom utdanningssystemet og samfunns- og arbeidsliv.

Det kan se ut som deler av norsk arbeidsliv er for lite læringsorientert. Et samarbeidsprosjekt kan ha som mål å identifisere faktorer som på kort og lang sikt påvirker læringskulturer, og iverksette tiltak for å fremme gode læringskulturer på arbeidsplasser.

Kontaktperson

Betty-Ann Solvoll

2.4 Videregående skole – en helsefremmende samfunnsaktør

Utvikling av konseptet Helsefremmende skoler for videregående skole

Reform-94 ble gjennomført for å gi alle avgangselever fra grunnskolen rett til videregående opplæring. Hensikten med reformen var å forberede ungdom til videre studier og/eller ordinært arbeid slik at grunnlaget for deltakelse i samfunns- og arbeidsliv kunne bedres (Grøgaard og Sandberg 2002). Intensjonen med reformen var å styrke ungdommenes forutsetninger for aktiv deltakelse i demokratiske samfunnsprosesser, i familieliv og andre sosiale relasjoner, og videre å motvirke nye klasseskiller i befolkningen. I så måte var reformens intensjon å utjevne sosiale ulikheter, og å motvirke at skolen som institusjon sementerer sosiale klasseskiller og sosial ulikhet (Hernes 1974). Et middel for å oppnå dette skulle være å rette stor oppmerksomhet mot grupper av elever som står i fare for å falle ut av den videregående opplæringen (Grøgaard og Sandberg 2002). Tross reformens intensjoner viser det seg at den videregående skolen i dag møter store utfordringer i å få flest mulig til å fullføre videregående opplæring, og dermed oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Frafall fra videregående opplæring er derfor en problemstilling som har aktualisert et sterkere fokus på helsefremmende arbeid i skolen. Verdens helseorganisasjon (WHO) har utviklet konseptet Helsefremmende skoler.

Prosjektide

Målet er å:

- Iverksette et utviklingsarbeid i videregående skole som har som mål
- Forhindre frafall i videregående skole
- Bidra til at elevene opplever at de mestrer livet, og at videregående skole fremmer fysisk, psykisk og sosial helse hos elever og ansatte.
- Videregående skole skal bidra til utjevning av sosiale ulikheter

Flere samarbeider nå for å finne en solid plattform for tiltak i videregående skole. Fra Vestfold og Østfold framstår Fylkesmannen og Fylkeskommunen/Østfoldhelsa som sterke og engasjerte aktører.

Vedlegg 1

Et samarbeid med Høgskolen har som mål å opprette en stipendiatstilling, som gjennom følgeforskning kan støtte og evaluere gjennomføringen av Helsefremmende skoler i samarbeid med elever og ansatte. Særlig viktig er det å forstå og tilrettelegge for prosesser som skaper entusiasme, eierforhold og bærekraft på den enkelte skole.

Det er utarbeidet et strateginotat som peker ut en faglig plattform for arbeidet.

Kontaktperson

Eyvin Bjørnstad

3. Avdeling for lærerutdanning

3.1 *Senter for pedagogisk tekstforskning og læreprocesser*

Senter for pedagogisk tekstforskning og læreprocesser har vært et satsningsområde på Høgskolen i Vestfold siden 2001. I regi av centret har der vært flere forskningsprosjekter knyttet til utviklingen av lærebøker og læremidler, herunder de digitale medier. Disse prosjekter har vært knyttet til både regionale, nationale og internasjonale initiativer. Det drejer seg om blant annet prosjekterne:

Learning Resources and Writing in Educational Textual Cultures

Læremidler og skrivning i utdanningenes tekstkulturer, et treårigt prosjekt under programmet Utdanning 2020, 2009-2012. Formålet er at se på tekstkulturer gjennom undersøkelse av design og bruk av pædagogiske tekster, når elever i videregående skole skriver. Også studenter på lærerutdannelsen og deres skrivning skal inngå i prosjektet. Høgskolen i Vestfold har i hovedsagen prosjektet, men samarbejder med en forsker fra Oslo Universitet og har gjæsteforskere fra Roehampton Universitet i London og Stockholm Universitet.

Lesing av fagtekstar som grunnleggende ferdighet i fagene

Treårigt prosjekt finansieret af Norges forskningsråd (NFR) 2006-2009. Den overordnede målsætning for prosjektet er at styrke kundskaben om grundlæggende læseferdighet i skolen. Prosjektet undersøger samspillet mellem læsning og de nye læremidler, der er udgivet i forbindelse med KL06 i fagene norsk, matematik, RLE og naturfag. I prosjektet er forskellige lærebøger og digitale medier undersøgt, og de er observeret i brug på skoler i Vestfold. Spørgsmålet om betydning af køn og etnicitet er knyttet til undersøgelsen. Flere publikationer er udgivet i prosjektet.

Valg og vurdering av lærebøker og andre læremidler

Treårigt samarbejdsprosjekt med UFD/LS og Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFF) 2002-2005. Har resulteret i 15 forskningsprosjekter, der alle er udgivet i høgskolens skriftserie. De belyser blandt andet, hvordan lærebogen dominerer i flere fag i skolerne.

Det flerkulturelle perspektivet i lærebøker og læremidler,

Et etårigt forskningsprosjekt for LS og departementet 2002-2003. En rapport foreligger.

Læremiddelutvikling i kunst- og håndverksfagene

(<http://ikt.hive.no/kunst/tollef>), et toårigt prosjekt med tilskud fra Norske Trevarebedrifters Landsforbund, 2002-2003.

Desuden har Senter for pedagogisk tekstforskning og læreprocesser knyttet flere doktorgradsstipendier til utviklingen af forskning i pædagogiske tekster: samspillet mellem lærebøger og digitale læreplatformer til brug i skolen; formidling av visuel kultur og retorik i Hammerdalen i

Vedlegg 1

Larvik; samspillet mellom skolens essay og unges bruk av nettet; etnicitet i musikkfagets pædagogiske tekster; lærebøker i helsefaget; historisk lys på lærebøker i naturfag i skolen; bruken av grammatikalske metaforer i pædagogiske tekster; pædagogiske tekster i børnehaven. Endvidere arbejder fast ansatte professorer og førsteamanuenser tilknyttet centret med faglitterær skrivning, køn og etnicitet samt lærebogens historie og at registrere ældre lærebøker på nettet.

I et kommende samarbejde vil *Senter for pedagogisk tekstforskning og læreprocesser* kunne tilbyde at samarbejde om:

- læsning og skrivning i alle fag i grunn-, ungdoms- og videregående skole
- digitale mediers og digitale genrers betydning i utviklingen av pædagogiske tekster i skole, uddannelse og arbeid
- social ulighed og drop out som de viser sig i bruk av forskjellige pædagogiske tekster
- ligestilling ud fra køn og etnicitet som de kommer til uttrykk i forskjellige pædagogiske tekster og i bruk av pædagogiske tekster
- mediernes betydning for medialisering i pædagogiske tekster, hvor mediene er med til at give næring til uttrykk og innhold, når den norske velfærdsstat fortelles i ord, bilder og lyd i lærebøker og læremidler.

Netværk- samarbejde med skoler i Vestfold gjennom forskningsprosjekter og doktorgradsstipendier – og også gjennom læreruddannelsens praktikordning med skolerne samt gjennom flere etteruddannelseskurser og foredragsvirksomhet

- arbeid for at få status som Nationalt center for pædagogiske tekster og læreprocesser
- internasjonalt samarbejde gjennom IARTEM, The International Association for Research on Textbooks and Educational Media. Sekretariat er på Høgskolen i Vestfold, ligesom præsidenten er ansatt som professor på høgskolen.

Vestfold som case

I forlængelse av projektet i Hamnerdalen er der muligheter for at samarbejde om lokale projekter i Vestfold og i Oslofjordalliancen, hvor pædagogiske tekster i sin bredeste betydning er taget i anvendelse. Det vil sige, at pædagogiske tekster drejer sig om at fremme forståelsen av, hvordan fylket og kommunerne formidler informasjon til sine borgere, hvordan museer kommer ud til borgere og turister – og ikke minst hvordan formidling finder sted som måder at lære på, hvor etnicitet, køn og social baggrund er anskuet som mangfoldige resurser.

Kontaktperson

Susanne V. Knudsen, Professor, Dr.philos, Forskningsleder for Senter for pedagogisk tekstforskning og læremiddelprocesser.

3.2 Barnehagesenteret

Barnehagen i velferdssamfunnet

Barnehagen har på relativt kort tid utviklet seg fra å være et selektivt gode for enkelte grupper til å bli et universelt velferdsgode. I dag har alle barn over ett år rett til barnehageplass, og utbyggingstakten har de siste årene vært svært høy. Det har også blitt et økt press på barnehagene, fordi det legges flere og tydeligere føringer for barnehagens innhold. Politikere og kommunen som barnehagemyndighet er i større grad enn tidligere premissleverandør for utviklingen av kvalitet i barnehagen. Både i politiske dokumenter (st.meld. 41) og i den offentlige debatten ser vi at barnehagen ofte legitimeres som et sosialpolitisk virkemiddel (for å skape sosial utjevning). Norske barnehager har tidligere blitt berømmet av OECD for den sosialpedagogiske forankning med et helhetlig syn på lek, omsorg og læring, men vi nå ser en tydelig dreining i at barnehagen forstås som et skoleforberedende tiltak (st.meld. 41). Førskolelærere forteller at barnehagens pedagogikk tilpasses det de opplever som et økt press fra skolen til å "sende fra seg skoleklare barn" (Alle teller mer).

Samtidig som flere viser interesse og ønsker å legge føringer for barnehagens innhold, er det grundig dokumentert at den barnehagefaglige kompetansen i barnehagesektoren er svært mangelfull. Barnehagesenteret gjennomførte i 2009 en evaluering av hvordan rammeplan for barnehagen blir innført brukt og erfart på oppdrag fra KD (*Alle teller mer*). Evalueringen viser at mangelen på kompetanse gjelder alle ledd i sektoren, men spesielt bekymringsfull er situasjonen i kommunene. Kombinasjonen svak faglig kompetanse og sterk styringsiver kan utvilsomt få uheldige konsekvenser for barnehagen som universelt velferdsgode.

Barnehagesenteret i "Vestfold som velferdssamfunn": praksisnær og relevant forskning

I Barnehagesenterets handlingsplan for 2009-2010 heter det at senteret skal bidra til å styrke forbindelsen mellom utdanning, forskning og praksisfeltet. Barnehagesenterets arbeid har til hensikt å styrke profesjonsutdanningen (førskolelærerutdanningen) som *forskningsbasert* og *praksisrelatert*.

Å utvikle kompetanse i nært samarbeid med ulike aktører innenfor barnehagesektoren har vært en viktig målsetning for Barnehagesenteret siden senterets oppstart i 2004. Blant annet har skreddersydde etter- og videreutdanningstiltak vært en sentral del av senterets portefølje.

Med en stadig tydeligere profil som forskningssenter (jf. utviklingsplan og handlingsplan 2009-10) er det en klar ambisjon å beholde nærheten til og videreutvikle samarbeidsrelasjonene til praksisfeltet. Dette vil både bidra til å styrke høgskolens kompetanse om barnehagen som forskningsfelt og skape gode arenaer for forskningsformidling og dermed kunne bidra til økt kompetanse i barnehager og kommuner i regionen. For å sikre at forskningsaktiviteten ved senteret har nærhet til og relevans for førskolelærerens arbeid i barnehagen, vil senteret videreføre arbeidet med kompetanseheving og kunnskapsutvikling i samarbeid kommuner og barnehager i Vestfold.

Barnehagesenterets forskningsaktiviteter er rettet inn mot tre kjerneområder.

Vedlegg 1

- Profesjonskunnskap (førskolelæreren som profesjonsutøver)
- Språk og tekst i barnehagen (barns språk og barnehagens språkmiljø)
- Barnehagens rom og materialitet

I det følgende presenteres noen utvalgte forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor de tre kjerneområdene.

Førskolelæreren som profesjonsutøver

Evaluering av rammeplan for barnehagen

Barnehagesenteret har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet gjennomført en evaluering av hvordan rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver blir innført, brukt og erfart. Resultatene fra evalueringen ble i mars 2009 presentert i rapporten *Alle teller mer*.

Evalueringen består av to kvantitative og fire kvalitative undersøkelser blant aktører og brukergrupper som er berørt av rammeplanen: barn, foreldre, førskolelærere, assistenter, styrere, kommunen som barnehagemyndighet og statlig forvaltning. Evalueringen viser at det er et stort engasjement i alle deler av sektoren for å gi barn et kvalitativt godt barnehagetilbud. Det arbeides med implementering av rammeplanen gjennom en rekke tiltak, men det har i begrenset grad vært satset på langsiktige tiltak og systematisk kompetanseheving. Arbeidet synes å være godt i gang, men samtidig kommer det fram at barnehagesektoren står overfor store utfordringer i arbeidet med å realisere rammeplanens intensjoner. Barns medvirkning, dokumentasjon og arbeidet med fagområdene peker seg ut som områder som stiller store krav til barnehagens personale, og som det er nødvendig å rette mer oppmerksomhet mot. Barns språkutvikling er det området som har høyest prioritet i arbeidet med å implementere rammeplanen. Det ser ut til å ha blitt økt fokus på barns læring.

Evalueringen avdekker et stort kompetansebehov i hele barnehagesektoren. En vellykket implementering forutsetter derfor økte finansielle rammer. Det kommer klart fram at et reelt barnehageløft krever et betydelig økonomisk løft.

Solveig Østrem, Harald Bjar, Line Rønning Føsker, Hilde Dehnæs Hogsnes, Turid Thorsby Jansen, Solveig Nordtømme og Kristin Rydjord Tholin: *Alle teller mer. En evaluering av hvordan Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver blir innført, brukt og erfart*. Rapport 1/2009. Høgskolen i Vestfold.

Å være nyutdannet førskolelærer

Liv Torunn Eik arbeider med et prosjekt om hvordan nyutdannede førskolelærerne opplever sin egen kompetanse og kompetansebygging det første året i yrket. Hensikten med prosjektet er å beskrive hva som kjennetegner deres kompetanse, hvilke utfordringer de står overfor, hva de opplever at de mestrer og hva de synes er vanskelig i sin profesjonsutøvelse. Møtet mellom de nyutdannede og barnegruppene samt mellom de nyutdannede og det øvrige personalet står sentralt. Samtidig vil Eik studere hvorvidt veiledning kan bidra til å støtte de nyutdannedes videre kompetansebygging.

Vedlegg 1

Prosjektet har et kvalitativ metodedesign. Metodene som benyttes er observasjon, fokusgruppeintervjuer og individuelle intervjuer samt lesing av førskolelærernes tekster knyttet til veiledningen de deltar i, som deres veiledningsgrunnlag og refleksjonslogger. Observasjoner og intervjuer vil være konsentrert om en gruppe på åtte nyutdannede førskolelærere i ulike barnehager.

Kartlegging og vurdering av skandinavisk barnehageforskning i 2008

Barnehagesenteret inngår i et samarbeid med Dansk Clearinghouse for Utdanningsforskning ved Danmarks Pedagogiske Universitetsskole som på oppdrag fra Dansk Evalueringsinstitutt skal kartlegge og vurdere forskning på institusjoner for barn i alderen 0-6 år i Sverige, Norge og Danmark og delvis Finland i 2008. Thomas Moser er den norske representanten i forskergruppen som skal gjennomføre prosjektet.

Prosjektet går blant annet ut på å bygge opp en søkbar database på engelsk som skal gjøre skandinavisk forskning tilgjengelig for internasjonale forskningsmiljøer. I prosjektet anvendes analysemetode (EPPI-review) som er utviklet av The Evidence for Policy and Practice Information and Co-ordinating Centre, Social Science Research Unit at the Institute of Education, University of London (EPPI-center).

<http://www.dpu.dk/site.aspx?p=11739>; <http://eppi.ioe.ac.uk/cms/>

Språk og tekst i barnehagen

Barns læring om språk og gjennom språk

Prosjektet Barns læring om språk og gjennom språk er finansiert gjennom Norges forskningsråds program for praksisrettet FoU. Prosjektet ble påbegynt i 2007 og avsluttet i 2010. I dette prosjektet studeres barns læring om språk og gjennom språk i språklig interaksjoner med voksne i barnehagen. Utgangspunktet er forskning som viser at barn lærer om språk når de aktivt bruker språk. Og de lærer om ulike fag og tema gjennom språklige interaksjoner med andre. Studien gjennomføres i flere barnehager. Her observerer vi samtaler mellom voksne og barn i både planlagte faglig aktiviteter, i hverdagssamtaler med tema som barn eller voksne er opptatte av. Prosjektet ledes av førsteamansuensis Liv Gjems.

For øvrig deltar ni andre prosjektmedarbeidere i prosjektet med følgende delprosjekter:

Liv Gjems	Hverdagssamtaler i barnehagen
Kristin Tholin og Turid Thorsby Jansen:	Å ha noe å snakke om – demokratiske samtaler mellom førskolelærere og barn
Mari Pettersvold:	Ha noe å snakke om – jevnaldersamtaler (doktorgradsprosjekt, se egen omtale)
Biljana C. Fredriksen:	Sculpturing words – materiallek og språk (doktorgradsprosjekt, se egen omtale)

Vedlegg 1

Trine Solstad:	De litterære samtalene
Norunn Askeland og Eva Maagerø:	Fagspråk i barnehagen
Willy Aagre:	Språkrelaterte elementer i foreldresamtalene i barnehagen
Thone Krauss:	De utforskende samtaler (masteroppgave)

Sculpturing words – materiallek og språk

Biljana C. Fredriksens doktorgradsprosjekt dreier seg om hvordan barn tilegner seg et fagspråk gjennom formingsaktiviteter. Når barn utforsker tredimensjonale materialer, kan slike kontekster utvikle seg til estetiske læreprosesser. Materialet byr på nye erfaringer hvor mange sanser er involvert, og slike erfaringer stimulerer til nye uttrykk. Når flere samler seg rundt materialet foregår kommunikasjonen og uttrykkene gjennom ulike språk: visuelt, taktilt, kroppsspråk, verbalt osv. Prosjektet dreier seg barns ulike "estetiske språk" (multiliteracy) og synergieffekten som oppstår når språkene støtter og stimulerer hverandre.

Å ha noe å snakke om

Mari Pettersvolds doktorgradsprosjekt retter oppmerksomheten mot sammenhengen mellom læring, språk og samtaler. Hovedproblemstillingen for prosjektet er: Hvordan oppstår og utvikles det språket som fører til interesse og engasjement for noe, og dermed vilje til innflytelse og medvirkning? Samtalene som studeres, har utgangspunkt i konkrete prosjektarbeider i barnehagen. Et sentralt begrep er *demokratiske samtaler* som handler om samtaleforløp som bidrar til endring og justering av prosjektarbeidets form og innhold, og som foregår etter demokratiske prinsipper. Prosjektarbeidenes utvikling er det som skaper dette noe som barna snakker om, mener noe om eller uttrykker seg om i mer estetisk betydning. Tanken er at det er vesentlig for barn å ha makt til å definere hva det er verdt å vite noe om og hvordan man kan få slik kunnskap, samt å kunne utøve denne makten innenfor anerkjente rammer.

Barnehagens rom og materialitet

Barnehagens rom

Barnehagesenteret har fått tildelt midler fra Strategisk høgskoleprogram i Norges forskningsråd til prosjektet Barnehagens rom - materialitet, læring og meningskaping. Målet med prosjektet er å utvikle kunnskap om hvordan barn gjennom lek og andre former for deltakelse i barnehagens hverdag opplever, bruker, skaper og gir mening til barnehagens rom. Det skal også utvikles kunnskap om hvilke krav som stilles til personalet både i forhold til å erkjenne rommets pedagogiske potensial og til å kunne skape verdifulle rom for barn. Prosjektet blir ledet av Thomas Moser. For øvrig deltar følgende medarbeidere i prosjektet: Gunvor Løkken, Line Rønning Føsker, Astrid Granholt, Hege Hansson, Eva Maagerø, Anne Lise Nordbø, Solveig Nordtømme, Nina Odegård (masterstudent) og Solveig Østrem. I disse dager vil det også bli tilsatt en doktorgradsstipendiat. I tillegg er Heidi Kristin Olsen engasjert som prosjektbibliotekar, og studieleder for FoU Harald Bjar har en sekretariatsfunksjon i forhold til prosjektet.

Vedlegg 1

Det er satt ambisiøse mål i form av internasjonale og nasjonale/nordiske, fagfellevurderte publikasjoner og nasjonale og internasjonale konferansepresentasjoner. I tillegg vil det blitt utgitt en vitenskapelig antologi ved prosjektslutt (2012).

Barns sosiale utvikling

Forskningsprosjektet Barns sosiale utvikling er en longitudinell studie som gjennomføres ved Atferdssenteret og ledes av prof. Terje Ogden. Prosjektet skal frembringe kunnskap om utvikling av sosial kompetanse og atferdsproblemer blant barn i Norge. Det fokuseres på prosesser ved barns individuelle sosiale utvikling fra spedbarnsalderen av, og på hvordan samspillet mellom barnet, familien og omgivelsene påvirker denne utviklingen. En egen barnehageundersøkelse inngår i denne studien og her inngår Barnehagesenteret ved Thomas Moser som samarbeidspartner. Denne barnehageundersøkelsen omhandler forhold ved ca 135 prosjektbarnehager som kan ha betydning for barns sosiale utvikling. Se nærmere omtale på prosjektets nettsted:

<http://www.barnssosialeutvikling.no/barnehageundersokelsen/category627.html>

Hvordan konstitueres barnekroppen gjennom ulike materielle-diskursive praksiser i barnehagen?

Nina Rossholts doktorgradsprosjekt retter søkelyset på materialiteten i barnehagen og hvordan den snakkes til eksistens gjennom de diskursene som er tilgjengelig i feltet. Gjennom et diskursanalytisk perspektiv og ved hjelp av begreper lånt fra blant filosofene Colebrook, Deleuze, Foucault og Grosz, undersøker Rossholt hvordan kroppslige relasjoner skapes mellom barna og mellom barn og voksne. Når kroppen er det første i en analysestrategi utfordres diskursene hvor kroppslige ytringer som for eksempel gråt kan leses på nye og mer komplekse måter enn tidligere. Kroppens lyder, tempo og energier skaper muligheter og begrensinger for barnet i alderen 1- 4 år i rom og tid. Det er prosjektets mål å få frem kunnskap som ennå ikke er ordsatt som legitim kunnskap hvor begrepet materielle-diskursive praksiser prøves ut.

3.3 Annet fra avdeling for lærerutdanning

Kunnskap og samarbeid i det regionale oppvekstfeltet

Jorun Ulvestad arbeider med et delprosjekt som relaterer seg til *VAM-programmets* pkt. 4.2.7 *Politikkens prosesser, legitimitet og normative grunnlag*, i tillegg til 4.2.6 *Velferdspolitikken organisering og styringsbetingelser*, 4.2.11 *Familie og samfunn* og 4.2.12 *Barn og unges oppvekstvilkår – marginaliseringens mekanismer*.

Bakgrunn: Handlingsprogrammet God oppvekst (2008-2018) er et samarbeid mellom offentlige og private utviklingsaktører, næringsliv og arbeidstakerinteresser i Vestfold. Det langsiktige målet er å sikre barn og unges deltakelse i samfunns- og arbeidsliv. De samarbeidende aktørene innehar ulike samfunnsroller, interesser og mandat, og har gjennom historiske og kulturelle prosesser utviklet hver sine kunnskaper og virkelighetsforståelser med utgangspunkt i sin erfaringsverden (Lyotard 1984, 1996). Fylkesmannens engasjement understreker at handlingsprogrammet står i en tett diskursiv sammenheng med regjeringens politikk på feltet. Andre av bidragsyterne (bl.a. LO og NHO) er ikke på tilsvarende måte forpliktet ovenfor regjeringens politikk, men vil på hvert sitt vis være under

Vedlegg 1

innflytelse av den rollen, de interessene, det kunnskapsfeltet og den diskursen de er innvevd i. På tvers av slike ulikheter er de alle opptatt av å bidra til å gjennomføre et felles løft for barn og unge i Vestfold. Programmet tar mål av seg til å være kunnskapsbasert, forstått som at tiltakene skal ta utgangspunkt i kunnskap om hva som virker. Fokus skal rettes mot de gode eksemplene. Programmet har satt av midler til følgeevaluering.

På dette nivået, der stadig mer av velferdspolitikken komme til uttrykk gjennom programmer eller lignende tiltak (for eksempel "partnerskap"), er det av stor betydning å forstå hvordan slike tiltak fungerer.

Studien: Dette delprosjektet vil bidra med ny kunnskap ved å undersøke og identifisere spenninger i kunnskapsgrunnlaget innenfor handlingsprogrammets diskurs, med fokus på hvilken tenkning som slår igjennom på hvilke måter – og hvilken som blir neglisjert, fortrenget eller avvist (Derrida 2002, Foucault 1999). Analysen skal gjennomføres gjennom nærlesning av en rekke av de tekstene som produseres innenfor handlingsprogrammet (programplaner, rapporter, taler, innlegg på konferanser, programmets hjemmeside osv). Gjennom å lese fram barns og foreldres ulike *subjektposisjoner* i diskursen (Lacan 1973), vil det i lys av begrepet *interseksjonalitet* (McCall 2005) undersøkes på hvilken måte ulike sosio-kulturelle kategorier fungerer som forståelsesramme og premisser for dette feltet (Foucault 2000). Prosjektet vil også undersøke hva som kjennetegner relasjonene mellom de ulike samarbeidende samfunnsaktørene innenfor handlingsprogrammet, der en rekke aktører er ment å samarbeide og hvor tiltakene representerer en integrert tilnærming framfor enkeltaktørers perspektiver. Dette vil bli analysert på grunnlag av intervjuer av sentrale aktører, og belyst gjennom begrepene *sosial kapital*, *nettverk* og *tillit* (Bourdieu 1986, Putnam 2002), samt *sosiale systemers selvreferens* (Luhmann 2000).

Formålet er å belyse hvordan de bakenforliggende mekanismene, forstått både som kvaliteter innenfor nettverket – og den faglige og politiske logikk, språk og dermed tenkning – bidrar til å drive utviklingen innenfor oppvekstfeltet i Vestfold. Prosjektet vil også innebære en drøfting av hvilke konsekvenser den hegemoniske tenkningen kan innebære for ulike grupper og for befolkningen totalt sett i regionen, hvis den blir fulgt opp. Fokus vil ligge på marginalisering, inkludering og ekskludering. En slik drøfting vil trekke vekslers på de empiriske forskningsresultatene fra følgeevalueringen av handlingsprogrammet, med vekt på de gode eksemplene som handlingsprogrammet tar sikte på å utvikle.

Resultatene fra prosjektet vil være ny kunnskap om regionale innovasjonsprosesser på oppvekstfeltet, og et undersøkende, utviklende og kritiske bidrag til samfunnsdebatten relatert til oppvekst. Dette vil publiseres gjennom artikler; dels i antologier sammen med de andre delprosjektene, men også i internasjonale forskningspublikasjoner

Vedlegg 1

VEDLEGG 2

Bakgrunnskunnskap om Vestfoldsamfunnet

Vedlegg 2

Vedlegg 2

Innledning.....	67
1. Hva menes med levekår?	67
2. Levekårsindikatorer	67
3. Vestfold	67
Befolkning.....	68
Innvandring.....	69
Sivilstand.....	70
4. Levekårsindeksen	70
5. Kommunebarometre.....	72
Vestfold.....	72
Horten.....	73
Holmestrand	73
Tønsberg	74
Sandefjord	74
Larvik.....	75
Svelvik	75
Sande	76
Hof	76
Re.....	77
Andebu	77
Stokke	78
Nøtterøy	78
Tjøme	79
Lardal	79
6. Oppsummering av statistikk for kommunene.....	80
Horten kommune	80
Holmestrand kommune.....	80
Tønsberg kommune.....	81
Sandefjord kommune	82
Larvik kommune	83
Svelvik kommune.....	84
Sande kommune.....	85
Hof kommune	86
Re kommune.....	87
Andebu kommune	87
Stokke kommune.....	88
Nøtterøy kommune	89
Tjøme kommune.....	90
Lardal kommune.....	91
7. Utdanning og forskning	91
8. Arbeid og næring.....	93
9. NAV.....	95
10. Politietaten	97
Ungdomskriminalitet	97
11. Arbeidstilsynet.....	99
12. Skatteetaten	99
13. Statens vegvesen.....	100
14. 12-kommunesamarbeidet i Vestfold.....	102
Resultater	104
15. Tips	105

Vedlegg 2

Innledning

All informasjonen om Vestfoldsamfunnet som fremkommer i dette vedlegget er i sin helhet hentet fra nettet. Hensikten er å gi leserne en liten oversikt over hvordan Vestfolds befolkning fordeler seg på ulike levekårsindikatorer, og en smakebit på hva som finnes av lett tilgjengelig statistikk. Noe mer informasjon om enkelte av etatene vi har hatt møter med og deres arbeidsfelt blir også presentert.

Om det skal utarbeides en deskriptiv levekårsanalyse av Vestfoldsamfunnet - for å kunne gi en konsistent og samlet oversikt, vise sterke og svake sider og avdekke mangelfulle områder, bør diskuteres. Hvis det skal gjøres bør det eventuelt sees i sammenheng med framskrivninger, og i tilknytning til det å oppsummere erfaringskunnskap fra tidligere prosjekter – hva er gjort, hva fungerte, hva fungerte ikke – og begynne arbeidet med å bygge opp en database.

1. *Hva menes med levekår?*

Begrepet levekår er en samlebetegnelse for økonomiske og sosiale goder og byrder. Det klassiske levekårsbegrepet omfatter de fleste av områdene Styringsgruppen for Samarbeid Stat/Næringsliv pekte på innledningsvis (kapittel 1). Levekårsforskning er en av flere måter å bedømme folks livssituasjon på. En side av denne forskningen er å måle og beskrive levekårenes "bestanddeler", dvs nivå, fordeling og endring på de enkelte levekårsindikatorene. En annen side er å forklare levekårene, og spore de prosesser i samfunnet som produserer levekårsresultatene. Levekårskomponentene påvirkes både av samspillet mellom de ulike aktørene og av rammevilkårene deres. Dette betyr at levekår ikke alene handler om hvordan den enkelte bruker sine ressurser eller om hvilke ressurser den enkelte har tilgang til. Man har stort sett gitt opp forsøket på å utarbeide en enhetlig teori for menneskers levekår. Levekårsforskning bygger på en mangefasettert sosial teori.

2. *Levekårsindikatorer*

Sentrale komponenter i levekårsbegrepet er befolkning/demografi, helse, omsorg, utdanning, arbeid, inntekt/forbruk, sosial trygghet, boforhold, sosial deltaking, fritid/kultur og kriminalitet. Til hvert av disse områdene hører det et sett av sosiale indikatorer. I tidligere levekårsforskning ble det gjort flere forsøk på å utvikle samlende mål for levekårenes nivå og fordeling. I dagens forskning er disse forsøkene stort sett oppgitt. Likevel kan det være hensiktsmessig i å benytte enkelte standardiserte indekser for levekår, både for å direkte kunne sammenligne kommunene i Vestfold og Vestfold med landet for øvrig.

3. *Vestfold*

Vestfold er Norges minste fylke i areal, og et av landets tettest befolkede fylker (pr. 1. januar 2009; 229.134 innbyggere). Tilflyttingen er stor og innbyggertallet øker hvert år. I 2009 bodde 4.8% av Norges befolkning i Vestfold, som har 14 kommuner med til sammen 5 byer: Larvik, Sandefjord, Tønsberg, Horten og Holmestrand. Vestfold har et variert næringsliv, klima og topografi er godt egnet for landbruk. Det er korte avstander fra by til skjærgård og fra innland til kyst.

Vedlegg 2

Befolkning

Tabellen under viser hvor stor andel ulike aldersgrupper utgjør av totalbefolkningen i Vestfoldkommunene, Vestfold fylke og i hele landet 2008. Tallene er oppført i prosent.

Kommune	0-5 år	6-19 år	20-66 år	67 år og eldre
Horten	6.8	18.7	60.6	13.9
Holmestrand	6.3	17,8	61,6	14.3
Tønsberg	6.8	17.5	61.2	14.5
Sandefjord	6.9	18.6	60.0	14.5
Larvik	6.5	18.3	60.0	15.2
Svelvik	6.4	20.1	61.5	12.0
Sande	8.0	19.7	59.8	12.5
Hof	7.8	18.9	60.4	12.9
Re	7.9	20.2	61.1	10.8
Andebu	8.0	19.4	61.0	11.6
Stokke	6.9	20.4	62.3	10.5
Nøtterøy	6.7	19.8	58.6	14.9
Tjøme	5.1	20.2	60.3	14.4
Lardal	6.2	17.8	60.1	16.0
Vestfold (N=226 433)	6.8	18.7	60.4	14.1
Norge (N=4 737 171)	7.4	18.4	61.2	13.0

Kilde SSB

Vestfold har en noe lavere andel personer mellom 0-5 år og mellom 20-44 år, og en noe høyere andel personer mellom 45-66 år og pensjonister enn landet som helhet. Andebu (8%), Sande (8%), Re (7.9%) og Hof (7.8%) har en høy andel barn i førskolealder og Tjøme (5.1%) har en lav andel barn i førskolealder.

I 2008 var barnehagedekningen på landsbasis 87.2%, og i Vestfold var dekningsgraden 87.4 (barn 1-5 år). Høyest dekningsgrad har Holmestrand (92.7%) og lavest er det i Re (83.1%).

I 2025 vil det i forhold til forventet utvikling være om lag 250 000 innbyggere i Vestfold, og det vil være 50 prosent flere pensjonister i fylket enn det er i dag. Veksten er en følge både av de stadig større fødselskullene fra 1933 til 1946, av økende levealder og innvandring.

Vedlegg 2

Innvandring

Pr. 1. januar 2009 bodde det 20 479 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Vestfold. Dette utgjør 8.9% av befolkningen. De fleste kommer fra Øst-Europa og Asia med Tyrkia. 13% kommer fra Norden, 10.8% fra Vest-Europa, 30.3% fra Øst-Europa, 8% fra Afrika, 32.7% fra Asia med Tyrkia, 1.9% fra Nord Amerika, 2.2% fra Sør- og Mellom Amerika, 0.4% fra Oseania. På samme tid <http://www.nho.no/files/forvaltningsreform.doc> bodde det i Norge 143 355 personer med flyktningbakgrunn, 6 332 av disse bor i Vestfold (30.9% av innvandrerne). Tabellen under viser innvandrere i Vestfoldkommunene og for landet som helhet, 2007

Kommune	Antall innvandrere	Andel innvandrere av totalbefolkningen	Herav andel med ikke vestligbakgrunn	Andel barn 0-17 år med innvandrer bakgrunn
Horten	1 977	7,9	5,7	18.4
Holmestrand	618	6,4	4,3	14.6
Tønsberg	2 899	7.7	5.5	17.6
Sandefjord	3554	8.5	6.2	21
Larvik	3 072	7,4	5,6	17.9
Svelvik	379	5,9	3,4	15
Sande	497	6.3	3.9	14.4
Hof	138	4.5	2.8	13
Re	406	4.9	3.2	12.8
Andebu	287	5.6	3	12.9
Stokke	664	6.5	4.4	15.8
Nøtterøy	1 532	7.5	5.1	19.3
Tjøme	242	5,4	2,6	13.7
Lardal	92	3.8	2.3	12.6
Vestfold	16 357	7.3	4.6	19
Norge	415 000	8.9	6.6	17.6

Sandefjord spesielt, men også Nøtterøy, Horten og Tønsberg har en høy andel barn med innvandrerbakgrunn.

Sivilstand

Tabellen under viser Vestfold befolkningens sivilstand i 2009 i prosent (N=229 134).

Sivil stand	Prosent
Ugift	46.2
Gift	37.3
Enke/enkemann	5.7
Skilt	9.2
Separert	1.5
Annen sivilstand	0.1

I 2008 ble det i Vestfold inngått 1 109 ekteskap, 681 separasjoner og 570 skillsmisser. I 2009 lever 943 301 personer i Norge i enepersonhusholdninger, det tilsvarende tallet i Vestfold er 43 611 (19% av Vestfolds befolkning). I gjennomsnitt er det 2.3 personer pr. husholdning i Vestfold.

4. Levekårsindeksen

Fra og med 2009 har SSB avgjort å ikke lenger publisere indeks for levekårproblem. Årsaken er at indeksen har metodiske svakheter. Den siste indeksen som ble publisert var i 2008 (den bygger på seks indikatorer: Sosialhjelp tilfelle per 100 innbygger 16 år og over i 2007. Dødelighet i alt per 100 000 innbygger. Årsgjennomsnitt 2002–2006. Alders- og kjønnsstandardiserte tal. Uførepensjonister 18–49 år per 1000 innbygger 18–49 år. 31 desember 2007. Attføringspenger i løpet av 2007 per 1000 innbyggere 16–66 år. Registrert arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak per 100 innbygger 25–66 år. November 2007. Overgangsstønad. Mottakere i alt per 100 kvinner 20–39 år. 31. desember 2007.

Vedlegg 2

Tabellen under viser levekårsindeksen i 2008. Jo høyere verdi, jo flere levekårsproblemer.

	Indeks 2008	Indeks 2000	Sosial hjelp	Døde- lighet	Uføre trygd	Attføring penger	Arb.ledige	Overg. stønad	Lav utd.
Horten	8.2	7.7	8	8	9	8	8	8	5
Holmestrand	8.3	7.7	8	7	9	10	7	9	5
Tønsberg	6.8	6.7	7	6	6	9	7	6	3
Tbg. Sentrum	8.8	8.3	10	9	7	10	9	8	7
Sandefjord	8.2	7.6	8	7	8	9	9	8	7
Larvik	7.7	7.1	8	4	9	9	7	9	6
Gamle Larvik	9.5	9.4	10	7	10	10	10	10	7
Svelvik	7.8	5.6	8	9	7	10	5	8	5
Sande	6.0	5.4	5	7	7	9	4	4	7
Hof	7.0	6.1	7	6	10	10	6	3	5
Re	6.0	7.1	8	3	7	8	4	6	4
Andebu	5.8	5.3	5	2	10	9	3	6	8
Stokke	7.2	6.3	6	6	7	9	6	9	6
Nøtterøy	6.5	6.4	7	4	6	8	7	7	5
Tjøme	6.0	6.7	3	9	7	6	6	5	7
Lardal	6.2	6.0	8	8	10	8	1	2	10

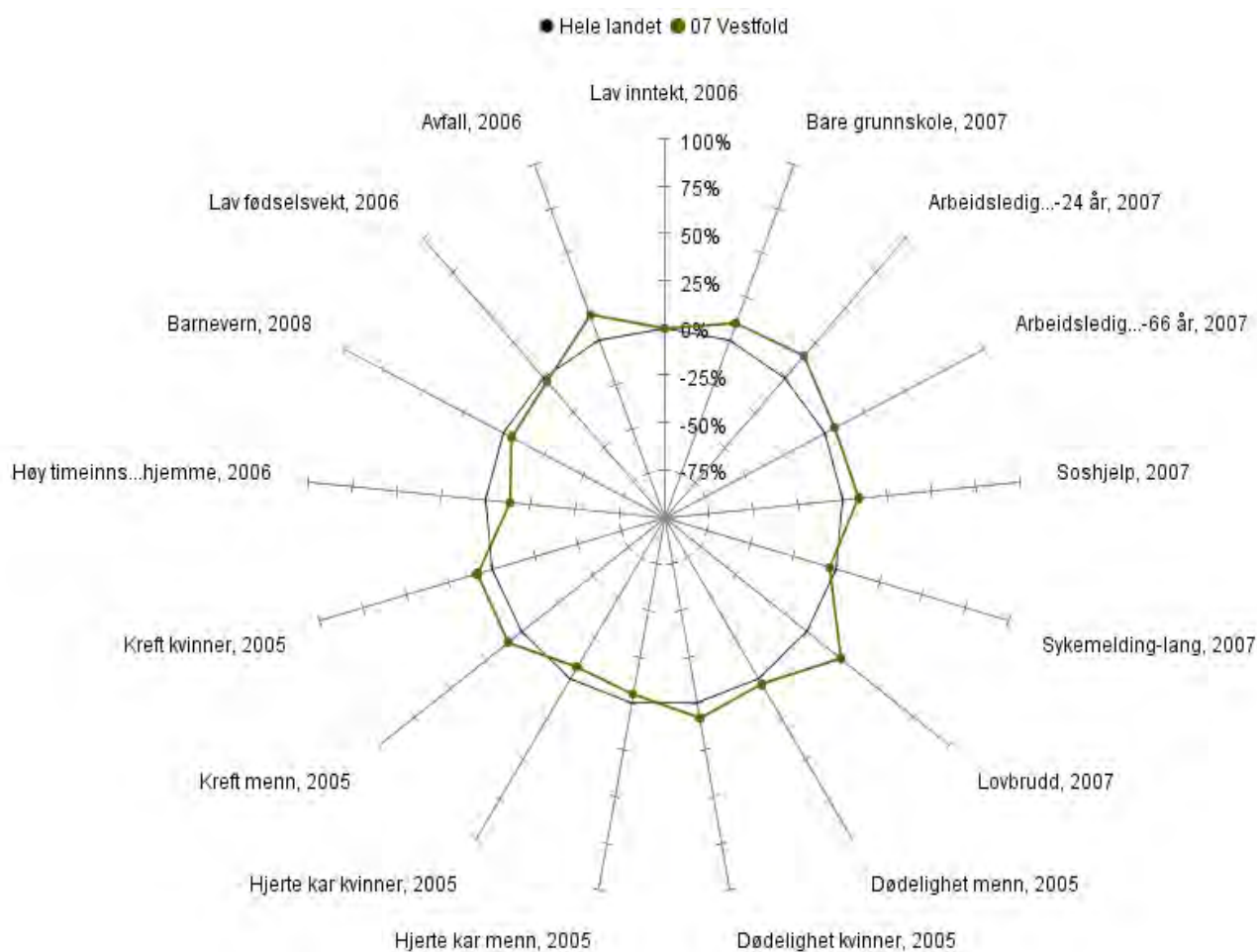
Kilde SSB

Indeksens belyser forskjeller mellom kommuner i utbredelsen av sosiale problemer. Sentrumsområdene i Tønsberg og Larvik, samt Sandefjord og Horten kommer dårligst ut på levekårsindeksen. En bredere anlagt indeks ville gitt mer relevante holdepunkter for hvordan gjennomsnittsborgernes levekår varierer mellom ulike kommuner og bydeler, men ville i mindre grad være egnet til å belyse "problemskapende" forhold i kommunene. Også som en indikasjon på geografiske forskjeller i sosiale problemer må indeksen tolkes med stor forsiktighet. I indeksen er bl.a. alle problemer tillagt samme betydning, mens for mange representerer arbeidsledighet det største levekårsproblemet. Utdanningsnivået er ofte fremholdt som en god indikator på materielle levekår, og kan supplere det bilde indeksen gir.

5. Kommunebarometre

Kommunebarometer er en sammenstilling av folkehelsestatistikk som gir et bilde av noen utvalgte indikatorer innenfor demografi og sosioøkonomiske faktorer, risikofaktorer, beskyttende faktorer, helsetilstand og helsetjenester i kommunen. I figurene under vises profilen for Vestfold kommunene. Figurene viser avvik (i prosent) mellom Vestfold og det som er gjennomsnittet for Norge. Verdier innenfor den sorte ringen er et tegn på bedre resultat enn i landet for øvrig. For ytterligere informasjon om kommunebarometre se: <http://nesstar.shdir.no/kommunebarometer>

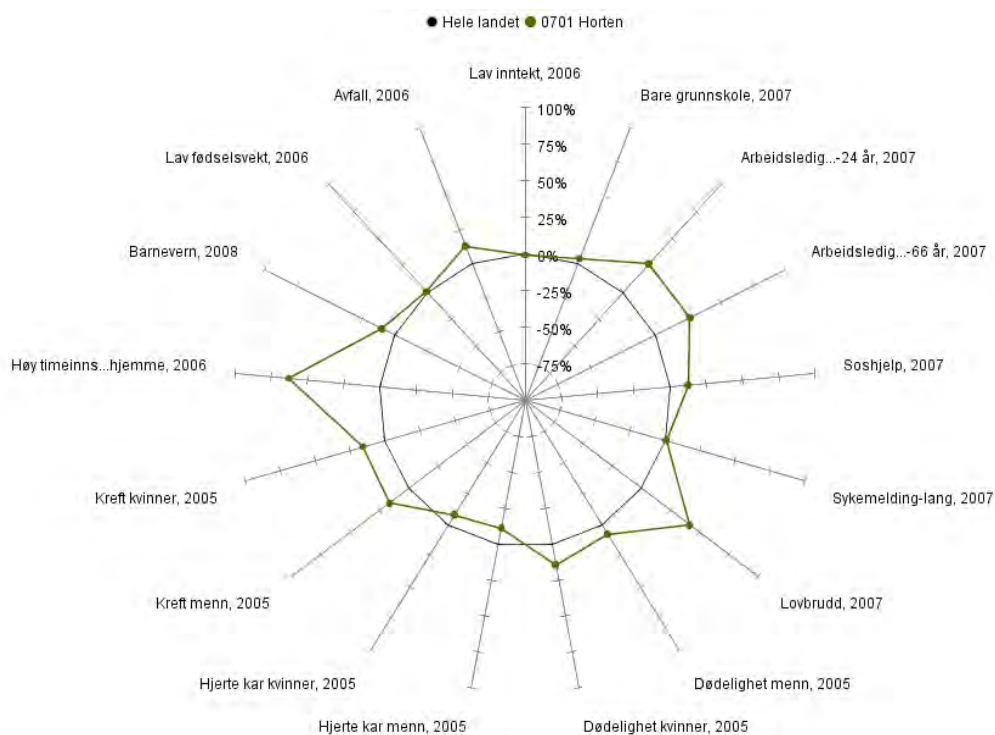
Vestfold

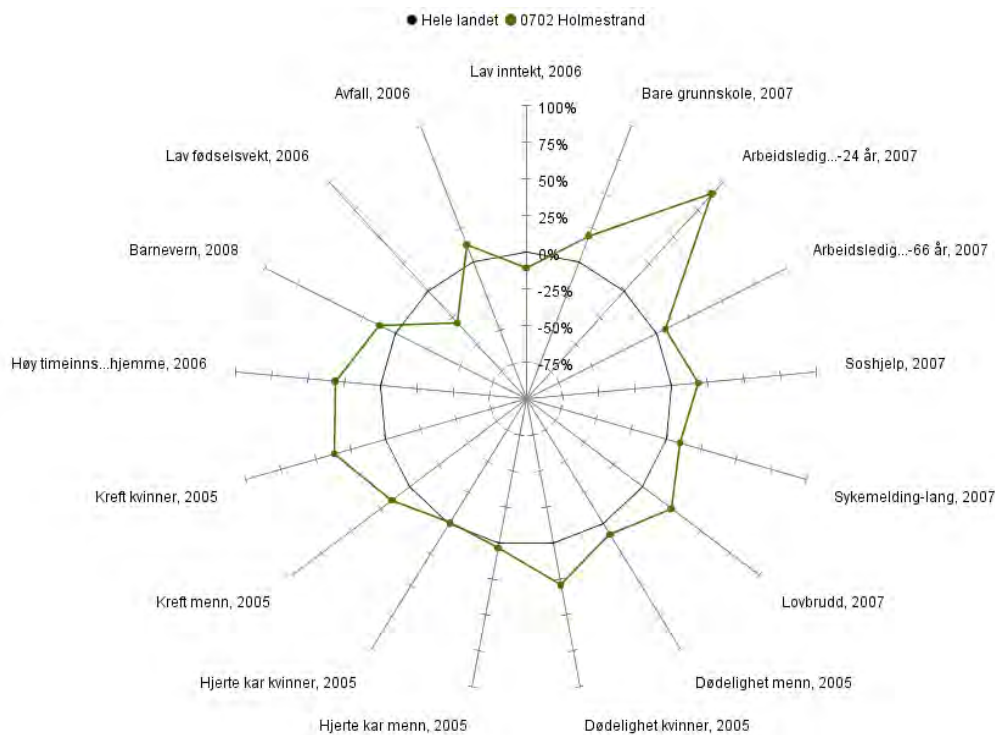

Vedlegg 2

Horten

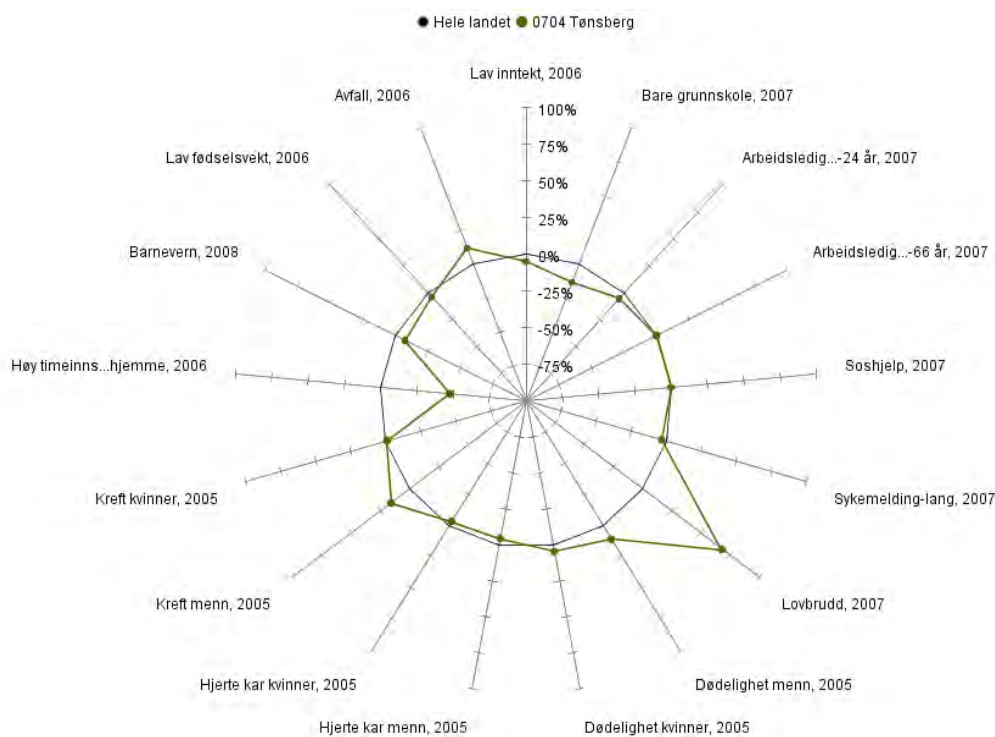

Holmestrand

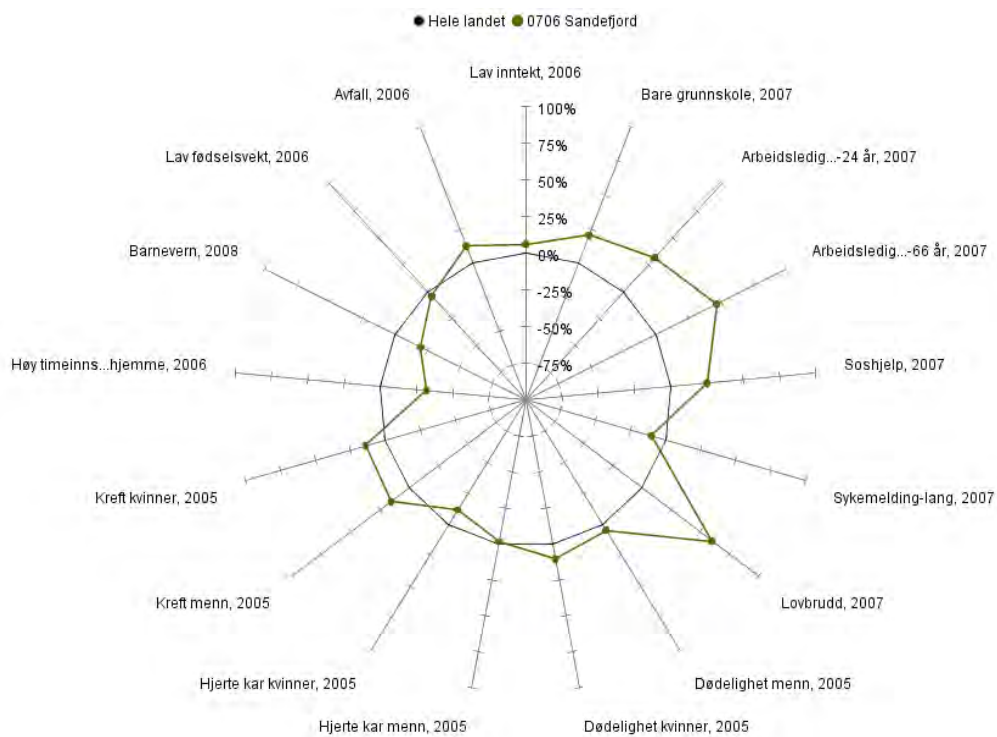

Vedlegg 2

Tønsberg

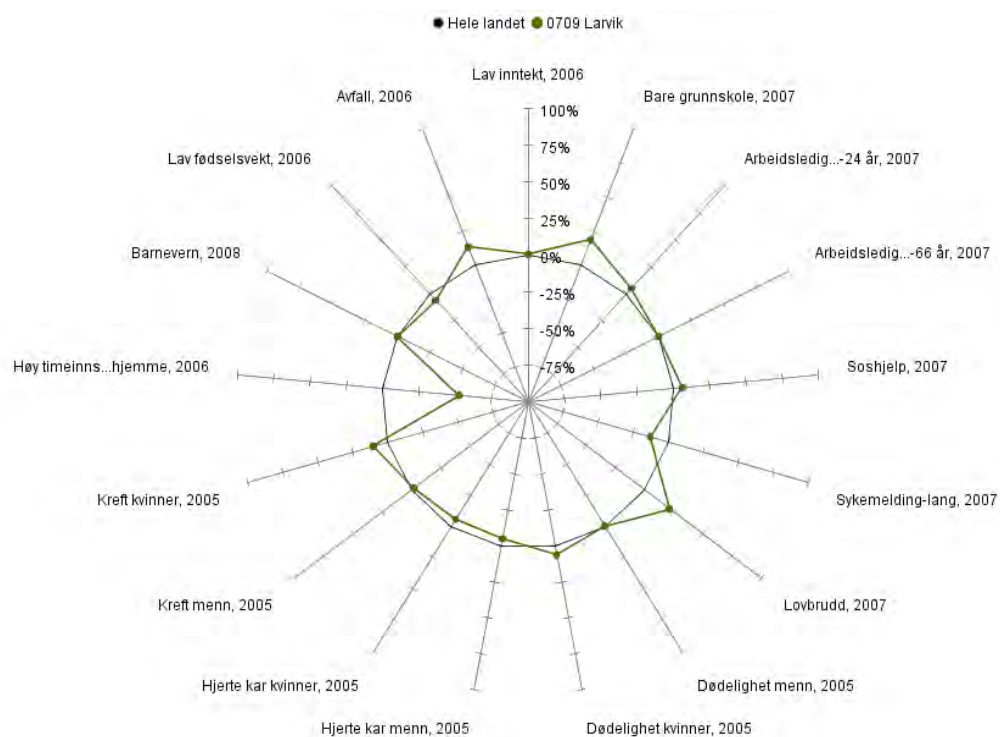

Sandefjord

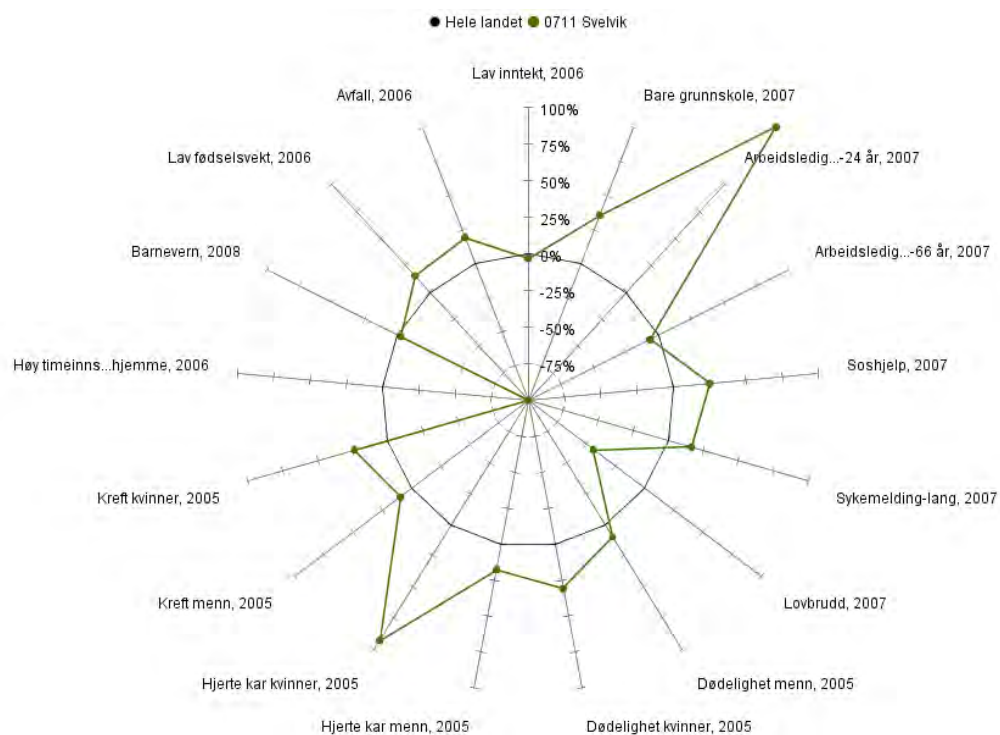

Vedlegg 2

Larvik

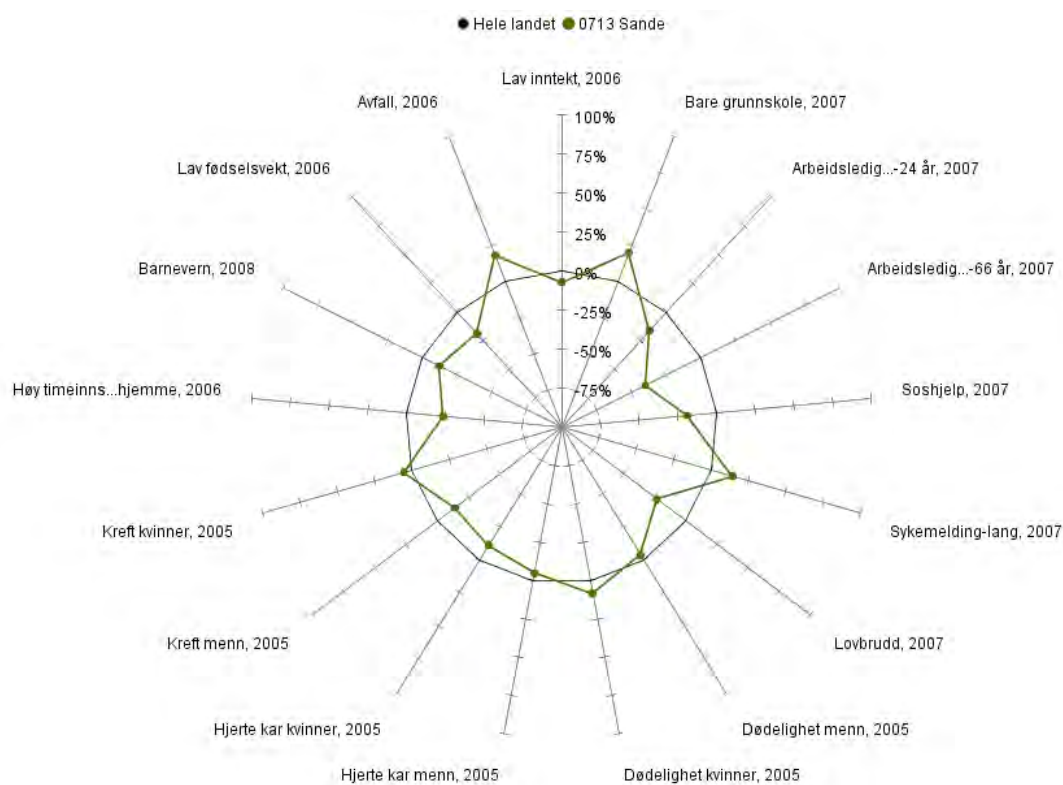

Svelvik

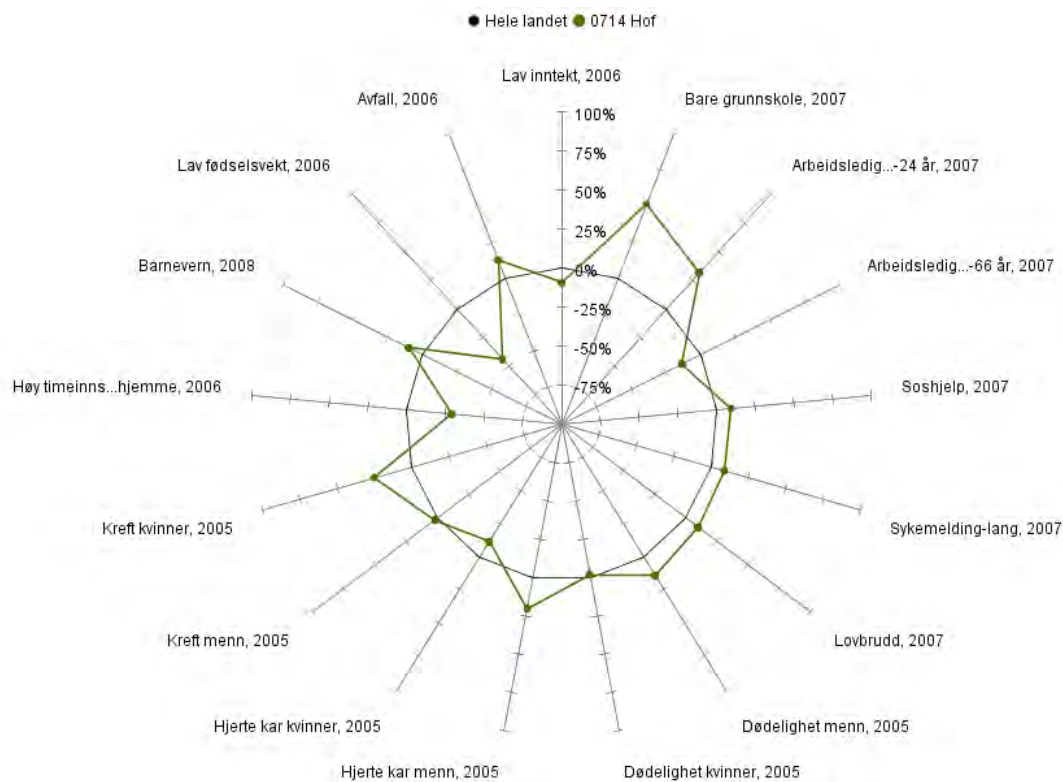

Vedlegg 2

Sande

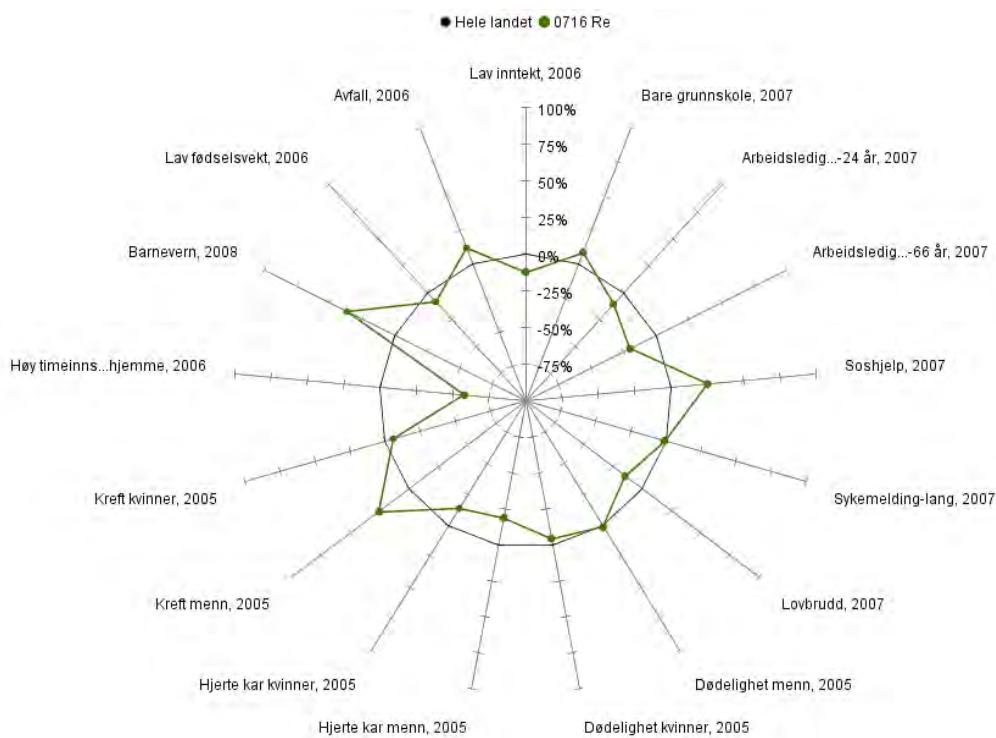

Hof

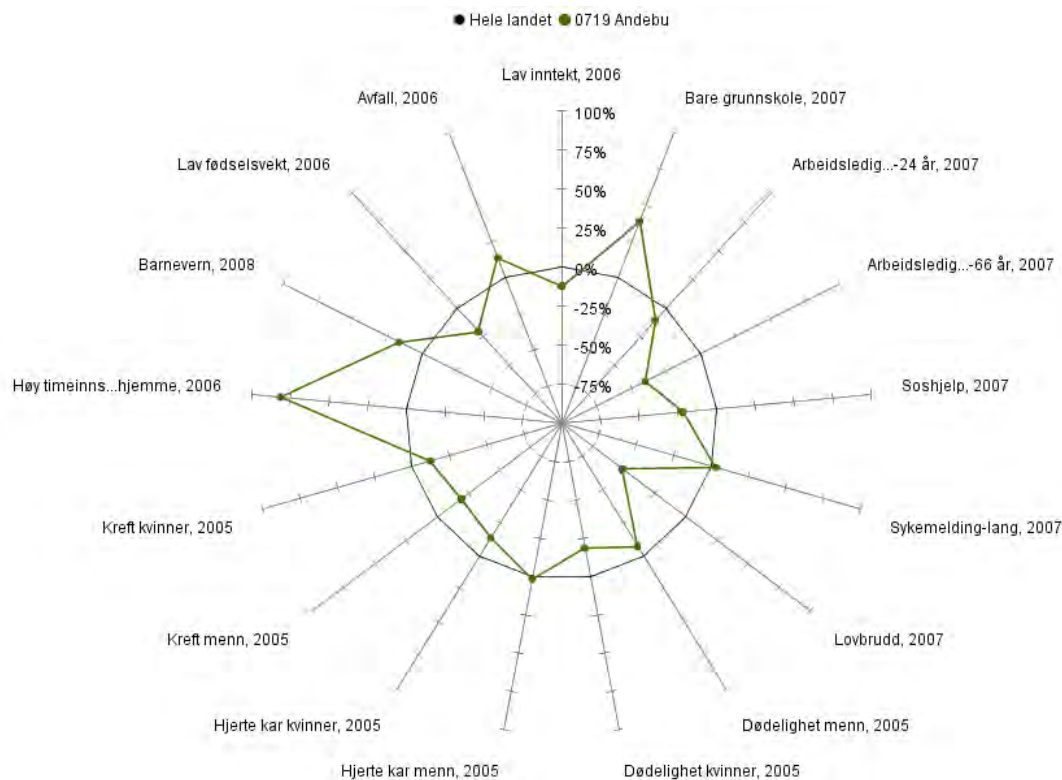

Vedlegg 2

Re

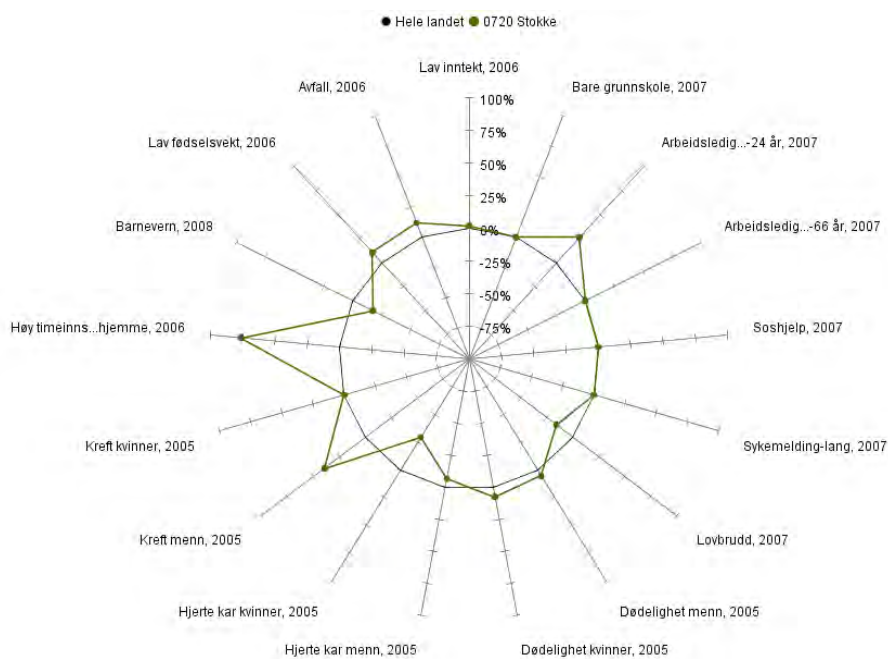

Andebu

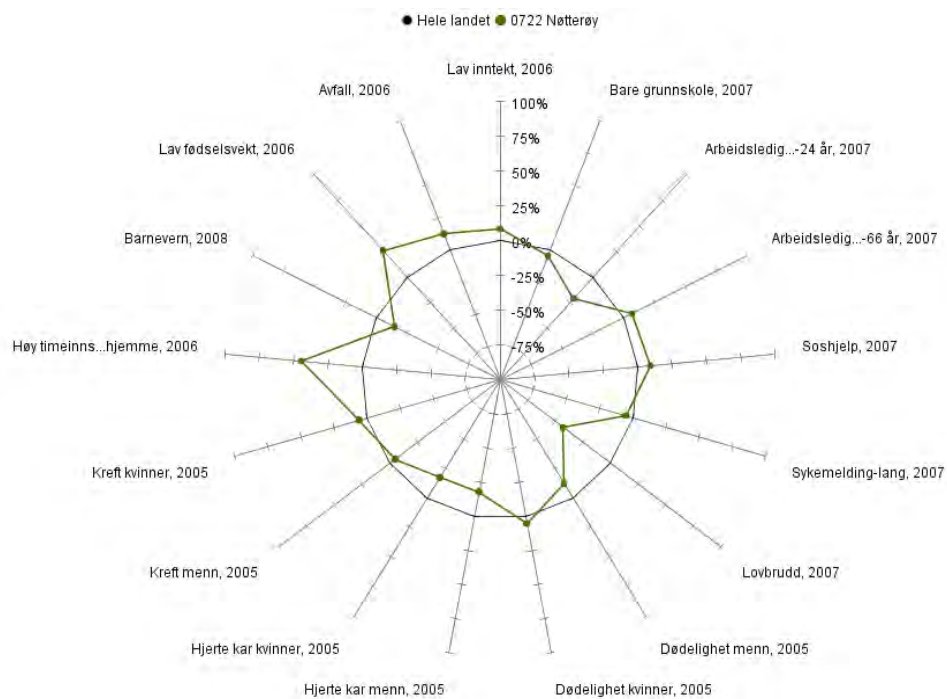

Vedlegg 2

Stokke

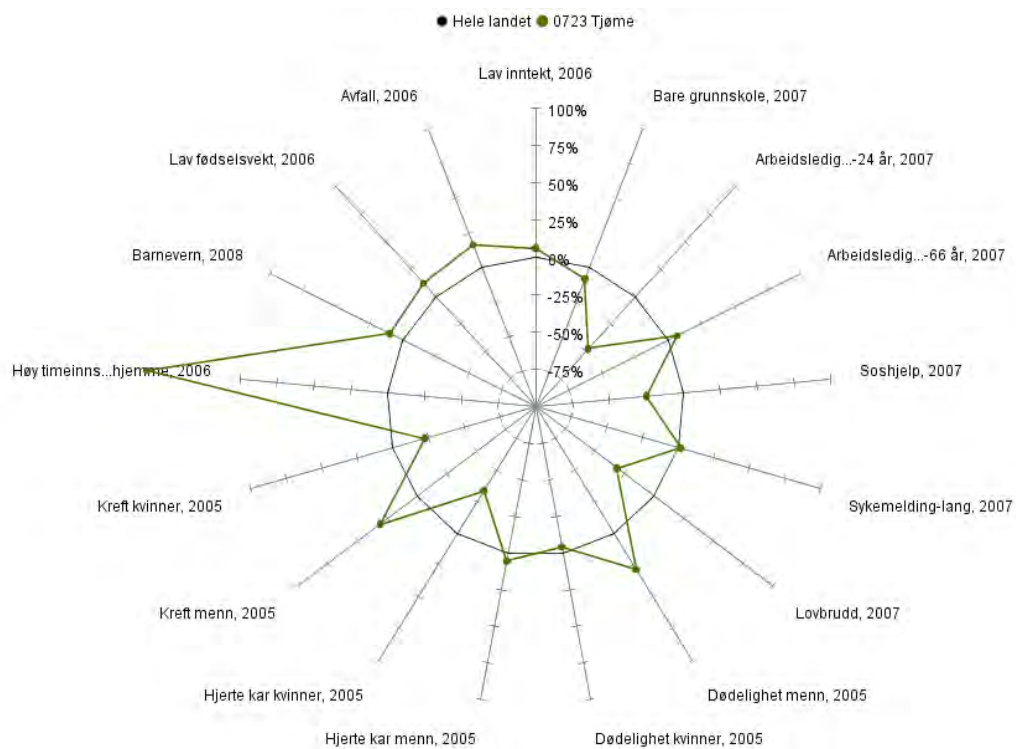

Nøtterøy

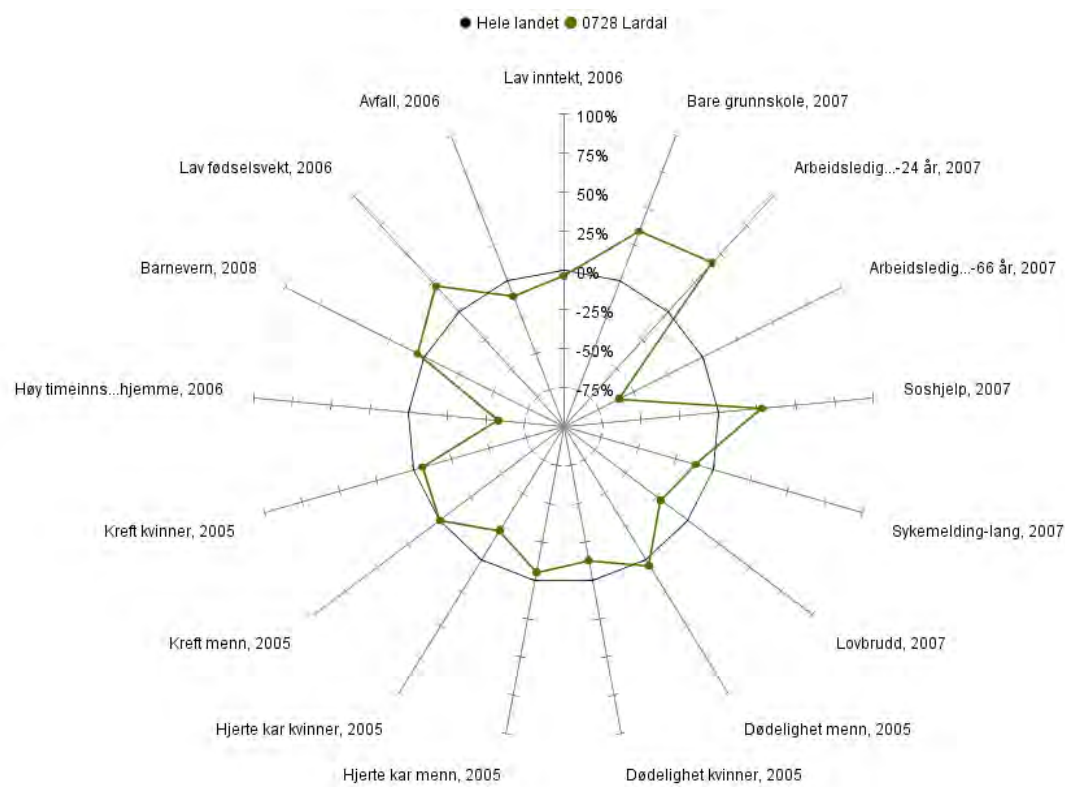

Vedlegg 2

Tjøme

Lardal

6. Oppsummering av statistikk for kommunene

Oppsummeringen nedenfor er hentet fra "Statistikk vedlegg til Helse i Plan – veilederen" Rapport 2008 levert av Næringslivsenteret i Vestfold. Den summerer imidlertid ikke alle emner som beskrives i dette vedlegget.

Horten kommune

Horten kommune har 11,1 prosent av Vestfolds befolkning. Befolkningsveksten siste seks år har vært noe lavere i Horten enn for Vestfoldgjennomsnittet, gjennomsnittlig årlig vekst siste seks år har vært 0,55 prosent mot 0,77 prosent for Vestfold. Veksten siste år var 0,3 prosent.

I Horten er det 1.977 personer med innvandringsbakgrunn, dvs. 7,9 prosent., hvorav 5,7 prosent har ikke-vestlig bakgrunn (4,6 prosent i Vestfold). Andelen under 18 år som har innvandringsbakgrunn i Horten er 18,4 prosent (Vestfold=17,6 prosent). Horten har den høyeste andelen blokkbeboere i Vestfold, med en andel av befolkningen på 17,8 prosent (Vestfold=11,8 prosent). Horten har også en noe høyere andel aleneboere enn Vestfoldsnittet.

14,1 prosent av befolkningen over 17 år har en bruttoinntekt under 100.000 kroner, og 18,5 prosent har en bruttoinntekt over 400.000 kroner. Her ligger Horten om lag på Vestfoldgjennomsnittet.

Horten har en av de høyeste andelen uføremottakere i Vestfold med 14,8 prosent av befolkningen over 18 år. (Vestfoldgjennomsnittet er 12,9 prosent, Norge=10,9 prosent). Andelen sosialhjelpsmottakere ligger på Vestfoldsnittet, dvs. 30 mottakere pr 1000 innbyggere.

Levekårsindeksen for Horten er 8,2 (Vestfold=6,9, Norge=5,5). Ved siden av Sandefjord er dette den dårligste levekårsindeksen i Vestfold i 2007.

Utdanningsnivået i Horten ligger over gjennomsnittet for Vestfold, men under landsgjennomsnittet. 24,5 prosent av befolkningen over 16 år i Horten har universitets eller høgskoleutdanning.

Det legemeldte sykefraværet i Horten er høyere enn gjennomsnittet for Vestfold og landet som helhet; 6,1 prosent mot 5,9 prosent (4.kvartal 2007).

Horten har den laveste sysselsettingsandelen i Vestfold sammen med Tjøme og Holmestrand. Sysselsettingsandel i Horten er 65,6 prosent (Vestfold=67,4 % og Norge=70 prosent). Det er 13,1 prosent av de sysselsatte som bor i Horten som pendler ut av Vestfold.

Sammen med Andebu og Stokke, har Horten kommune flest årsverk pr 1000 innbygger over 67 år i pleie og omsorgstjenestene i Vestfold.

Horten kommune ligger på Vestfold-gjennomsnittet for antall behandlede 18-åringer i tannhelsetjenesten og gjennomsnittlig tannhelse for denne gruppen. I kommunehelseprofilene skiller Horten seg negativt ut i forhold til innsatsen for hjemmeboere og for anmeldte lovbrudd.

Holmestrand kommune

I Holmestrand kommune bor 4,4 prosent av Vestfolds befolkning. Holmestrand kommune har de siste 6 år hatt en befolkningsvekst på linje med gjennomsnittet i Vestfold, dvs. 0,77 prosent i

Vedlegg 2

gjennomsnitt pr år. Holmestrand har imidlertid hatt en relativt høy vekst siste år med 1,4 prosent, og det til tross for negativt fødselsoverskudd. Det har altså vært en svært positiv innflytting til Holmestrand i 2007.

Holmestrand har en lavere andel enn Vestfoldgjennomsnittet under 15 år i sin befolkning og en noe høyere andel 55-66 åringer enn snittet. Andelen pensjonister er om lag som for Vestfoldgjennomsnittet, dvs. rett i overkant av 14 prosent. Holmestrand har en noe lavere andel innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn i sin befolkning med 4,3 prosent av befolkningen.

Det er 13 prosent som er blokkbeboere i Holmestrand (Vestfold=11,8 prosent, Norge=21,3 prosent). Andelen aleneboere er som for Vestfoldgjennomsnittet, dvs 37,9 prosent av alle husholdninger.

12,7 prosent av befolkningen over 17 år har en bruttoinntekt under 100.000 kroner, og 18,0 prosent har en bruttoinntekt over 400.000 kroner.

Holmestrand har den høyeste andelen uføremottakere i Vestfold med 15,5 prosent av befolkningen over 18 år. (Vestfoldgjennomsnittet er 12,9 prosent, Norge=10,9 prosent). Andelen sosialhjelpsmottakere ligger også veldig høyt med 35 mottakere pr 1000 innbyggere (Vestfold=30, Norge=28).

Levekårsindeksen for Holmestrand er 7,8 (Vestfold=6,9, Norge=5,5).

Utdanningsnivået i Holmestrand ligger lavere enn gjennomsnittet for Vestfold. 20,5 prosent av befolkningen over 16 år i Holmestrand har universitets- eller høyskoleutdanning (Vestfold=23 prosent, Norge 25,4 prosent).

Det legemeldte sykefraværet i Holmestrand er høyere enn gjennomsnittet for Vestfold og landet som helhet; 6,4 prosent mot 5,9 prosent (4.kvartal 2007).

Holmestrand har den laveste sysselsettingsandelen i Vestfold sammen med Tjøme og Horten. Sysselsettingsandel i Holmestrand er 65,4 prosent (Vestfold=67,4 % og Norge=70 prosent). Det er 21,8 prosent av de sysselsatte med bosted i Holmestrand som pendler ut av fylket for å komme på jobb.

Holmestrand kommune ligger på Vestfold-gjennomsnittet for antall behandlede 18-åringer i tannhelsetjenesten og gjennomsnittlig tannhelse for denne gruppen.

Bortsett fra for indikatorene arbeidsledighet og fødselsvekt scorer Holmestrand dårligere enn landsgjennomsnittet for alle andre indikatorer i kommunehelseprofilen.

Tønsberg kommune

Tønsberg kommune er den Vestfoldkommunen med høyest befolkningsvekst siste seks år. For siste år har de fremdeles en høy vekst på 2,4 prosent, men ble slått av Stokke kommune som hadde 2,9 prosent vekst fra 2007 til 2008. 40 prosent av alle som flyttet til Vestfold i 2007, flyttet til Tønsberg.

Andel barn i førskolealder: 6,79 prosent (Vestfold=6,80 prosent). Andel pensjonister: 14,54 prosent (Vestfold=14,06 prosent). Innvandrerbefolkning: 7,7 prosent (Vestfold=7,3 prosent).

Vedlegg 2

Andel av befolkningen som bor i blokk: 13,8 prosent (Vestfold 11,8 prosent) Andel aleneboere: 20,5 prosent av alle personer i Tønsberg bor alene, og 42,9 prosent av alle husholdninger er 1-personshusholdninger.

Tønsberg har den høyeste andel aleneboere i Vestfold.

Andel med bruttoinntekt under 100.000 kroner: 13,5 prosent (Vestfold=14,2 prosent).

Andel med bruttoinntekt over 500.000 kroner: 10,9 prosent (Vestfold=9,7 prosent).

Andel uføretrygdede: 11,4 prosent (Vestfold=12,9 prosent)

Antall sosialhjelpsmottakere pr 1000 innbygger: 28 (Vestfold=30, Norge=28)

Levekårsindeksen 2007: 7,2 (landet:5,5)

Andel med høyere utdanning: 28,5 prosent (Vestfold=23 prosent, Norge=25,4 prosent)

Legemeldt sykefravær: 5,3 prosent (Vestfold=5,9 prosent, Norge=6,0 prosent)

Helt arbeidsledige ved utgangen av 2007: 1,7 prosent (Vestfold=1,7 prosent)

Andel som pendler ut av Vestfold: 12,8 prosent (Vestfold=15,8 prosent)

Andel barn med barnehageplass 1-5 år: 89,5 prosent (Vestfold=84,9 prosent)

Andel av Vestfolds utslipp til luft- og klimagasser: 39,8 prosent

Tønsberg er den kommunen i Vestfold med desidert høyest utslipp til luft av klimagasser.

Tønsberg kommune ligger om lag på Vestfold-gjennomsnittet for antall behandlede 18-åringer i tannhelsetjenesten og gjennomsnittlig tannhelse for denne gruppen. I kommunebarometeret for Tønsberg skiller kommunen seg særlig ut på høy andel anmeldte lovbrudd.

Sandefjord kommune

Sandefjord er Vestfolds mest folkerike kommune, med 18,7 prosent av fylkets befolkning. Sandefjord kommune har de siste 6 år hatt en befolkningsvekst som har vært høyere enn gjennomsnittet i Vestfold, 0,94 prosent i gjennomsnitt pr år. Veksten siste år var på 1 prosent.

Sandefjord har en befolkningsandel i de ulike aldersklasser om lag på Vestfoldgjennomsnittet.

Sandefjord er den kommunen i Vestfold med høyest andel innvandrere i sin befolkning. 8,5 prosent av totalbefolkningen er innvandrere, hvorav 6,2 prosent har ikke-vestlig bakgrunn. Sandefjord har også den høyeste andelen barn med innvandringsbakgrunn, 21 prosent av barn i alderen 0-17 år har innvandringsbakgrunn.

Sammen med Horten kommune er Sandefjord kommune den kommunen med høyest andel som bor i blokk. 16,1 prosent bor i blokk mens 11,8 prosent er gjennomsnittet for Vestfold.

Vedlegg 2

15,1 prosent av personer over 17 år i Sandefjord har en bruttoinntekt under 100.000 kroner, og 19,0 prosent har en bruttoinntekt over 400.000 kroner. Begge andelene ligger over Vestfoldgjennomsnittet, noe som tyder på relativt store inntektsforskjeller i Sandefjord. Sandefjord har en andel uføremottakere på 11,9 prosent, noe som er en lavere andel uføremottakere enn Vestfoldgjennomsnittet (Vestfold= 12,9 prosent, Norge=10,9 prosent).

Andelen sosialhjelpsmottakere ligger derimot høyere enn Vestfoldsnittet med 34 mottakere pr 1000 innbyggere (Vestfold=30, Norge=28). Gjennomsnittlig utbetalt sosialstønad pr. innbygger over 16 år ligger høyest i Vestfold.

Levekårsindeksen for Sandefjord er 8,5 og den høyeste i Vestfold. (Vestfold=6,9, Norge=5,5). Det vil si at mer enn 80 prosent av kommunene i Norge scorer bedre på omfanget av sosiale problemer enn det Sandefjord gjør.

Utdanningsnivået i Sandefjord ligger lavere enn gjennomsnittet for Vestfold. 22 prosent av befolkningen over 16 år i Sandefjord har universitets- eller høgskoleutdanning (Vestfold=23 prosent, Norge 25,4 prosent).

Sandefjord har et lavere legemeldt sykefravær enn Vestfoldgjennomsnittet, med 5,5 prosent. (Vestfold=Norge=5,9, 4.kvartal 2007).

Sandefjord hadde ved utgangen av 2007 den høyeste arbeidsledigheten i fylket.

Sandefjord har en lavere sysselsettingsandel enn gjennomsnittet for Vestfold med 66 prosent (Vestfold=67,4 % og Norge=70 prosent). Det er 12 prosent av de sysselsatte med bosted i Sandefjord som pendler ut av fylket for å komme på jobb.

Sandefjord har den dårligste tannhelsen blant 18-åringer i Vestfold. Mer enn halvparten har 5 hull eller mer.

I tillegg til arbeidsledighet og sosialhjelpstilfeller, kommer Sandefjord dårligere ut enn landsgjennomsnittet for anmeldte lovbrudd i Kommunehelseprofilen.

Larvik kommune

Larvik er etter Sandefjord, Vestfolds mest folkerike kommune, med 18,4 prosent av fylkets befolkning. Larvik kommune har de siste 6 år hatt en befolkningsvekst som ligger langt under gjennomsnittet for Vestfold. Larviks gjennomsnittlige årlige vekst i denne perioden har vært 0,38 prosent mot 0,77 prosent for Vestfold. Veksten siste år har imidlertid vært 0,9 prosent (Vestfold=1,2 prosent).

Larvik har noe lavere befolkningsandel for de yngste årsklasser enn Vestfoldsnittet og de har Vestfolds høyeste andel pensjonister sammen med Lardal. Larvik har en noe høyere andel ikke-vestlig innvandring enn Vestfoldsnittet.

I Larvik bor 12,6 prosent i blokk mens 11,8 prosent er gjennomsnittet for Vestfold. 14,3 prosent av personer over 17 år i Larvik har en bruttoinntekt under 100.000 kroner, dvs at Larvik ligger på

Vedlegg 2

Vestfoldsnittet for andel med de laveste inntektene. 17 prosent har en bruttoinntekt over 400.000 kroner, noe som er litt lavere enn Vestfoldsnittet. Larvik er således en by med langt jevnere inntektsprofil enn hva for eksempel Sandefjord har.

Larvik har en andel uføremottakere på 14 prosent, noe som er høyere enn Vestfoldgjennomsnittet (Vestfold= 12,9 prosent, Norge=10,9 prosent). Andelen sosialhjelpsmottakere ligger derimot på Vestfoldsnittet med 30 mottakere pr 1000 innbyggere (Vestfold=30, Norge=28).

Levekårsindeksen for Larvik er 7,2 (Vestfold=6,9, Norge=5,5). Det er imidlertid store forskjeller i levekårsindeksen internt i Larvik kommune. Gamle Larvik har den desidert dårligste levekårsindeksen i Vestfold med 9,7. Det vil i praksis si ingen kommuner/bydeler i Norge kommer dårligere ut enn Gamle Larvik med hensyn til omfanget av sosiale problemer. Tjølling og Stavern/Brunlandnes kommer derimot bedre ut enn gjennomsnittet for Norge som er 5,5.

Utdanningsnivået i Larvik ligger lavere enn gjennomsnittet for Vestfold. 20 prosent av befolkningen over 16 år i Larvik har universitets- eller høyskoleutdanning (Vestfold=23 prosent, Norge 25,4 prosent).

Larvik har et lavere legemeldt sykefravær enn Vestfoldgjennomsnittet, med 5,5 prosent. (Vestfold=Norge=5,9, 4.kvartal 2007).

Larvik har en lavere sysselsettingsandel enn gjennomsnittet for Vestfold med 66,6 prosent (Vestfold=67,4 % og Norge=70 prosent). Det er 12,5 prosent av de sysselsatte med bosted i Larvik som pendler ut av fylket for å komme på jobb.

Larvik har en relativt dårlig tannhelse blant 18-åringene, om lag 44 prosent har 5 hull eller mer.

I forhold til Sosial- og helsedirektoratets KommuneHelseprofilen kommer Larvik positivt ut i forhold til innsats for hjemmeboere.

Svelvik kommune

Svelvik har 2,9 prosent av Vestfolds befolkning. Svelvik kommune har så å si ikke hatt noen befolkningsvekst de siste 6 år.

Svelvik har noe lavere befolkningsandel for årsklassene 0-5 år og noe høyere for 6-19 år enn Vestfoldsnittet. Andelen pensjonister er lavere enn for Vestfold som helhet, 12 prosent mot 14,1 prosent. Svelvik har en lavere andel innvandrere i sin befolkning enn gjennomsnittet i Vestfold (Svelvik=5,9 %, Vestfold=7,3 %, Norge=8,9 %).

I Svelvik bor 3,4 prosent i blokk mens 11,8 prosent er gjennomsnittet for Vestfold. 13,8 prosent av personer over 17 år i Svelvik har en bruttoinntekt under 100.000 kroner, dvs litt lavere enn Vestfoldsnittet på 14,2 prosent. 18,4 prosent av Svelviks befolkning har en bruttoinntekt over 400.000 kroner, dvs om lag som Vestfoldsnittet.

Svelvik har en andel uføremottakere på 12,9 prosent, dvs akkurat som for Vestfold som helhet (Vestfold= 12,9 prosent, Norge=10,9 prosent). Andelen sosialhjelpsmottakere ligger derimot på over Vestfoldsnittet med 35 mottakere pr 1000 innbyggere (Vestfold=30, Norge=28).

Vedlegg 2

Levekårsindeksen for Svelvik er 8 (Vestfold=6,9, Norge=5,5). Svelvik kommer etter Sandefjord og Horten dårligst ut på levekårsindeksen i Vestfold.

Utdanningsnivået i Svelvik ligger lavere enn gjennomsnittet for Vestfold. 16,9 prosent av befolkningen over 16 år i Svelvik har universitets- eller høgskoleutdanning (Vestfold=23 prosent, Norge 25,4 prosent).

Svelvik har det høyeste legemeldte sykefraværet i Vestfold med 8,1 prosent (Vestfold=Norge=5,9, 4.kvartal 2007).

Svelvik har en lavere sysselsettingsandel enn gjennomsnittet for Vestfold med 66,2 prosent (Vestfold=67,4 % og Norge=70 prosent). Det er 56,5 prosent av de sysselsatte med bosted i Svelvik som pendler ut av fylket for å komme på jobb. Dette er den høyeste pendlingstakten i fylket, noe som ikke er unaturlig med hensyn til den geografiske nærheten til Drammen.

Svelvik har en av de beste tannhelsestatus for 18-åringene i fylket, under 25 prosent av 18-åringene har 5 hull eller mer.

I forhold til Sosial- og helsedirektoratets KommuneHelseprofilen kommer Svelvik dårlig ut i forhold til landsgjennomsnittet for alle indikatorer bortsett fra anmeldte lovbrudd og arbeidsledighet hvor Svelvik kommer godt ut.

Sande kommune

Sande har 3,5 prosent av Vestfolds befolkning. Sande kommune har hatt en befolkningsvekst de siste 6 år som ligger over gjennomsnittet for Vestfold. Siste år hadde Sande 2,2 prosent vekst i sin befolkning, mot 1,2 prosent for Vestfold.

Sande kommune har den høyeste andel barn 0-5 år i sin befolkning, 8 prosent mot Vestfold=6,8 prosent og Norge=7,4 prosent. Andelen 20-66 år er imidlertid den laveste i fylket etter Nøtterøy. Pensjonistandelen i Sande er 12,5 prosent mot 14,1 i Vestfold som helhet.

I Sande bor 4,8 prosent i blokk mens 11,8 prosent er gjennomsnittet for Vestfold.

13,2 prosent av personer over 17 år i Sande har en bruttoinntekt under 100.000 kroner, dvs. litt lavere enn Vestfoldsnittet på 14,2 prosent. 19,9 prosent av Sandes befolkning har en bruttoinntekt over 400.000 kroner, dvs. noe høyere enn Vestfoldsnittet.

Sande har en andel uføremottakere på 11,9 prosent, dvs. lavere enn Vestfold som helhet (Vestfold=12,9 prosent, Norge=10,9 prosent). Andelen sosialhjelpsmottakere ligger også langt under gjennomsnittet for Vestfold 23 mottakere pr 1000 innbyggere (Vestfold=30, Norge=28).

Levekårsindeksen for Sande er 5,3 (Vestfold=6,9, Norge=5,5). Sande kommer best ut av kommunene i Vestfold når det gjelder levekårsindeksen.

Utdanningsnivået i Sande ligger lavere enn gjennomsnittet for Vestfold. 18,7 prosent av befolkningen over 16 år i Sande har universitets- eller høgskoleutdanning (Vestfold=23 prosent, Norge 25,4 prosent).

Vedlegg 2

Sande har et legemeldt sykefravær på 7,2 prosent (Vestfold=Norge=5,9, 4.kvartal 2007).

Sande har en høyere sysselsettingsgrad enn gjennomsnittet for Vestfold med 69,5 prosent (Vestfold=67,4 % og Norge=70 prosent). Det er 55 prosent av de sysselsatte med bosted i Sande som pendler ut av fylket for å komme på jobb. Dette er ved siden av Svelvik den høyeste pendlingstakten i fylket, noe som ikke er unaturlig med hensyn til den geografiske nærheten til Drammen.

Om lag 33 prosent av 18-åringene i Sande har 5 hull eller mer, noe som er en noe bedre tannstatus for denne aldersgruppen enn gjennomsnittet i Vestfold.

I forhold til Sosial- og helsedirektoratets KommuneHelseprofiler kommer Sande svært godt ut på de fleste indikatorer, bortsett fra en noe høyere langtids sykemeldte enn landsgjennomsnittet.

Hof kommune

Hof har 1,4 prosent av Vestfolds befolkning. Hof kommune har hatt en svært beskjeden befolkningsvekst de siste 6 år på 0,18 prosent i gjennomsnitt pr år. Siste år hadde Hof en negativ vekst, dvs en befolkningsnedgang, på 1,1 prosent. Ved siden av Lardal var Hof den eneste Vestfoldkommunen med negativ vekst siste år.

Hof kommune har en relativt ung befolkning, 26,7 prosent er under 20 år mot 25,8 prosent på landsbasis. Pensjonistandelen i Hof er 12,9 prosent mot 14,1 i Vestfold som helhet. Hof og Lardal har Vestfolds laveste andel innvandrere.

I Hof bor 1,1 prosent i blokk mens 11,8 prosent er gjennomsnittet for Vestfold. 12,9 prosent av personer over 17 år i Hof har en bruttoinntekt under 100.000 kroner, dvs litt lavere enn Vestfoldsnittet på 14,2 prosent. 17,3 prosent av Hofs befolkning har en bruttoinntekt over 400.000 kroner, også noe lavere enn Vestfoldsnittet. Det er således en jevnere inntekstfordeling i Hof enn gjennomsnittlig fordeling i Vestfold.

Hof har en andel uføremottakere på 14,6 prosent, dvs en av de høyeste andelene i Vestfold (Vestfold= 12,9 prosent, Norge=10,9 prosent). Andelen sosialhjelpsmottakere ligger derimot under gjennomsnittet for Vestfold med 26 mottakere pr 1000 innbyggere (Vestfold=30, Norge=28).

Levekårsindeksen for Hof er 6,7 (Vestfold=6,9, Norge=5,5).

Utdanningsnivået i Hof ligger lavere enn gjennomsnittet for Vestfold. 18,8 prosent av befolkningen over 16 år i Hof har universitets- eller høgskoleutdanning (Vestfold=23 prosent, Norge 25,4 prosent).

Hof har et legemeldt sykefravær på 6,5 prosent (Vestfold=Norge=5,9, 4.kvartal 2007).

Hof har en høyere sysselsettingsgrad enn gjennomsnittet for Vestfold med 68,6 prosent (Vestfold=67,4 % og Norge=70 prosent). Det er 25 prosent av de sysselsatte med bosted i Hof som pendler ut av fylket for å komme på jobb. Om lag 40 prosent av pendlerne jobber i Kongsberg og Drammen.

Om lag hver tredje 18-åring i Hof har 5 hull eller mer, noe som er noe bedre tannstatus for denne aldersgruppen enn gjennomsnittet i Vestfold.

Vedlegg 2

I forhold til Sosial- og helsedirektoratets Kommunehelseprofiler kommer Hof dårligere ut enn landsgjennomsnittet for blant annet grunnskoleindikatorerne og barnevernstiltak.

Re kommune

Re har 3,7 prosent av Vestfolds befolkning. Re kommune har hatt en befolkningsvekst de siste 6 år som ligger noe under gjennomsnittet for Vestfold (0,55 prosent i Re mot Vestfold 0,77 prosent). Siste år hadde Re en høyere vekst enn Vestfoldgjennomsnittet, 1,5 prosent i Re mot 1,2 for Vestfold som helhet.

Re har en ung befolkning, sammen med Stokke har Re den laveste pensjonistandelen i Vestfold. Andelen under 20 år er i Re 28,1 prosent mot 25,8 prosent for landsgjennomsnittet.

I Re bor 3,2 prosent i blokk mens 11,8 prosent er gjennomsnittet for Vestfold.

12,5 prosent av personer over 17 år i Re har en bruttoinntekt under 100.000 kroner, dvs. under Vestfoldsnittet på 14,2 prosent. 17,8 prosent av Res befolkning har en bruttoinntekt over 400.000 kroner, dvs. noe lavere enn Vestfoldsnittet på 18,8 prosent.

Re har en andel uføremottakere på 13,6 prosent, dvs. høyere enn Vestfold som helhet (Vestfold=12,9 prosent, Norge=10,9 prosent). Andelen sosialhjelpsmottakere ligger også over gjennomsnittet for Vestfold 32 mottakere pr 1000 innbyggere (Vestfold=30, Norge=28).

Levekårsindeksen for Re er 5,5 for 2007 (Vestfold=6,9, Norge=5,5). Etter Sande kommune kommer Re best ut på denne indeksen for Vestfold.

Utdanningsnivået i Re ligger lavere enn gjennomsnittet for Vestfold. 18,3 prosent av befolkningen over 16 år i Re har universitets- eller høyskoleutdanning (Vestfold=23 prosent, Norge 25,4 prosent).

Re har et legemeldt sykefravær på 6,1 prosent (Vestfold=Norge=5,9, 4.kvartal 2007).

Re har den høyeste sysselsettingsgraden i Vestfold med 73,5 prosent (Vestfold=67,4 % og Norge=70 prosent). Det er 10 prosent av de sysselsatte med bosted i Re som pendler ut av fylket for å komme på jobb.

Re har en av de beste tannhelsestatusene for 18-åringer i Vestfold.

I forhold til Sosial- og helsedirektoratets Kommunehelseprofiler er barnevernstiltak det området Re skilte seg mest negativt ut på i 2006 i forhold til landsgjennomsnittet.

Andebu kommune

Andebu har 2,3 prosent av Vestfolds befolkning. Andebu kommune har hatt en relativt høy befolkningsvekst de siste 6 år med 1,22 prosent gjennomsnittlig årlig vekst, mot 0,77 prosent årlig vekst for Vestfold som helhet. Siste år hadde imidlertid Andebu en lavere vekst enn Vestfoldgjennomsnittet, 0,8 prosent mot 1,2 prosent. Andebu har sammen med Sande den høyeste andelen barn i alderen 0-5 år. Pensjonistandelen i Andebu er 11,6 prosent mot 14,1 i Vestfold som helhet.

Vedlegg 2

Andebu har den laveste andelen blokkbeboere av alle i Vestfold, den er 0,2 prosent, mens 11,8 prosent er gjennomsnittet for Vestfold.

12,5 prosent av personer over 17 år i Andebu har en bruttoinntekt under 100.000 kroner, dvs. lavere andel enn Vestfoldsnittet på 14,2 prosent. 16,5 prosent av Andebus befolkning har en bruttoinntekt over 400.000 kroner, det er også en lavere andel enn Vestfoldgjennomsnittet. Ved siden av Lardal, er Andebu den kommunen med lavest andel i høyinnteksgruppen.

Andebu har sammen med Holmestrand, den høyeste andelen uføremottakere i Vestfold med 15,3 prosent av befolkningen fra 18 år og over som er mottaker av uføretrygd (Vestfold= 12,9 prosent, Norge=10,9 prosent). Andelen sosialhjelpsmottakere ligger derimot langt under gjennomsnittet for Vestfold 22 mottakere pr 1000 innbyggere (Vestfold=30, Norge=28).

Levekårsindeksen for Andebu er 5,7 (Vestfold=6,9, Norge=5,5).

Andebu har den laveste andelen universitets- og høyskoleutdannede i Vestfold. 14,1 prosent av befolkningen over 16 år i Andebu har universitets- eller høyskoleutdanning (Vestfold=23 prosent, Norge 25,4 prosent).

Andebu har et legemeldt sykefravær på 6,5 prosent (Vestfold=Norge=5,9, 4.kvartal 2007).

Andebu har en høyere sysselsettingsgrad enn gjennomsnittet for Vestfold med 70,8 prosent (Vestfold=67,4 % og Norge=70 prosent). Det er 9,6 prosent av de sysselsatte med bosted i Andebu som pendler ut av fylket for å komme på jobb (Vestfold=15,8 prosent). Andebu har en relativt dårlig tannstatus blant 18-åringer, hele 44 prosent har 5 hull eller mer.

I forhold til Sosial- og helsedirektoratets Kommunehelseprofilen scorer Andebu relativt dårligst på innsats for hjemmeboere

Stokke kommune

Stokke har 4,7 prosent av Vestfolds befolkning. Stokke kommune har hatt en befolkningsvekst de siste 6 år på 1,22 prosent i gjennomsnitt pr år (Vestfold=0,77 prosent). Siste år var Stokke vekstvinneren i Vestfold med 2,9 prosent vekst i sin befolkning, mot 1,2 prosent for Vestfold. I Stokke kommune er 27,3 prosent av befolkningen under 20 år mens bare 25,8 prosent av befolkningen er under 20 år på landsbasis. Stokke har den laveste pensjonistandelen i Vestfold.

I Stokke bor 7,4 prosent i blokk mens 11,8 prosent er gjennomsnittet for Vestfold.

14,5 prosent av personer over 17 år i Stokke har en bruttoinntekt under 100.000 kroner, dvs om lag som Vestfoldgjennomsnittet. Stokke ligger også på Vestfoldgjennomsnittet for andelen som har bruttoinntekt over 400.000 kroner.

Stokke har en uføreandel på 12,6 prosent, dvs. om lag som for Vestfold som helhet (Vestfold= 12,9 prosent, Norge=10,9 prosent). Andelen sosialhjelpsmottakere ligger også på gjennomsnittet for Vestfold med 29 mottakere pr 1000 innbyggere (Vestfold=30, Norge=28).

Levekårsindeksen for Stokke er 7,3 (Vestfold=6,9, Norge=5,5).

Vedlegg 2

Utdanningsnivået i Stokke ligger lavere enn gjennomsnittet for Vestfold. 21,5 prosent av befolkningen over 16 år i Stokke har universitets- eller høyskoleutdanning (Vestfold=23 prosent, Norge 25,4 prosent).

Stokke har et legemeldt sykefravær på 6,0 prosent (Vestfold=Norge=5,9, 4.kvartal 2007).

Stokke har en høyere sysselsettingsgrad enn gjennomsnittet for Vestfold med 70,8 prosent (Vestfold=67,4 % og Norge=70 prosent). Det er 9,8 prosent av de sysselsatte med bosted i Stokke som pendler ut av fylket for å komme på jobb.

Om lag 30 prosent av 18-åringene i Stokke har 5 hull eller mer, noe som er en noe bedre tannstatus for denne aldersgruppen enn gjennomsnittet i Vestfold.

I forhold til Sosial- og helsedirektoratets KommuneHelseprofilen kommer Stokke godt ut på de fleste indikatorer, men scorer blant annet dårlig på innsats for hjemmeboere.

Nøtterøy kommune

Nøtterøy har 9 prosent av Vestfolds befolkning. Nøtterøy kommune har hatt en befolkningsvekst de siste 6 år som ligger under gjennomsnittet for Vestfold, 0,52 vekst i gjennomsnitt pr år mot 0,77 for Vestfold i samme periode. Siste år hadde Nøtterøy også en vekst på 0,5 prosent, mot 1,2 prosent for Vestfold.

Nøtterøy kommune har den laveste andelen 20-66 år i fylket. Pensjonistandelen i Nøtterøy er 14,9 prosent mot 14,1 i Vestfold som helhet. Andelen ikke-vestlige innvandrere på Nøtterøy er høyere enn Vestfoldsnittet, 5,1 prosent av befolkningen på Nøtterøy er ikke vestlige innvandrere (Vestfold=4,6 prosent). Om lag 20 prosent av barn under 18 år på Nøtterøy har innvandrerbakgrunn (Vestfold=17,6 prosent)

På Nøtterøy bor 7,1 prosent i blokk mens 11,8 prosent er gjennomsnittet for Vestfold.

15,4 prosent av personer over 17 år på Nøtterøy har en bruttoinntekt under 100.000 kroner, dette er den høyeste andelen med lav inntekt i Vestfold. Nøtterøy har også den høyeste andelen som har en inntekt over 400.000 kroner. Nøtterøy fremstår således som den kommunen med størst inntektsforskjeller i Vestfold.

Nøtterøy har den laveste andel uføremottakere i Vestfold på 10,7 prosent (Vestfold= 12,9 prosent, Norge=10,9 prosent). Andelen sosialhjelpsmottakere ligger også under gjennomsnittet for Vestfold med 28 mottakere pr 1000 innbyggere (Vestfold=30, Norge=28).

Levekårsindeksen for Nøtterøy er 6,2 (Vestfold=6,9, Norge=5,5).

Utdanningsnivået på Nøtterøy er det høyeste i Vestfold og det ligger også over landsgjennomsnittet. 29,1 prosent av befolkningen over 16 år på Nøtterøy har universitets eller høyskoleutdanning (Vestfold=23 prosent, Norge 25,4 prosent).

Nøtterøy har et legemeldt sykefravær på 5,3 prosent (Vestfold=Norge=5,9, 4.kvartal 2007).

Vedlegg 2

Nøtterøy har en sysselsettingsgrad på linje med gjennomsnittet for Vestfold med 67,5 prosent (Vestfold=67,4 % og Norge=70 prosent). Det er 13,4 prosent av de sysselsatte med bosted på Nøtterøy som pendler ut av fylket for å komme på jobb.

Om lag 40 prosent av 18-åringene på Nøtterøy har 5 hull eller mer, noe som indikerer en dårligere tannstatus for denne aldersgruppen enn gjennomsnittet i Vestfold.

I forhold til Sosial- og helsedirektoratets Kommunehelseprofilen kommer Nøtterøy godt ut på de fleste indikatorer, men scorer blant annet dårlig på innsats for hjemmeboere.

Tjøme kommune

Tjøme har 2 prosent av Vestfolds befolkning. Tjøme kommune har så å si ikke hatt befolkningsvekst de siste 6 år, kun en årlig gjennomsnittlig vekst på 0,04 prosent mot 0,77 for Vestfold som helhet. Siste år hadde imidlertid Tjøme en vekst på 1,2 prosent vekst i sin befolkning, som er identisk med Vestfoldgjennomsnittet. Tjøme har den laveste andelen barn under skolepliktig alder i Vestfold. Kun 5,1 prosent er under 6 år (Vestfold=6,8, Norge=7,4 prosent). Tjøme har imidlertid en av de høyeste

andelene barn og unge i alderen 6-19 år i Vestfold. Pensjonistandelen på Tjøme er 14,4 prosent mot 14,1 i Vestfold som helhet. Tjøme har en lav andel ikke-vestlige innvandrere, kun 2,6 prosent av befolkningen.

På Tjøme bor 0,4 prosent i blokk mens 11,8 prosent er gjennomsnittet for Vestfold.

15,1 prosent av personer over 17 år har en bruttoinntekt under 100.000 kroner, som er høyere enn Vestfoldsnittet på 14,2 prosent. 19,4 prosent av befolkning har en bruttoinntekt over 400.000 kroner, dvs. høyere enn Vestfoldsnittet. Tjøme har således liknende inntektsprofil som befolkningen på Nøtterøy har, men ikke riktig så store forskjeller.

Tjøme har en andel uføremottakere på 13,1 prosent, dvs. høyere enn Vestfold som helhet (Vestfold=12,9 prosent, Norge=10,9 prosent). Andelen sosialhjelpsmottakere ligger derimot langt under gjennomsnittet for Vestfold med 23 mottakere pr 1000 innbyggere (Vestfold=30, Norge=28).

Levekårsindeksen for Tjøme er 6,3 (Vestfold=6,9, Norge=5,5).

Utdanningsnivået på Tjøme er høyt og ligger over landsgjennomsnittet. 27 prosent av befolkningen over 16 år på Tjøme har universitets- eller høyskoleutdanning (Vestfold=23 prosent, Norge 25,4 prosent).

Tjøme har et legemeldt sykefravær på 6,5 prosent (Vestfold=Norge=5,9, 4.kvartal 2007). Tjøme har en lavere andel sysselsatte enn Vestfoldsnittet med 64,7 prosent (Vestfold=67,4 % og Norge=70 prosent). Det er 13,3 prosent av de sysselsatte med bosted på Tjøme som pendler ut av fylket for å komme på jobb.

Tjøme har en tannstatus for 18-åringer som er om lag som gjennomsnittet i Vestfold.

I forhold til Sosial- og helsedirektoratets Kommunehelseprofilen har Tjøme spesielt stort avvik fra landsgjennomsnittet når det gjelder barnevernstiltak.

Lardal kommune

Lardal er Vestfolds minste kommune med 1,1 prosent av fylkets befolkning. Lardal er den eneste kommunen i Vestfold med negativ gjennomsnittlig årlig vekst siste 6 år. Siste året var den negative veksten 1,5 prosent, mens Vestfold som helhet vokste med 1,2 prosent. Lardal kommune har den høyeste pensjonistandelen i fylket, 16 prosent av befolkningen er over 67 år. Lardal har en lavere andel barn og unge enn Vestfoldsnittet, men om lag lik andel 20-66 år. Lardal har den laveste andelen ikke-vestlige innvandrere i sin befolkning med 2,3 prosent (Vestfold=4,6 prosent, Norge=6,6 prosent).

I Lardal bor 2,1 prosent i blokk mens 11,8 prosent er gjennomsnittet for Vestfold.

13,7 prosent av personer over 17 år i Lardal har en bruttoinntekt under 100.000 kroner, dvs. litt lavere enn Vestfoldsnittet på 14,2 prosent. 15,1 prosent av Lardals befolkning har en bruttoinntekt over 400.000 kroner, også lavere enn Vestfoldsnittet. Det er således en jevnere inntektsfordeling i Lardal enn for Vestfoldsnittet.

Lardal har en andel uføremottakere på 14,1 prosent, dvs. høyere enn Vestfold som helhet (Vestfold=12,9 prosent, Norge=10,9 prosent). Andelen sosialhjelpsmottakere ligger også høyt og over gjennomsnittet for Vestfold med 31 mottakere pr 1000 innbyggere (Vestfold=30, Norge=28).

Levekårsindeksen for Lardal er 6,0 (Vestfold=6,9, Norge=5,5).

Utdanningsnivået i Lardal er av de laveste i Vestfold. 14,4 prosent av befolkningen over 16 år i Lardal har universitets- eller høyskoleutdanning (Vestfold=23 prosent, Norge 25,4 prosent).

Lardal har et legemeldt sykefraværet i Vestfold på 5,6 prosent (Vestfold=Norge=5,9, 4.kvartal 2007).

Lardal har en høyere sysselsettingsgrad enn gjennomsnittet for Vestfold med 70,9 prosent (Vestfold=67,4 % og Norge=70 prosent). Det er 23,4 prosent av de sysselsatte med bosted i Lardal som pendler ut av fylket for å komme på jobb.

Lardal har en tannstatus for 18-åringer som er noe dårligere enn gjennomsnittet i Vestfold. I forhold til Sosial- og helsedirektoratets Kommunehelseprofilen kommer Lardal godt ut på de fleste indikatorer, bortsett fra en noe dårligere score for grunnskoleindikatoren.

7. Utdanning og forskning

Det er mange ulike måter å måle kompetansen i et område på, og utdanningslengde er ett. I en slik sammenlikning kommer Vestfold dårlig ut i forhold til landsgjennomsnittet. Det er imidlertid store forskjeller mellom kommunene, og Tjøme, Nøtterøy og Tønsberg ligger over landsgjennomsnittet for andelen i befolkningen som har høyere utdanning.

Tabellen under viser hvor stor andel som har høyere utdanning i Vestfold 2008 (landsgjennomsnitt i parentes), prosent. <http://www.nifustep.no/>

Høyskole og
universitetsutdanning, *kort*

Høyskole- og
universitetsutdanning, *lang*

Vedlegg 2

Kvinner	22,2 (23.6)	3.0 (4.9)
Menn	17,1 (17,0)	6.0 (7.9)
TOTALT	19,7 (20.3)	4,5 (6,4)

Kilde SSB 2008

Fra *Gjemmemføringsprosjektet 2006-2011: Vi følger et årskull* viser det seg at i skoleåret 2006/2007 søkte 99.5% av Vestfolds ungdomskoleelever videregående opplæring og 98% begynte ved skolestart. (www.vfk.no) I oktober 2008 viser tabellen under status for årskullet to år etter ungdomskolen.

Status gjennomføring juni 2008	Prosent
Gjennomført vg1 og vg2 m bestått i alle fag	64.9
Alternativ opplæring med IOP	0.8
Ungdom i lære	1.7
"I rute" pr juni 2008 – normert progresjon	67.3
Fullført vg2 – m. ett el. Fl. Stryk/mangler fag	17.4
Etter vg1 m bestått resultat	3.8
Fullført vg1 – m. ett el. Fl. Stryk/mangler fag	2.2
I opplæring med forsinket/ikke bestått	23.4
Utenfor opplæring	9.3
Sum	100 (N=2816)

Nærmere 60% av elevene som sluttet første året i videregående opplæring, enten for å begynne på nytt eller forta omvalg, sluttet også andre året.

Vedlegg 2

NIFU STEP har på oppdrag fra 7 fylkeskommuner på Østlandet fulgt et årskull ut av ungdomsskolen og videre inn i, gjennom og ut av videregående opplæring fra våren 2002 til høsten 2007. Der fremgår det at 18,5 prosent sluttet før de var ferdige i Vestfold, tilsvarende tall for alle 7 fylker var 14,8 prosent.

Tabellen under viser andel av de som startet videregående utdanning i år 2000.

Prosent	Vestfold		Norge	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Avbrudd totalt	32.8	22	31.1	21.1
Av dette:				
Avbrudd fra allmennfag	9.8	6.3	8.8	6.6
Avbrudd fra yrkesfag	23	15.7	22.3	14.5
Fullført på normalt tid	45.6	62.1	49.1	63.6
Fullført på mer enn normalt tid	14.7	10.4	12.7	10.2
Fortsatt i vg.utd	6.8	5.4	7	5.1

8. Arbeid og næring

22 prosent av de sysselsatte i Vestfold jobber innen helse og sosial. Nesten 18 prosent jobber innenfor varehandel

Tabellen under viser en oversikt over arbeidslivsrelaterte tall for Vestfold og for hele landet i 2008.

	Vestfold	Norge
Arbeidsstyrke i % (alle)	70,9	73,9
Menn	72.5	77.1
Kvinne	69.3	72.5
Sysselsatte i % (alle)	68,4	70,3
Menn	69.7	72,8
Kvinner	67,0	67,6
*Helt arbeidsledige	3,0	2,6

* I prosent av hele arbeidsstyrken

Kilde: SSB 2008, NAV november 2009

Vedlegg 2

Nærmere 33.500 bedrifter fra Vestfold er registrert i Brønnøysundregistrene. Av disse kommer mer enn 60 % fra enten Tønsberg, Sandefjord eller Larvik.

Tabellen under viser forventet etterspørsel etter arbeidskraft 2009

Næringer	2008		2009, progn. fra nov.08		2009, progn. fra feb.09	
	I alt	I alt	Vekst	I alt	Vekst	
Primærnæring	845	845	0,0 %	845	0,0 %	
Bergverk og utvinning	390	371	-5,0 %	312	-20,0 %	
Industri	13383	13155	-1,7 %	12446	-7,0 %	
Kraft- og vannforsyning	333	333	0,0 %	333	0,0 %	
Bygg- og anlegg	6738	6401	-5,0 %	6064	-10,0 %	
Vareh.repr. av kjøretøyer	15043	14742	-2,0 %	14592	-3,0 %	
Hotell og restaurant	2298	2183	-5,0 %	2183	-5,0 %	
Transport	4086	4004	-2,0 %	3923	-4,0 %	
Kommunikasjon	1329	1342	1,0 %	1329	0,0 %	
Finans/Tjenesteyting	1050	1050	0,0 %	1008	-4,0 %	
Eiendomsdr/forr.m.tj.yt/utleiev	7440	7440	0,0 %	7217	-3,0 %	
Offentlig forvaltning	5259	5154	-2,0 %	5154	-2,0 %	
Undervisning	7836	7680	-2,0 %	7680	-2,0 %	
Helse og sosial	19919	20119	1,0 %	20119	1,0 %	
Andre sos. og pers. tjenester	2694	2614	-3,0 %	2614	-3,0 %	
Arbeidstakere i alt	88644	87432	-1,4 %	85817	-3,2 %	
Selvstendige	15225	15225	0,0 %	15225	0,0 %	
Sum	103869	102657	-1,2 %	101042	-2,7 %	

Næringslivet i Vestfold gjør det godt på alle indikatorene i næringslivsindeksen. Mange lønnsomme foretak, høy andel vekstforetak og mange nyetableringer plasserer regionen i toppsjiktet. 73,9 prosent av bedriftene i regionen leverte positivt resultat i 2005. Vestfold er dermed nest beste region med hensyn til lønnsomhet, bak Rogaland. 56,2 prosent av bedriftene i regionen hadde realvekst i 2005. Andelen nyetableringer i regionen var over landsgjennomsnittet. Andelen skattefunnprosjekter i regionen var 2,5 prosent, det vil si litt under landsgjennomsnittet (forskning og utvikling) (<http://helenorge.nho.no/Vestfold.pdf>)

9. NAV

Statistikk fra NAV viser at Vestfold ligger høyt på uføre og sosialhjelpsutbetalinger. Om lag 13% (18633 personer) av Vestfolds befolkning (mellom 18-67 år) mottar uføreytelser (april 2009). 4.6% (5611 personer) er registrert med nedsatt arbeidsevne. 1.8% (2660 personer) er mottakere av rehabiliteringspenger. 3.2% (3907 personer) er helt ledige. 1.3% (1605 personer) er delvis ledige og 0.8% (944 personer) er ordinære tiltaksdeltakere. Det legemeldte sykefraværet er på 5.9% og 5978 personer er sosialhjelpmottakere.

Totale utbetalinger til uføreytelser i 2006 var 48 milliarder kroner. I Vestfold ble det utbetalt 2,7 milliarder (dvs 5,6 %). Tilsvarende tall for sosialhjelpsutbetalinger var 4,8 milliarder kroner for hele landet og 252 millioner kroner for Vestfold (dvs 5,2 %). Av de som mottar uføreytelser er omlag 59 prosent kvinner. Det er imidlertid flere menn (91 %) enn kvinner (87 %) som mottar en varig uførestønad.

Tabellen under viser antall mottakere av uføreytelser i Vestfold fordelt på alder (prosent).

Alder	30.09.09	30.09.08
18-29 år	3	3
30-39 år	8	8
40-44 år	8	8
45-49 år	10	11
50-54 år	14	15
55-59 år	18	19
60-64 år	27	27
65-67 år	11	10
Totalt	100	100
N	18602	18505

Tabellen under viser arbeidssøkere registrert ved NAV i Vestfold ved utgangen av oktober 2009

I alt	Denne måned	I % av arb.styrken
1 Helt ledige	3 762	3,1
2 Delvis ledige	1 793	1,5
3 Ordinære tiltaksdeltakere	1 110	0,9
4 Andre arbeidssøkere1)	245	0,2
5 Nedsatt arbeidsevne	6 026	5,0

Vedlegg 2

Totalt	12 936	10,7
--------	--------	------

Legemeldt sykefravær fordelt på sektor i Vestfold (prosent)

	1. kvartal 2009	1. kvartal 2008
Statlig forvaltning	5.6	5.9
Kommunal forvaltning	7.9	7.7
Fylkeskom. Forvaltning	6.1	6.4
Priv.sektor, off.næringsvirk.	6.0	5.5
Annet	5.3	6.3
Vestfold	6.3	5.9
Hele landet	6.4	

Legemeldt sykefravær fordelt på diagnoser i Vestfold (prosent)

	1. kvartal 2009	1. kvartal 2008
Allmenne og uspesifiserte lidelser	5.8	6.5
Sykdommer i fordøyelsesorganene 4,7 % 5,3 %	4.7	5.3
Sykdommer i hjerte/kar-systemet	5.3	4.6
Muskel/skjelett – lidelser	37.4	36.6
Sykdommer i nervesystemet	4.1	4.4
Psykiske lidelser 20,2 % 20,2 %	20.2	20.2
Sykdommer i luftveiene 8,7 % 8,2 %	8.7	8.2
Svangerskap sykdommer 5,3 % 5,3 %	5.3	5.3
Annet	8.6	8.9
Sum	100	100

NAV's bedriftundersøkelse i 2009 viser at det i Vestfold er en sterk reduksjon i forventet etterspørsel etter arbeidskraft innen samtlige næringer med unntak av primærnæringene.

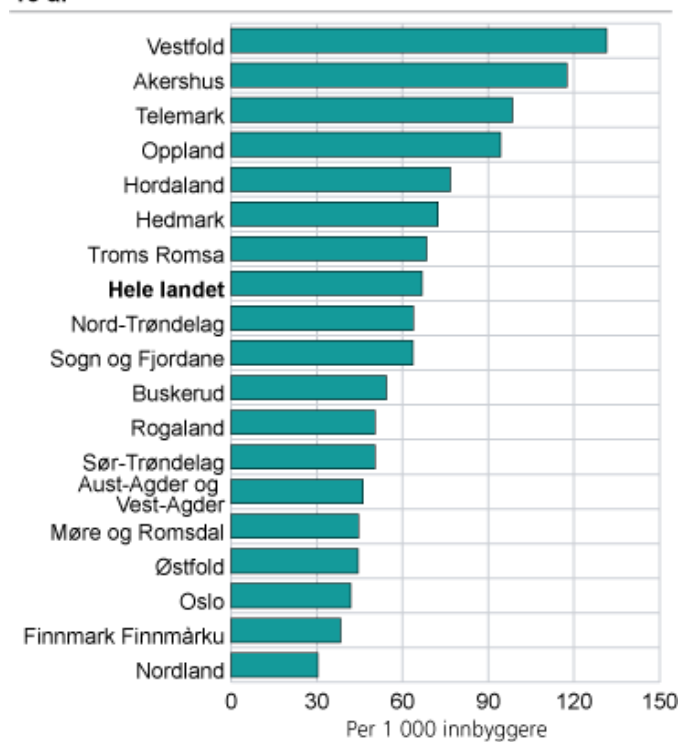
Størst forventet reduksjon fra 2008 er det innenfor varehandel/hotell/restaurant med ca 1100 stillinger (en halvering fra fjorårets bedriftsundersøkelse). Det er også forventet stor reduksjon innen offentlig og privat tjenesteyting, finans/eiendomsdrift/forretningsmessig tjenesteyting, bygg og anlegg og for industrien. Den største forventede prosentvise reduksjonen er innen transport og kommunikasjon med 65 prosent.

I forhold til næringenes størrelser er den høyeste etterspørselen innen primærnæringene. Her forventes det en etterspørsel på 60 % av samlet antall arbeidstakere i næringen. Etter primærnæringene kommer finans, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting med en samlet etterspørsel på 14 % i forhold til antall ansatte. Gjennomsnittet for samtlige næringer er 7 %.

10. Politietaten

Forenklete forelegg for forseelser mot veitrafikkloven, etter gjerningssted. 2007. Per 1 000 innbyggere over 15 år

Oversikten viser områder med flest forenklet forelegg i forhold til innbyggerne i dette området. Vestfold har E18 som gjennomfartsåre og har derfor et høyt tall fordi trafikken er stor i forhold til innbyggertallet i distriktet.

Ungdomskriminalitet

(kilde: Kriminalitet og skjevutvikling blant barn og unge i Vestfold). Når det gjelder antall forhold med registrerte mistenkte, siktede eller domfelte ungdommer under 18 år i Vestfold politidistrikt var antallet 1564 i 2004, og 1363 i 2008. Antall straffesaker viser også en nedgang fra 1482 i 2004 til 1259 i 2008.

Tabellen under viser at prosentandel av antall personer under 18 år mistenkt, siktet eller domfelt har holdt seg forholdsvis stabil.

	2004	2008
Under 15 år	29	27
15 år	17	18
16 år	26	25
17 år	28	30

Vedlegg 2

Antall registrerte forhold totalt fra 2004-2008 med registrerte mistenkte, siktede og domfelte under 18 år, fordelt på driftsenhet.

	Antall
Tønsberg	1910
Sandefjord	1794
Larvik	1457
Horten	1139
Indre Vestfold	390
Holmestrand	284
Stokke	253
Horten	136

Av de registrerte gjerningspersoner var det i løpet av 5 års perioden 22% kvinner og 78% menn. Til sammen hadde de 41 forskjellige statsborgerskap, og enkelte hadde norsk statsborgerskap og utenlandsk fødeland.

34 prosent av disse ungdommene ble i løpet av 2008 anmeldt for flere enn ett forhold. 64 % av ungdommene ble anmeldt for ett straffbart forhold. Dette er

omtrent samme prosentandelen som i 2007. Det ble registrert 22 ungdommer under 18 år med 10 eller flere forhold i løpet av 2008, hvor den mest aktive var anmeldt for 38 forskjellige forhold. De hyppigst registrerte statistikkgruppene for jenter under 18 år i 2008 var i synkende rekkefølge naskeri fra butikk, narkotika (Legemiddeloven og strl §

162, 1. ledd), legemsfornærmelse, og trusler. De hyppigste lovbruddene for gutter under 18 år i 2008 var i synkende rekkefølge narkotika (Legemiddeloven og Strl § 162, 1. ledd), legemsfornærmelser, skadeverk ved graffiti, og naskeri fra butikk.

Utsatthet for vold – aldersgruppen 15-16 år – ungdomsundersøkelsen (www.fhi.no) viser at 21% av guttene og 10% av jentene har vært utsatt for vold (slag/spark) fra annen ungdom siste 12 måneder. 3% av guttene og 5% av jentene har blitt utsatt for vold (slag/spark) fra voksen siste 12 måneder. 11% (likt for jenter og gutter) har vært utsatt for mobbing av og til på skolevei siste 12 måneder.

Når det gjelder rusbruk hos 15-20 åringer viser forskning (www.sirus.no) at alkoholkonsum økte fra 1995 til 2000 og deretter noe tilbakegang frem til i dag. I 2008 var årlig alkoholkonsum 4,9 liter ren alkohol (4,1 liter i snitt for jenter og 5,6 liter for gutter). 25% av ungdommene oppgir å ha vært i krangel som følge av alkoholbruk, 10% har opplevd slagsmål, 10% har opplevd ulykke. Ca 10% har prøvd cannabis noen gang (i Oslo underkant av 20%) Nedgang siden tusenårskiftet, tilsvarende tall var da 20% på landsbasis og 30% i Oslo. 1 av 3 har blitt tilbudt cannabis 50% av ungdommene mener de kunne skaffe cannabis i løpet av 2-3 dager. Ca 2% har brukt amfetamin – nedgang fra 4% ved tusenårskiftet.

11. *Arbeidstilsynet*

Arbeidstilsynet i sin helhet skal føre tilsyn med om lag 180 000 virksomheter og vel 60 000 enheter i landbruket. Vi har i denne omgang ikke funnet spesifikk statistikk for Vestfold regionen, men tabellene gir en oversikt over tilsynsvirksomheten til Arbeidstilsynet de siste årene.

Arbeidstilsynets tilsynsvirksomhet i perioden 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tilsynsbesøk	11 950	13 252	9 803	9 879	11 073	13 794
Pålegg	13 892*	12 047	7 689*	6 382	9 700	16 283
Tvangsmulkt	920	1 262	552	372	238	
Stansing av virksomhet etter tilsynsbesøk	950	1 370	1 641	1 496	1 637	1 714
Anmeldelse etter tilsynsbesøk	20	16	57	107	81	69

* Tallene for 2003 og 2005 inkluderer også varsel om pålegg. I mange tilfeller vil situasjonen da bli utbedret, slik at pålegg ikke blir nødvendig.

Arbeidstilsynets syv satsningsområder i perioden 2008-2011:

- Forebygge muskel- og skjelettplager
- Forebygge uheldige psykiske belastninger
- Styrke tilrettelegging og oppfølging
- Forebygge eksponering for støy og kjemiske og biologiske stoffer
- Forebygge arbeidsulykker og redusere skadeomfang
- Forebygge sosial dumping
- Øke arbeidsmiljøkunnskapen hos unge arbeidstakere

Arbeidstilsynet har flere oppgaver utover dette: Byggesaksbehandling, gransking av alvorlige ulykker og behandling av søknader om arbeidstid er blant tilsynets lovpålagte oppgaver. Disse skal fortsatt ivaretas. Strategiplanen viser hvilke områder etaten skal satse tyngst på de nærmeste årene.

12. *Skatteetaten*

Manglende innbetaling av skatter og avgifter ses på som tyveri av statens penger. Flere bedrifter enn tidligere ble slått konkurs av Skatteetaten i Vestfold i 2008. 218 bedrifter og enkeltmannsforetak ble

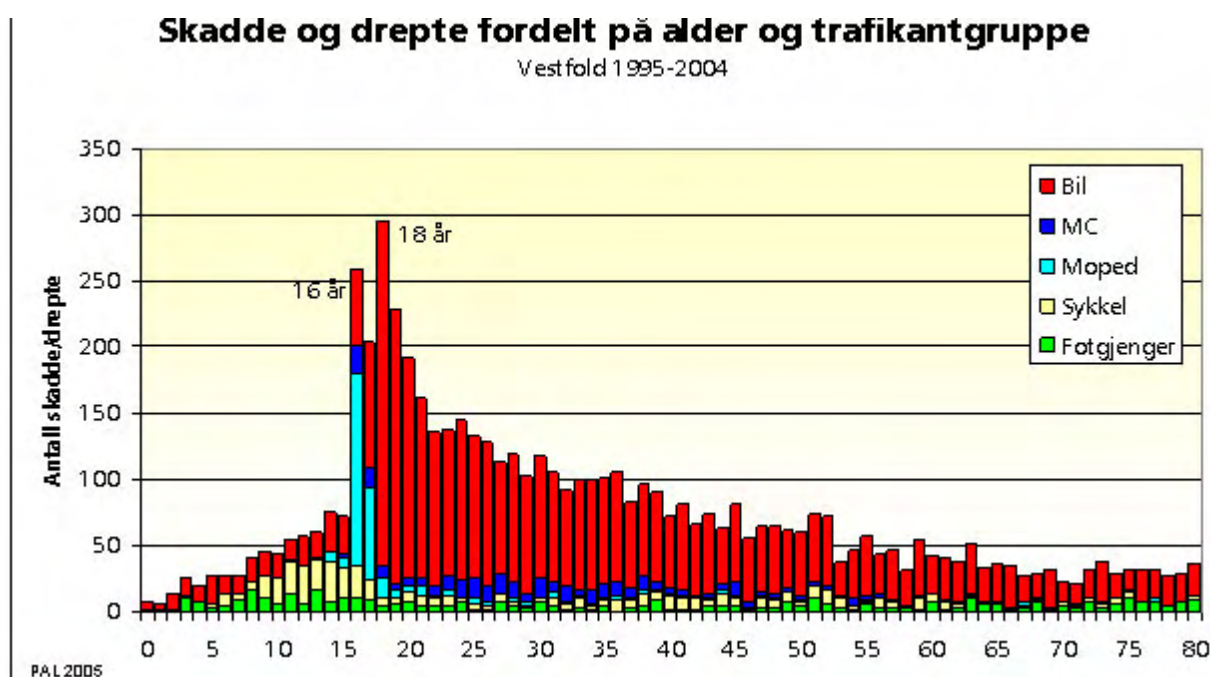
Vedlegg 2

slått konkurs i Vestfold i fjor og det er 100 flere enn året før (Brønnøysund registeret). Både finanskrisen og økt fokus fra Skatteetaten som etter en omorganisering har hatt et økende fokus på innfordringer ligger bak økningen i konkurser og tvangsavviklinger. Det er spesielt innenfor bygg- og anlegg, båt- og transportnæringen det har vært flest konkurser.

I Statistisk sentralbyrås statistikkbank (www.ssb.no) kan man lage egne tabeller om mange forhold som har med skatter og avgifter å gjøre, både på fylke og kommunenivå.

13. Statens vegvesen

<http://www.ssb.no/straff/fig-2008-08-18-06.html><http://www.ssb.no/straff/fig-2008-08-18-06.htm> Statistikk stadfester at aldersgruppen 16-18 år har meget høy døds- og skaderisiko i trafikken. For Vestfold er det en tydelig topp i ulykkesstatistikken når de unge blir 16 år og begynner å kjøre moped. Tilsvarende er det en enda tydeligere topp ved 18 år når de unge begynner å kjøre bil. Dette tolkes i første rekke som et tegn på manglende erfaring og tiggdykhet. Antall skadde og drepte synker etter hvert som førerne får mer erfaring.

http://www.ftu.no/handlingsplan_2007_2009/ulykkene.pdf : Det har vært en positiv utvikling i de alvorligste trafikkulykkene i Vestfold de siste ti årene. Nedgangen har vært størst på riksvegene. Larvik toppe ulykkesstatistikken, med Tjøme på bunnen. Korrigert for folke mengde, havner Lardal øverst og Nøtterøy nederst. En fjerdedel blir drept eller hardt skadd med tohjulinger, og i over halvparten av alle alvorlige mopedulykker er en 16- eller 17-åring involvert. Menn dominerer ulykkesbildet og forskjellene er størst når det gjelder utforkjøringsulykker. De unge er overrepresentert i alvorlige ulykker med rusmistenkte førere, og disse ulykkene skjer fortsatt oftest natt til lørdag og søndag.

Det har vært en positiv utvikling når det gjelder antallet drepte og hardt skadde i trafikken i Vestfold de siste ti årene. Den største nedgangen er i alvorlige ulykker med bil.

Vedlegg 2

Når det gjelder de alvorligste ungdomsulykkene, er det en svak økning i ulykker med tohjulinger, mens fotgjengerulykkene viser en liten nedgang, spesielt i siste halvdel av tiårsperioden (forrige handlingsplanperiode). De alvorligste bilulykkene med ungdom involvert varierer sterkt fra år til år, men viser samlet en nedadgående trend.

I løpet av de siste ti årene har nærmere halvparten av de hardt skadde og drepte vært involvert i trafikkulykker på riksvegnettet. Tallet på hardt skadde og drepte er 40 prosent lavere i 2005 enn i 1999. Det har også vært en positiv utvikling på E18. Grunnene til dette er i hovedsak åpningen av den nye firefelte vegen mellom Gutu og Kopstad høsten 2001 og satsingen på midtdele. Mens ulykkene i nord nærmest forsvant etter at nye E18 ble åpnet for snart fem år siden, økte ulykkene på E18 lenger sør. Fra oktober 2001 t.o.m. 2005 ble det "bare" registrert 32 ulykker med en drept og to hardt skadde på den nye motorvegen. Nedgangen var størst fra 2003 til 2004. I et tiårsperspektiv har ikke de alvorligste ulykkene gått nevneverdig ned på de andre typene veger i Vestfold.

Det er flest alvorlig skadde i Larvik og færrest på Tjøme. Sandefjord og Tønsberg følger på hhv. andre og tredje plass. I Sandefjord og Larvik skjer nesten 90 prosent av all transport innenfor kommunegrensen, dvs. trafikken skapes først og fremst av kommunens egne innbyggere (Reisevaneundersøkelsen i Vestfold 2001). De mest folkerike kommunene har flest ulykker, også alvorlige. Korrigeres ulykkestallene med folkemengde, som langt på veg avspeiler trafikkmengden, blir bildet annerledes – med Lardal på ulykkestoppen, etterfulgt av Re og Holmestrand. Nøtterøy er den kommunen hvor det skjer færrest alvorlige ulykker pr. innbygger. Lardal ligger på et nivå nesten syv ganger høyere enn Nøtterøy.

18-årige gutter var mest utsatt for alvorlige trafikkulykker i Vestfold i perioden 1996-2005. Dette mønsteret er ikke så tydelig for kvinner når vi ser på de alvorligste ulykkene, der ulykkesrisikoen avtar svakere med økende alder enn for menn. Tas de lettere skadene med, ligner kvinner mennene mer over livsløpet i den forstand at kurven faller brattere rundt 20 år. Alder betyr altså mer for alvorlighetsgraden av en trafikkulykke for menn enn for kvinner.

Nesten tre av fire som blir drept eller hardt skadd i trafikkulykker i Vestfold blir skadet i bil, mens en av ti er fotgjenger. I underkant av en fjerdedel av de hardest rammede er involvert i ulykker med tohjulinger. Skadde og drepte i sykkel- og motorsykkelulykker har samme andel (åtte prosent på hver), mens andelen mopedulykker er noe lavere. Over halvparten av de alvorlige mopedulykkene rammer 16- og 17 åringer. Holder vi oss kun til de alvorligste ungdomsulykkene, får vi en tilsvarende topp for 18-åringer når det gjelder ulykker i bil.

Hver tredje alvorlige ulykke er en møteulykke. De fleste ulykkene som skjer i Vestfold er ulykker med kryssende trafikk. På andre plass kommer utforkjøringsulykkene og på tredje ulykker som følge av påkjøring bakfra.

Menn dominerer i alle typer ulykker. Tydeligst er kjønnsforskjellen i de alvorligste utforkjøringsulykkene, der nesten tre ganger så mange menn som kvinner er involvert. Forskjellen er også stor i møteulykker, der forholdet menn – kvinner er 153 - 87. Forskjellen er relativt liten når det gjelder fotgjengerulykker, der de eldre kvinnene er med å jevne ut forskjellene. Fortsatt flest rusulykker natt til lørdag og søndag. En tredjedel av de som ble drept eller hardt skadd i ulykker med unge førere bak rattet siste tiårsperiode, skjedde på fredags- og lørdagsnatta. Av alle de alvorligste ulykkene med rusmistenkte førere bak rattet utgjorde ulykker med unge sjåførere (under 25 år) 36

Vedlegg 2

prosent. Når vi ser disse tallene i forhold til at det er langt flere over 25 år som har førerkort enn under, kan man si at ungdom er sterkt overrepresentert i denne typen ulykker.

I en undersøkelse foretatt blant 16-18 åringer i Vestfold i 2004 oppgir en tredjedel av guttene at de hadde sittet på med førere som enten var påvirket av alkohol eller andre rusmidler. I en annen undersøkelse av alle dødsulykker i Agder-fylkene, Buskerud, Telemark og Vestfold i 2005 konkluderes det med at i hele 43 prosent av dødsulykkene var rus en medvirkende faktor til at ulykken skjedde.

14. 12-kommunesamarbeidet i Vestfold

Totalt representerer dette samarbeidet ca 210 000 innbyggere og 14 000 kommunalt ansatte. 12k i Vestfold er blant de største kommunesamarbeidene i Norge. (www.12k.no)

12k har gjennomført ca 60 prosjekter innenfor en rekke fagområder. Her nevnes noen som er gjennomført og satt i drift:

- *Bredbåndutbygging (fiber)* til skoler og rådhus: første fase i planlegging og utbygging gjennomført i 12k-regi. Drift og videre utbygging overført til GigaFib AS.
- *Geodatasamarbeid*: felles kartportal for 8 kommuner, Tønsberg er vertskommune.
- *Innkjøp av strøm*: felles innkjøp av strøm til kommunale bygg, Stokke er vertskommune.
- *Felles driftssentral* for sensitive fagsystemer: felles IT-drift av helse- og sosialsystemer for 3 kommuner. Re er vertskommune.
- *Kommunale hjemmesider*: utarbeidet felles struktur for kommunenes hjemmesider. 9 kommuner har tatt felles struktur i bruk, de øvrige 3 implementerer innen sommer 2009.
- *Sak / arkiv*: felles innkjøp, implementering og opplæring av sak/arkivsystem for 10 kommuner.
- *Sola for alle*: kommunalt tilrettelagte opphold for pleietrengende i Spania (Reuma-Sol)
- *Videooverføring av kommunestyre*: Direkte overføring av kommunestyrets møter. 6 kommuner har tatt i bruk løsningen.
- *Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)*: gjennomgått og dokumentert kommunenes utfordringer med BPA, laget en "verktøykasse" og opplæringsopplegg for saksbehandlere, arbeidsledere og assistenter. 12 kommuner deltar.
- *Valg*: samarbeid om rutiner, saksbehandlingsverktøy og felles elektronisk optelling ved kommune- og stortingsvalgene i 2003, 2005 og 2007. 12 kommuner deltatt.
- *Elektronisk innbyggerinitiativ*: innbyggere i en kommune kan benytte sin initiativrett til å fremme og signere forslag til kommunestyret via kommunens hjemmesider. 12 kommuner har innført systemet.

Vedlegg 2

- *Bedre interkommunalt brannvesen gjennom IKT (BIBIKT):* Kartlagt områder hvor teknologi kan forbedre interne arbeidsprosesser og effektivitet i Vestfold Interkommunale Brannvesen. Tiltak gjennomført.
- *Elektronisk fakturabehandling:* felles innkjøp og innføring av elektronisk faktura i 5 kommuner.

12k arbeider nå med følgende prosjekter:

- *Tjenestenett:* Bygger en ny løsning for datatrafikk (data, ip-telefoni og video) basert på fiberteknologi som skal legge bedre til rette for interkommunalt samarbeid. Løsningen gir mulighet for leveranse av mange tjenester, f eks Helsenett, eKommune-løsninger, digital plandialog etc. Gigafib har påtatt seg det praktiske ansvaret med etablering og drift av tjenestenett. Re, Hof, Nøtterøy, Tjøme, Stokke, Tønsberg, Horten og Andebu deltar.
- *På Nett:* Bygge trådløst bredbånd til områder med manglende dekning i Vestfold (Hof, Re, Stokke, Nøtterøy, Lardal, Larvik, Tjøme). Utbyggingen blir gjennomført i 2009.
- *Vektorisering av reguleringsplaner:* Vektorisere kommunenes reguleringsplaner slik at de kan fremstilles på en moderne måte og integrert i digitale kart. 12 kommuner deltar.
- *TrygghetsNett:* styrke pårørende til hjemmeboende med stort bistandsbehov ved bruk av IKT og sosiale og digitale nettverk. Løsning er satt i gang for pårørende til målgruppen barn og unge, slag og demens. Arbeider med å få til god organisering, stabil drift og nye målgrupper. Horten, Re, Nøtterøy, Tønsberg, Sandefjord og Larvik deltar.
- *Fra avfall til ressurs – biogass:* Forstudie som skal undersøke om det er potensiale for et større biogassanlegg i Vestfold. Forstudien leveres 20.03.09.
- *Fra delt til helt – sammen om rehabilitering, læring og mestring (forprosjekt):* Målsettingen er å skape gode og helhetlige pasientforløp. Rehabilitering skal skje raskere og bedre enn i dag. Prosjektet skal også foreslå gode samhandlingsstrukturer mellom kommunene og Sykehuset i Vestfold. Forprosjektet leverer sin rapport 01.04.09.
- *Veilys:* 12k har sendt en henvendelse til Vestfold fylkeskommune om eierskap til veilys, der 12k ber om at fylkeskommunen overtar drifts- og investeringsansvar for veilysen på fylkesveier. VFK bedt vegvesenet om diverse utredninger.
- *Trainee:* Kommunesektoren er avhengig av nok og kvalifisert personell for å kunne tilby gode tjenester til sine innbyggere. En prosjektgruppe utreder en trainee-modell som et tiltak for å styrke rekrutteringen av sykepleiere og ingeniører til kommunesektoren. Rapport leveres 25.05.09, behandling i kommunene høsten 2009.
- *Digital plandialog:* 12k har utviklet en løsning som gir mulighet for innsyn og medvirkning i kommunenes plansaksprosesser via kommunenes hjemmesider. Alle kommuner har vedtatt å innføre digital plandialog. 7 kommuner har tatt i bruk løsningen, flere implementerer i løpet av 2009.

Vedlegg 2

- *START*: Målet med *START* er å få flere nyetablerere og småbedrifter i endring til å lykkes. *START* sørger for at gode ideer ikke går tapt ved at det gis råd og hjelp så tidlig som mulig i etableringsfasen. *START* utvikles og driftes i tett dialog med offentlige og kommersielle hjelpere. 12 kommuner deltar.

Resultater

Prosjektene som gjennomføres kan gi nye tjenester, økt kompetanse, økt kvalitet og redusert ressursbruk i kommunene.

Figur 1 viser effekten av 12k prosjekter fordelt på disse hovedområdene:

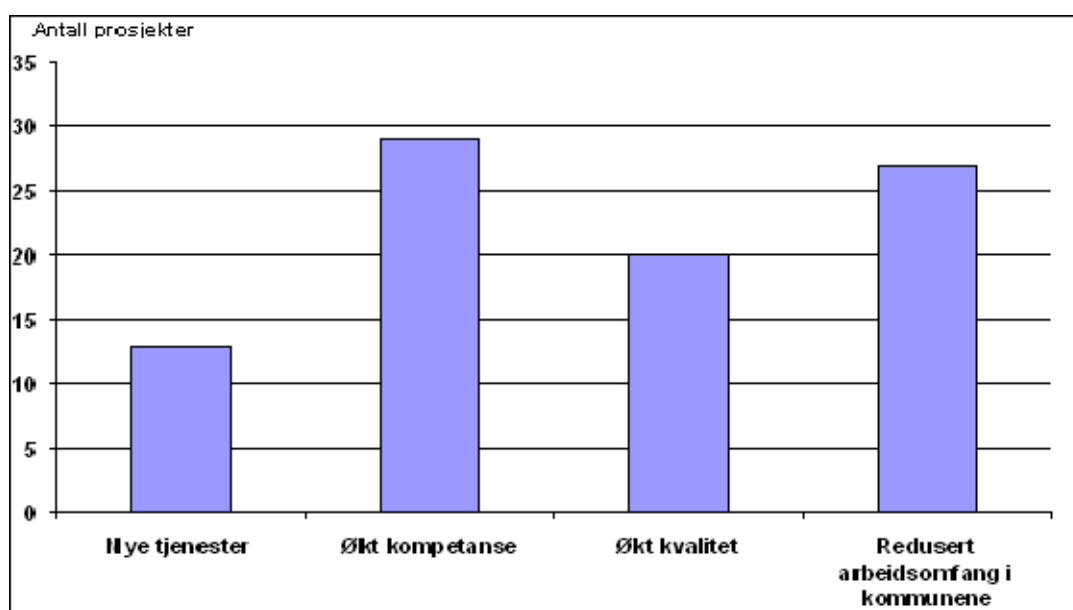

Fig 1 Resultater av 12k prosjekter

Samarbeidet gir også økonomisk gevinst for deltakerkommunene (figur 2).

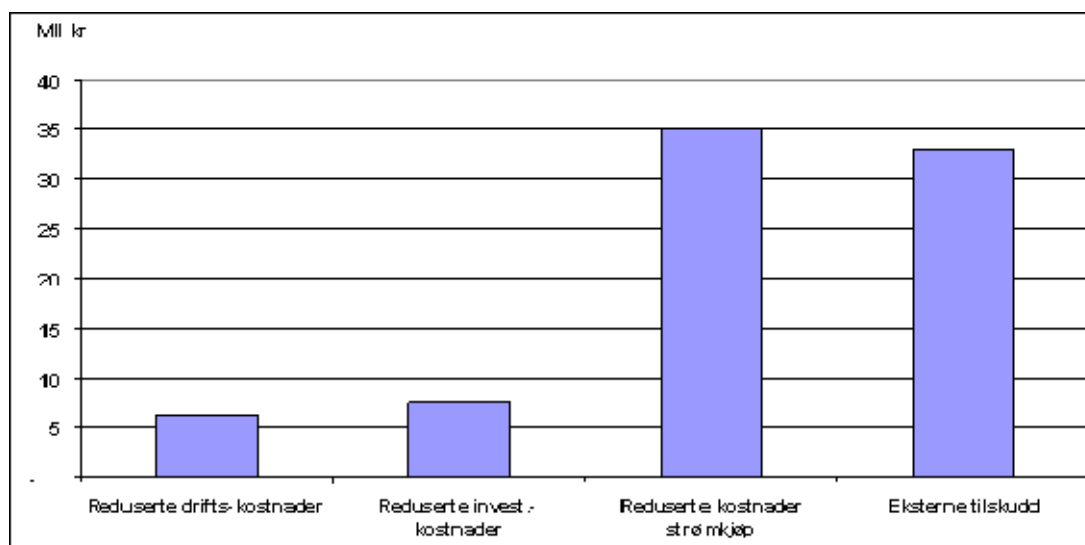

Fig 2 Økonomiske resultater

Vedlegg 2

Tilbakemeldinger fra både styret, prosjektene og faggruppene understreker læringsaspektet ved samarbeidet. De etablerte nettverkene og prosjektene gir grunnlag for både fagutvikling og nye løsninger. Styrets evaluering understreker at 12k har gitt bedre samarbeidsklima mellom kommunene, både faglig og politisk, og gir perspektiv til både den regionalpolitiske diskusjon og til politiske diskusjoner i egen kommune.

12k samarbeider tett med Høgskolen i Vestfold. 12k's tilknytning til Høgskolen har avfødt mange prosjektavleggere, særlig innenfor pleie og omsorg og IKT. Samarbeidet med Høgskolen er viktig for å utvikle kontakten og fagutviklingen mellom Høgskolen og kommune-Vestfold i mange sammenhenger.

15. Tips

På www.ssb.no finnes statistikk og nøkkeltall for alle kommuner og fylker:

Kommunefakta - Nøkkeltall om kommunene

Faktaark for alle landets kommuner med en rekke sosiale og demografiske nøkkeltall.

<http://www.ssb.no/kommuner/> (Velg fylke fra kartet)

Befolkningspyramider

Befolkningspyramider fra 1986-2025 for hver enkelt kommune i Norge

<http://www.ssb.no/kommuner/svg/>

KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering), nøkkeltall alle landets kommuner og fylkeskommuner, samt bydeler i Oslo og Bergen. Tallene dekker blant annet økonomi, skoler, helse, kultur, miljø, sosiale tjenester, boliger og samferdsel.

<http://www.ssb.no/kostra/>

Hjulet

Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene inneholder blant annet indeks for levekår i alle landets kommuner.

<http://www.ssb.no/emner/03/hjulet/>

Oppdatert kommuneliste

Her kan du finne en oppdatert oversikt over kommuneinndelingen, der blant annet Våle og Ramnes i Vestfold er slått sammen til Re kommune, og Ølen kommune er slått sammen med Vindafjord.

<http://www.ssb.no/kommuner/komkatfy.html>

PX-Map: Lag dine egne temakart!

PX-Map er et nytt gratis program for presentasjon av statistikk som temakart og kan brukes sammen med PC-Axis eller som selvstendig kartprogram.

<http://www.ssb.no/pxmap/>

Annett Arntzen og Jorunn Ulvestad

Vestfold som velferdssamfunn: Et kunnskapsgrunnlag for samarbeid mellom Velferdssamfunnet og Høgskolen i Vestfold.

Tønsberg: Høgskolen i Vestfold, 2010

Notat 1/2010

Copyright: Høgskolen i Vestfold / Annett Arntzen og Jorunn Ulvestad

ISSN: 0808-131x

Om publikasjonen:

Styringsgruppen for Samarbeid Stat/Næringsliv i Vestfold ønsket å se nærmere på kunnskapsgrunnlaget for offentlig sektors virksomhet i Vestfoldsamfunnet. De ba Høgskolen i Vestfold (HVE) utarbeide et program som kobler HVE som regionalt kompetansesenter/FoU-miljø til utfordringer som det sivile samfunn og offentlig sektor i Vestfold står overfor. HVE er på sin side opptatt av å etablere en faglig ramme rundt sentrale problemstillinger som omhandler velferdssamfunnets utfordringer, sette forespørsler fra offentlige aktører i Vestfoldsamfunnet inn i denne sammenheng og styrke høgskolens regionale forankring.

Dette notatet er første ledd i prosessen med å etablere programmet *Vestfold som velferdssamfunn*. Notatet viser en oversikt over noen utfordringer 12 ulike offentlige etater/institusjoner fremhevet under intervjuene. På bakgrunn av dette pekes det ut en rekke tematiske områder som kan egne seg for samarbeidsprosjekter mellom Vestfoldsamfunnet og høgskolen.

Om forfatterne:

Annett Arntzen er førsteamanuensis ved Avdeling for samfunnsfag. Hun er cand.polit i sosiolog og dr.philos i epidemiologi, har bred undervisningserfaring og omfattende nasjonal og internasjonal forskningserfaring med spesiell vekt på sosial ulikhet og helse. Hun var en av initiativtakerne til HENÆR senteret ved Høgskolen i Vestfold, har vært forskningsleder og tilknyttet ulike prosjekter i forebyggende og helsefremmende arbeid. Arntzen er medlem av Helsedirektoratets Ekspertgruppe for sosial ulikhet i helse.

Jorun Ulvestad har embetseksamen i pedagogikk og arbeider med en doktorgradsavhandling om kunnskaps- og forståelsesformer innenfor politikk om oppvekst og barnevern. Hun har arbeidet som prosjektleder innenfor fylkeskommunalt barnevern, har bred undervisningserfaring og har bidratt som medarbeider ved HENÆR senteret ved Høgskolen i Vestfold. Ulvestad er høyskolelektor og prorektor ved Høgskolen i Vestfold.